

2023 ÇOK TARAFLI KALKINMA BANKALARININ İKLİM FİNANSMANINA İLİŞKİN ORTAK RAPOR

©Avrupa Yatırım Bankası, 2024 Her hakkı saklıdır.

Haklar ve lisanslama ile ilgili tüm sorular şu adrese yöneltilmelidir:yayinlar@eib.org.

Avrupa Yatırım Bankası 98-100,
Konrad Adenauer L-2950 Bulvarı
Lüksemburg

EIB'nin faaliyetleri hakkında daha fazla bilgi için lütfen web sitemizi inceleyiniz:www.eib.org. Ayrıca Bilgi Masamızla da iletişime geçebilirsiniz:info@eib.orgE-bültenimize şu adresten ulaşabilirsiniz:www.eib.org/kayit ol.

Avrupa Yatırım Bankası tarafından yayınlanmıştır.

FSC'de basılmıştır.®kağıt.

— 2023 —

ÇOK TARAFLI İLİŞKİLER HAKKINDA ORTAK RAPOR
KALKINMA BANKALARININ

İKLİM FINANS

EYLÜL 2024

Bu rapor, Afrika Kalkınma Bankası (AfDB), Asya Kalkınma Bankası (ADB), Asya Altyapı Yatırım Bankası (AIIB), Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası (CEB), Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD), Avrupa Yatırım Bankası (EIB), Amerikan Kalkınma Bankası Grubu (IDBG), İslam Kalkınma Bankası (IsDB), Yeni Kalkınma Bankası (NDB) ve Dünya Bankası Grubu'ndan (WBG) oluşan bir grup çok taraflı kalkınma bankası (ÇKB) tarafından hazırlanmıştır. Bu çalışmada ifade edilen bulgular, yorumlar ve sonuçlar, çok taraflı kalkınma bankalarının yönetim kurullarının veya temsil ettikleri hükümetlerin resmi görüşlerini yansıtmamaktadır.

İÇİNDEKİLER

iv	KISALTMALAR VE AKRONİMLER
v	ÖNSÖZ
vii	YÖNETİCİ ÖZETİ
1	1. İKLİM FİNANSMANINI İZLEMEK İÇİN MDB YÖNTEMLERİNE GENEL BAKIŞ
1	1.1. İklim değişikliğine uyum için finansman
2	1.2. İklim değişikliğinin azaltılması için finansman
4	1.3. İklim ortak finansmanı metodolojisi
7	2. DÜŞÜK VE ORTA GELİRLİ EKONOMİLERDE MDB İKLİM FİNANSMANI
7	2.1. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde MDB iklim finansmanı
9	2.1.1. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde alıcı veya borçlu türüne göre MDB iklim finansmanı
10	2.1.2. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde araç türüne göre MDB iklim finansmanı
11	2.1.3. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde bölgelere göre MDB iklim finansmanı
12	2.2. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde MDB adaptasyon finansmanı
17	2.3. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde MDB azaltma finansmanı
22	2.4. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde iklim ortak finansmanı
25	3. YÜKSEK GELİRLİ EKONOMİLERDE MDB İKLİM FİNANSMANI
25	3.1. Yüksek gelirli ekonomilerde MDB iklim finansmanı
26	3.1.1. Yüksek gelirli ekonomilerde alıcı veya borçlu türüne göre MDB iklim finansmanı
27	3.1.2. Yüksek gelirli ekonomilerde araç türüne göre MDB iklim finansmanı
28	3.1.3. Yüksek gelirli ekonomilerde bölgelere göre MDB iklim finansmanı
29	3.2. Yüksek gelirli ekonomilerde MDB adaptasyon finansmanı
33	3.3. Yüksek gelirli ekonomilerde MDB azaltma finansmanı
37	3.4. Yüksek gelirli ekonomilerde iklim eş finansmanı
39	EK A: MDB İKLİM FİNANSMANI VERİLERİNİN DAHA AYRINTILI ANALİZİ EK A.1. Toplam Çok Amaçlı
41	Kalkınma Bankası iklim finansmanı EK A.2. Toplam Çok Amaçlı Kalkınma Bankası uyum finansmanı EK
44	A.3. Toplam Çok Amaçlı Kalkınma Bankası azaltma finansmanı
47	
50	EK A.4. İklim eş finansmanı ve iklim finansman oranları
53	EK A.5. En Az Gelişmiş Ülkelerde (LDC'ler) ve Küçük Ada Gelişmekte Olan Devletlerinde (SIDS) MDB iklim finansmanı
57	EK B RAPORUN COĞRAFİ KAPSAMI
67	EK C YÖNTEMLER VE TANIMLAR EK C.1.
67	Tanımlar ve açıklamalar
68	EK C.2. İklim değişikliğine uyum finansmanının izlenmesi için ortak metodoloji EK C.3.
74	İklim değişikliğinin azaltılması finansmanının izlenmesi için ortak metodoloji
78	EK C.4. Hem uyumu hem de azaltmayı destekleyen finansman EK
80	C.5. Araç türleri
82	EK C.6. Ortak mdb iklim finansmanı izleme metodolojisine ilişkin 2020 sonrası hedefler

KISALTMALAR VE AKRONİMLER

ADB	Asya Kalkınma Bankası
AfDB	Afrika Kalkınma Bankası
AIIB	Asya Altyapı Yatırım Bankası İklim
CCF	ortak finansmanı
CEB	Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası
CIF	İklim Yatırım Fonları
CO ₂	Karbondioksit
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası Avrupa Yatırım
EIB	Bankası
AB	Avrupa Birliği
€	Euro
Mali yıl	Mali yıl
GEF	Küresel Çevre Fonu Yeşil
EBOB	İklim Fonu
Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası	Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası Uluslararası
IDA	Kalkınma Derneği
IDB	Amerika Kitası Kalkınma Bankası
IDBG	IDB, IDB Lab ve IDB Invest'ten oluşan Inter-American Development Bank Grubu
IDB Yatırım	IDBG'nin özel sektör kolu
IDB Laboratuvarı	IDBG Uluslararası Kalkınma Finans
IDFC	Kulübü Uluslararası Finans Kurumu
IFC	İslam Kalkınma Bankası'nın inovasyon
IsDB	laboratuvarı
Az gelişmiş ülkeler	En Az Gelişmiş Ülkeler Çok Taraflı
Çok taraflı kalkınma bankaları	Kalkınma Bankaları Çok Taraflı Yatırım
MIGA	Garanti Ajansı Ulusal Olarak Uygun
NAMA'lar	Azaltma Eylemleri Ulusal Olarak Belirlenen
NDC'ler	Katkılar Yeni Kalkınma Bankası
NDB	
Ani Bebek Ölümü Sendromu	Küçük Ada Gelişmekte Olan Devletler
UNFCCC	Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi
\$	ABD doları
Dünya Bankası Grubu	IDA, IBRD, IFC ve MIGA'dan oluşan Dünya Bankası Grubu

The Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının İklim Finansmanı Hakkında Ortak Rapor
Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının (ÇKB) iklim finansmanı raporlamalarındaki finansman rakamlarını ve performanslarını, iklim finansmanı gibi ilgili finansmanı izleme metodolojilerinin açıklamasıyla birlikte yayınlamak için yıllık bir iş birliği çalışmasıdır. Bu ortak rapor, bankaların ilgili kurumsal medyalarında iklim finansmanı istatistiklerini yayınlamalarının yanı sıra, COP21'de duyurulanlar ve daha büyük hedefler gibi ortak iklim finansmanı hedeflerine ilişkin ilerlemeyi raporlamayı amaçlamaktadır. 2020 sonrası dönem için söz verildi.

Eylül 2019'da New York'ta düzenlenen BM Genel Sekreteri İklim Eylem Zirvesi'nde, Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (ÇKB), 2025 yılına kadar ortak iklim eylemi taahhütlerini özetleyen üst düzey bir açıklama yayınladı. Bu açıklama, düşük ve orta gelirli ekonomiler için beklenen yıllık toplam 50 milyar dolarlık iklim finansmanı ve küresel ölçekte en az 65 milyar dolarlık iklim finansmanı ile uyum finansmanının 18 milyar dolara iki katına çıkması ve 40 milyar dolarlık özel sektör finansmanı içeriyordu. 2022'de olduğu gibi, 2023'te de Çok Taraflı Kalkınma Bankaları, hem düşük ve orta gelirli ekonomiler hem de küresel ölçekte iklim finansmanı konusundaki bu ortak beklentileri bir kez daha aştı. Ayrıca, ÇKB'lerin faaliyet gösterdiği tüm ekonomilerde uyum finansmanını 25 milyar doların üzerine çıkardılar. Buna rağmen, Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (ÇKB) uyum finansmanı hâlâ azaltım önlemlerinin önemli ölçüde gerisinde kalmaktadır. Bu nedenle, Paris Anlaşması uyum hedeflerini desteklemek ve uyum finansmanını geliştirmek için ortak çabalarımızı güçlendirmek adına kendimize meydan okumalıyız. Tablo Ek C.6 2020 sonrası MDB iklim taahhütlerini özetlemektedir.

Nisan 2024'te, bu raporun konusu olan on Çok Taraflı Kalkınma Bankası'nın başkanları, "daha iyi, daha büyük ve daha etkili" bir Çok Taraflı Kalkınma Bankası sistemine dönüşmek ve acil kalkınma zorluklarını ele almak için çalışmalarının etkisini ve ölçeğini artırmak amacıyla ortak adımlar atacaklarını duyurdular. Ekim 2023'te Marakeş Çok Taraflı Kalkınma Planı Ortak Beyanı ve COP 28 Ortak Beyanı kapsamında yapılan taahhütlerdeki ilerlemeye dayanarak Çok taraflı kalkınma bankası başkanları, her bir çok taraflı kalkınma bankasının özel yetkilerini, yönetim yapılarını ve reform girişimlerini dikkate alarak, 2024 ve sonrası için ortak ve koordineli eylemlere yönelik temel çıktılarını sundular. Çok taraflı kalkınma bankalarının Nisan 2024 tarihli bildirisi, G20 Brezilya Başkanlığı ve diğer küresel politika forumları kapsamında çok taraflı kalkınma bankaları hakkındaki tartışmalara da katkıda bulundu.

İlk günden beri *Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının İklim Finansmanı Hakkında Ortak Rapor* 2011 yılı iklim finansmanını kapsayan raporlanan rakamlar, ortak bir Çok Taraflı Kalkınma Bankası (ÇKB) iklim finansmanı izleme ve raporlama metodolojisine dayanmaktadır. İlk Çok Taraflı Kalkınma Bankası (ÇKB) grubu, bu uyumlu metodolojiyi 2011 yılında geliştirmiş ve ilk ortak raporlarında yayınlamıştır. Bu metodoloji, bu alandaki deneyim ve küresel gelişmeler ışığında ihtiyaç duyulduğunda kademeli olarak güncellenmiştir. 2015 yılında, Çok Taraflı Kalkınma Bankası (ÇKB) ve Uluslararası Kalkınma Finansmanı Kulübü (IDFC) iklim değişikliğinin azaltılması finansmanı için ortak ilkeler seti ve iklim değişikliğine uyum finansmanı için ortak ilkeler seti üzerinde anlaşmak üzere birlikte çalıştılar ve iklim finansmanının izlenmesi ve raporlanması konusunda ortak bir yaklaşım benimsemeyi amaçladılar. Çok taraflı kalkınma bankaları ve IDFC, bir rapor yayınladı. güncellenmiş sürüm -nın *İklim Azaltma Finansman Takibi için Ortak İlkeler* Ekim 2021'de. Güncellenen sürüm, uygun faaliyet türlerinin bir dökümünü, karşılanması gereken net kriterleri ve bu kriterlerin azaltım finansmanı olarak nitelendirilmesi için uygulanmasını kolaylaştıracak kılavuzları içermektedir. Çok taraflı kalkınma bankaları ve IDFC, bir raporda daha küçük güncellemeler yapmıştır. yeni sürümü *İklim Azaltma Finansman Takibi için Ortak İlkeler* Aralık 2023'te yayınlanan raporda, geçen yılki raporda olduğu gibi, mevcut on Çok Taraflı Kalkınma Bankası grubundaki tüm Çok Taraflı Kalkınma Bankaları, iklim değişikliğiyle mücadele finansmanlarını belirlemek için metodolojinin 2021 versiyonunu uygulamıştır. Dolayısıyla, 2022 raporu ile bu 2023 raporu arasında iklim değişikliğiyle mücadele finansmanı açısından metodolojik bir fark bulunmamaktadır.

Ayrıca, MDB'ler güncellendi o *Uyum Finansmanının İzlenmesi için Ortak Metodoloji* 2022 yılında. Bu güncelleme tüm Çok Taraflı Kalkınma Bankaları tarafından kabul edildi ve Kasım 2022'de başlatıldı. COP27 Güncelleme şunu yansıtıyor:

1 <https://www.iadb.org/document.cfm?id=EZIDB0000577-986313001-135> [https://www.eib.org/en/press/all/2023-490-cop28-](https://www.eib.org/en/press/all/2023-490-cop28-multilateral-development-banks-boost-coint-action-on-climate-and-development)
2 [multilateral-development-banks-boost-coint-action-on-climate-and-development](https://www.eib.org/en/press/all/2023-490-cop28-multilateral-development-banks-boost-coint-action-on-climate-and-development)

Uyum anlayışının evrimi ve son yıllarda uyum finansmanı alanındaki ilerlemeler. 2022 metodolojisi, Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının (ÇKB) iklim finansmanı izleme ve raporlamasının sağlamlığını ve şeffaflığını artırma ve Paris Anlaşması hedefleri doğrultusunda iklim eylemini destekleme yönündeki devam eden çabalarını tamamlamaktadır. 2023 yılında IDFC ile de uyumlu hale getirilen bu metodoloji, 2023'ten itibaren çoğu ÇKB tarafından benimsenmiştir. Dolayısıyla, bu yılki rapor da bunu yansıtmaktadır.

2014 baskısından itibaren ortak raporlama, Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının (ÇKB) kendi iklim finansmanının yanı sıra iklim eş finansmanı rakamlarını da içermektedir. Raporun coğrafi kapsamına gelince, ilk sekiz baskı, düşük ve orta gelirli ülkelerin yanı sıra bazı yüksek gelirli ülkeleri de içeren bir grup gelişmekte olan ve gelişmekte olan ekonomi hakkında iklim finansmanı verileri sağlamıştır. 2019'dan itibaren Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının (ÇKB) yıllık raporu, şeffaflığı artırmak ve düşük ve orta gelirli ülkelere odaklanmak amacıyla, ÇKB'lerin faaliyet gösterdiği tüm ülkelere ait verileri içermiş ve veriler ülke gelir düzeyine göre ayrılmıştır. Ayrıca, En Az Gelişmiş Ülkeler (LDC'ler) ve Küçük Ada Gelişmekte Olan Devletleri'ndeki (SIDS) iklim finansmanı hakkında ek ayrıntılar içeren bir ek, 2022 sürümünden itibaren rapora eklenmiştir.

Çok taraflı kalkınma bankaları, iklim finansmanının izlenmesi ve raporlanmasının önemli bir parçası olarak gelişmeye devam edecekler.³Paris Uyumlaştırması konusundaki genel taahhütlerinin bir parçası olarak. Çok taraflı kalkınma bankaları (MDB), iklim finansmanı takibi ve raporlamasını iyileştirmek için IDFC ile yakın bir şekilde çalışmaya devam ediyor. Çok taraflı kalkınma bankaları ve IDFC şu anda *İklim Uyumlu Finansman Takibi için Ortak İlkeler*,⁴Bunları COP29'da paylaşmayı hedefliyoruz.

Çok taraflı kalkınma bankaları, finansmanlarının iklim sonuçlarının değerlendirilmesi ve raporlanması süreçlerini iyileştirmek için birlikte çalışmaya devam etmektedir. Birçok çok taraflı kalkınma bankası, uyumlu sera gazı raporlama metodolojilerinin geliştirildiği sera gazı muhasebesi konusunda uluslararası finans kuruluşlarının çalışma grubuyla aktif olarak çalışmaktadır. Ayrıca, Ayrıca 2015 yılında birkaç MDB ve IFI, Yeşil Tahviller için etki raporlaması konusunda birlikte çalıştı, MDB'ler ise ve IDFC üyeleri ortak raporu yayınladı *Finansman Operasyonlarında İklim Dayanıklılığı Ölçümlerine İlişkin Çerçeve ve İlkeler* Bu çerçeve, iklim dayanıklılığı ölçümlerinin temel kavramlarını ve özelliklerini, operasyonların finansmanında bu tür ölçümler için üst düzey bir çerçeveye birlikte ortaya koymaktadır.

Bu sayının *Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının 2023 İklim Finansmanı Ortak Raporu* Avrupa Yatırım Bankası ile Afrika Kalkınma Bankası, Asya Kalkınma Bankası, Asya Altyapı Yatırım Bankası, Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası, Inter-Amerikan Kalkınma Bankası Grubu, İslam Kalkınma Bankası, Yeni Kalkınma Bankası ve Dünya Bankası Grubu gibi ortaklarla birlikte hazırlanmıştır.

Eylül 2024

Bu raporu şu adresten indirin: www.eib.org/2023-mdbs-iklim-finansman-ortak-raporu

İnfografik özetini buradan indirebilirsiniz: www.eib.org/2023-mdbs-iklim-finans-bilgi-grafik-ortak-raporu

- 3 "İklim finansmanı aracılığıyla geçişe hızlandırılmış katkı" – İklim Finansmanı ele alınmaktadır Çok taraflı kalkınma bankalarının Paris Uyum Çerçevesinin Altı Yapı Taşı'nın 3. Yapı Taşı : Çok Taraflı Kalkınma Bankaları, faaliyetlerini Paris Anlaşması hedefleriyle uyumlu hale getirmek için ortak çerçeveyi duyurdu (eib.org).
- 4 https://www.afdb.org/fileadmin/uploads/afdb/Documents/Generic-Documents/Common_Principles_for_Climate_Change_Adaptation_Finance_Tracking_-_Version_1_02_July_2015.pdf
- 5 AfDB, ADB, AIIB, EBRD, EIB, IDBG ve IsDB.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu 13^{üncü} baskısı *Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının İklim Finansmanı Hakkında Ortak Rapor* Afrika Kalkınma Bankası (AfDB), Asya Kalkınma Bankası (ADB), Asya Altyapı Yatırım Bankası (AIIB), Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası (CEB), Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD), Avrupa Yatırım Bankası (EIB), Amerikan Kalkınma Bankası Grubu (IDBG), İslam Kalkınma Bankası (IsDB), Yeni Kalkınma Bankası (NDB) ve Dünya Bankası Grubu (WBG) tarafından 2023 yılında taahhüt edilen iklim finansmanına genel bir bakıştır.

Önceki yıllarda olduğu gibi, bu yılki raporda sunulan veriler ve istatistikler çok taraflı kalkınma bankalarının (ÇKB) yıllık taahhütleri için ortaklaşa geliştirdikleri uyumlu metodolojilerin uygulanmasından kaynaklanmaktadır. Bu raporda, "ÇKB iklim finansmanı" terimi, ÇKB'lerin faaliyetlerine ve bunların bileşenlerine taahhüt ettikleri, iklim değişikliğini azaltan ve/veya iklim değişikliğine uyumu destekleyen faaliyetlere yönlendirilen finansal kaynakları (kendi hesaplarından ve ÇKB tarafından yönetilen dış kaynaklardan) ifade eder. "İklim eş finansmanı" terimi, ÇKB'lerin yanı sıra diğer kamu ve özel dış taraflarca iklim değişikliğinin azaltılması ve uyum faaliyetleri için yatırılan finansal kaynakların hacmini ifade eder. ÇKB'ler, 2011 yılına ait rakamları bildiren 2012'deki ilk baskıdan bu yana iklim finansmanı konusunda ortak raporlama yapmakta ve 2015 baskısından bu yana iklim eş finansmanı konusunda ortak raporlama eklemektedir. 2019 raporundan itibaren, daha fazla şeffaflık ve tutarlılık amacıyla, çok taraflı kalkınma bankaları, düşük ve orta gelirli ekonomilere odaklanmaya devam ederek, faaliyet gösterdikleri tüm ekonomilere ilişkin raporlama yapmaya başlama konusunda mutabık kalmışlardır. Bu değişiklik, ülke gelir düzeylerine göre net bir dağılıma olanak sağladı.

Çok taraflı kalkınma bankası (MDB) iklim finansmanı taahhütleri bu raporda iki ana grupta sunulmaktadır: 1) düşük, alt-orta ve üst-orta gelirli ekonomileri içeren düşük ve orta gelirli ekonomiler ve 2) yüksek gelirli ekonomiler. Bu veri kümeleri iki ayrı bölümde sunulmaktadır. Çok taraflı kalkınma bankaları, küresel, çok bölgesel ve bölgesel projeler kategorisine giren tüm iklim finansmanını belirli gelir gruplarına atfetmeye çalışmıştır. Ekonomiler, Dünya Bankası Grubu'nun Haziran 2023 tarihli sınıflandırmasına uygun olarak gelir gruplarına göre kategorize edilmiştir (bkz. Tablo B.1 ve B.2). Raporun bu versiyonu ayrıca En Az Gelişmiş Ülkeler (LDC'ler) ve Küçük Ada Gelişmekte Olan Devletleri'ndeki (SIDS) Çok taraflı kalkınma bankası iklim finansmanının daha detaylı analizini de sunmaktadır. Ek A.5.

DÜŞÜK VE ORTA GELİRLİ EKONOMİLER

2023 yılında düşük ve orta gelirli ekonomilere 74,7 milyar dolar aktarıldı. Bu toplamın 50 milyar doları veya %67'si iklim değişikliğinin azaltılması finansmanına, 24,7 milyar doları veya %33'ü ise iklim değişikliğine uyum finansmanına ayrıldı.

Çok taraflı kalkınma bankaları, 2023 yılında iklim finansmanının 59 milyar dolarlık kısmını kamu alıcılara, 15,7 milyar dolarlık kısmını ise düşük ve orta gelirli ekonomilerdeki özel alıcılara aktardıklarını bildirdi.

Raporda ayrıca, MDB'nin düşük ve orta gelirli ekonomilerdeki iklim finansmanı yatırımlarının, iklim eş finansmanı için toplam 68,8 milyar dolar ile desteklendiği, bunun %72,8'inin azaltma faaliyetlerine, %27,2'sinin ise uyum faaliyetlerine ayrıldığı belirtiliyor. Düşük ve orta gelirli ekonomilerdeki iklim eş finansmanının %58,5'i kamu kaynaklarından, %41,5'i ise özel kaynaklardan sağlandı.

YÜKSEK GELİRLİ EKONOMİLER

2023 yılında yüksek gelirli ekonomilere 50,3 milyar dolar ayrıldı. Bu toplamın 47,3 milyar doları veya %94'ü iklim değişikliğinin azaltılması finansmanına, 3 milyar doları veya %6'sı ise iklim değişikliğine uyum finansmanına ayrıldı.

Çok taraflı kalkınma bankaları, 2023 yılında iklim finansmanının 26,9 milyar dolarlık kısmını kamu alıcılara, 23,4 milyar dolarlık kısmını ise yüksek gelirli ekonomilerdeki özel alıcılara aktardıklarını bildirdi.

Raporda ayrıca, MDB'nin yüksek gelirli ekonomilerdeki iklim finansmanı yatırımlarının, iklim eş finansmanı için toplam 103 milyar dolar ile desteklendiği, bunun %97'sinin azaltma faaliyetlerine, %3'ünün ise uyum faaliyetlerine ayrıldığı belirtiliyor. Yüksek gelirli ekonomilerdeki iklim eş finansmanının %29,5'inin kamu kaynaklarından, %70,5'inin ise özel kaynaklardan sağlandığı belirtiliyor.

Şekil 1a, çok taraflı kalkınma bankalarının (MDB) faaliyet gösterdiği düşük ve orta gelirli ekonomiler için 2019-2023 yılları arasında bildirilen MDB iklim finansmanı taahhütlerini sunarken, Şekil 1b, bankaların faaliyet gösterdiği yüksek gelirli ekonomiler için aynı dönemde bildirilen MDB iklim finansmanı taahhütlerini göstermektedir.

Şekil 1a. Çok taraflı kalkınma bankalarının düşük ve orta gelirli ekonomilerdeki iklim finansmanı taahhütleri, 2019-23 (milyar dolar olarak)

Şekil 1b. Çok taraflı kalkınma bankalarının yüksek gelirli ekonomilerdeki iklim finansmanı taahhütleri, 2019-23 (milyar \$ olarak)

Şekil 1a ve 1b için notlar:

- 2021'den itibaren, ADB'nin iklim finansmanı raporlaması onaylara değil, taahhütlere veya imzalara dayanacaktır. Bu, ADB'nin kurumsal performansının 2030'a kadar olan taahhütlere göre ölçülüp raporlanması yönündeki 2017 tarihli karara uygundur. ADB için Yönetim Altındaki Dış Kaynaklar (ERUM), AİIB de dahil olmak üzere finansman ortaklarından ADB tarafından yönetilen finansal kaynakları içerir. ADB, bazıları iklim finansmanına katkıda bulunan bileşenlere sahip olan çeşitli projeler için AİIB'den finansman yönetmektedir.
- ADB, 2023 yılı için ADB tarafından yönetilen AİIB finansmanından 13 milyon ABD doları tutarında iklim adaptasyonu finansmanı sağladığını bildirmektedir. Çifte hesaplamayı önlemek için, AİIB aynı projeler için iklim finansmanını kendi kaynakları kapsamındaki finansmanının bir kısmı olarak bildirdiğinden, bu tutarlar 2023 yılı toplam Çok Amaçlı Kalkınma Planı (ÇKB) tutarlarından hariç tutulmuştur.
- Bu proje, kamu yararına ve Doğu Asya-Pasifik bölgesine yönelik bir yatırım kredisi olup, "Enerji, Ulaştırma ve Diğer Yapılı Çevre ve Altyapı" kategorisi altında uygulanmaktadır.
- IDB rakamları, ilgili yönetim kurullarının onayına dayanarak, üç operasyonel penceresi (IDB, IDB Invest ve IDB Lab) aracılığıyla, 26 IDB borçlanma üye ülkesindeki kamu ve özel borçlular veya yararlanıcılar için sağlanan tüm iklim finansmanını içermektedir. 2023 yılında IDB iklim finansmanı şunlardan oluşmuştur: IDB aracılığıyla 6,1 milyar ABD doları; IDB Invest'in kendi hesabına uzun vadeli finansman taahhütleri aracılığıyla 1,5 milyar ABD doları; ve IDB Lab aracılığıyla 25 milyon ABD doları.
- IsDB tarafından bildirilen iklim finansmanı taahhüdü, IsDB Grubu üyelerinden bazılarının, yani İslam Özel Sektör Kalkınma Kurumu'nun (ICD), Uluslararası İslam Ticaret Finans Kurumu'nun (ITFC) ve İslam Yatırım ve İhracat Kredisi Sigorta Kurumu'nun (ICIEC) faaliyetlerini kapsamamaktadır.
- Burada gösterilen EIB 2019-23 iklim finansmanı taahhütleri, tüm AB ekonomileri de dahil olmak üzere EIB'nin faaliyet gösterdiği tüm ülkeleri kapsarken, EIB, EBRD ve Dünya Bankası Grubu tarafından verilen yalnızca bazı AB ekonomilerinin iklim finansmanı taahhütleri 2018 ve önceki Çok Taraflı Kalkınma Bankası raporlarına dahil edilmiştir. Lütfen bkz. Ek B Ortak Raporun geçmiş baskılarındaki belirli coğrafi kapsamların ayrıntıları için.
- Dünya Bankası Grubu'nun (WBG) iklim finansmanı kaynakları (kendi hesabına ve yönetilen dış kaynaklar dahil), IFC, MIGA ve IBRD/IDA için sırasıyla 7,6 milyar dolar, 1,5 milyar dolar (3,7 milyar dolarlık yönetilen dış kaynak dahil) ve 30,5 milyar dolar (1,1 milyar dolarlık yönetilen dış kaynak dahil) olmuştur. 2023 mali yılı, 1 Temmuz 2022 ile 30 Haziran 2023 arasındaki dönemi kapsamaktadır. 2023 mali yılında, IFC'nin kendi hesabına uzun vadeli finansman taahhütleri toplam 16,7 milyar dolar olmuş ve uzun vadeli finansman kendi hesabına iklim taahhütlerindeki payı %46 olmuştur. MIGA için, 2023 mali yılında toplam garantili tutar 5,5 milyar dolar olmuş ve iklim finansmanı %28'e ulaşmıştır. IBRD/IDA'nın kendi hesabına toplam taahhütleri 2023 mali yılında 72,8 milyar dolar olmuş ve iklim finansmanı %40'ını oluşturmuştur. Not: IBRD/IDA aynı zamanda Dünya Bankası (DB) olarak da adlandırılabilir.
- Bu grafikteki CEB, EBRD ve EIB iklim finansmanı rakamları, Avrupa Merkez Bankası'nın yıllık ortalama döviz kuruna dayanmaktadır. 2023 yılı için kullanılan döviz kuru 1 € = 1,0813 ABD dolarıdır.
- Bu raporda yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı gösterilen toplamaları vermeyebilir.
- Sütunların üst kısmındaki sayılar her yılın toplamını milyar dolar olarak göstermektedir.

Çok taraflı kalkınma bankaları, iklim değişikliğine uyum finansmanı (veya "uyum finansmanı") ve iklim değişikliğinin azaltılması finansmanını (veya "azaltma finansmanı") izlemek için temelde farklı yaklaşımlara sahip iki farklı metodoloji uygulamaktadır. Ancak her iki metodoloji de iklim finansmanını ayrıntılı bir şekilde izlemekte ve raporlamaktadır. Başka bir deyişle, raporlanan iklim finansmanı, yalnızca uyum ve/veya azaltıma doğrudan katkıda bulunan veya bunları destekleyen projelerin bileşenlerini ve/veya alt bileşenlerini, unsurlarını veya oranlarını kapsamaktadır.

Çok taraflı kalkınma bankaları, iklim değişikliğine uyum finansmanını izlemek için üç aşamalı bir yaklaşım içeren ortak MDB metodolojisini kullanarak uyum finansmanını tahmin etmektedir. Bu metodoloji, bağlam ve konuma özgü, ayrıntılı ve muhafazakar bir yaklaşıma dayanmaktadır ve iklim değişikliğine karşı kırılganlıkla doğrudan bağlantılı faaliyetlerle ilişkili tutarları kapsamaktadır. Bankalar, alışıldık kalkınma finansmanları ile iklim değişikliğine karşı kırılganlığı azaltma amacıyla sağlanan finansman arasında mümkün olduğunca ayırım yapmaya çalışmaktadır. Bu metodoloji, Kasım 2022'de yeni bir ortak metodoloji ile güncellenmiştir. Temmuz 2015'te çok taraflı kalkınma bankaları ve IDFC, ilk bir dizi anlaşmaya vardı. *İklim Uyumu Finansman Takibi için Ortak İlkeler*.⁷ Kuruluşlar, adaptasyon finansmanını izleme yaklaşımlarını uyumlu hale getirmeye devam ediyor. Çok taraflı kalkınma bankalarının 2023 yılındaki iklim değişikliği adaptasyon finansmanı toplam 27,7 milyar dolara ulaştı ve bunun %89'u düşük ve orta gelirli ekonomilere yönlendirildi.

Çok taraflı kalkınma bankalarının iklim değişikliğiyle mücadele finansmanını izleme metodolojileri, *İklim Değişikliğinin Azaltılmasına Yönelik Finansman Takibinde Ortak İlkeler*.⁸ Çok taraflı kalkınma bankaları ve IDFC'nin ortaklaşa kabul ettiği ve ilk olarak Mart 2015'te yayınladığı. 2018'deki COP24'te, İklim Azaltma Finansmanı Takibi için Ortak İlkeleri gözden geçirmek ve güçlendirmek üzere ortaklaşa çalışma planını duyurdular. Azaltma finansmanı, sera gazı emisyonlarını azaltan ve düşük emisyonlu kalkınma ile uyumlu sektörlerdeki ve alt sektörlerdeki faaliyetlerin bir listesine dayanan iklim azaltma finansmanını takip etmek için ortak çok taraflı kalkınma bankaları metodolojisine uygun olarak tahmin edilmektedir. 2020'de çok taraflı kalkınma bankaları, iklim azaltma finansmanını takip etme metodolojisinin incelemesini tamamladılar ve her kurumun yeni mali yılıyla aynı zamana denk gelecek şekilde 1 Ocak 2021'de AfDB, ADB, AIIB, CEB, EBRD, EIB, IDBG, IsDB ve NDB için ve 1 Temmuz 2021'de Dünya Bankası Grubu için yeni metodolojiyi kullanarak takip etmeye başladılar. Metodolojinin yeni versiyonu, uygun faaliyet türlerinin daha ayrıntılı bir dökümünü, karşılanması gereken net kriterleri ve yorumlamaya yardımcı olacak ek kılavuzları içeriyor. 2023 yılında iklim değişikliğiyle mücadele finansmanı toplam 97,2 milyar dolara ulaştı ve bunun %51'i düşük ve orta gelirli ekonomilere yönlendirildi.

Azaltma ve uyum finansmanı raporlamasının yanı sıra, bazı çok taraflı kalkınma bankaları, sera gazı emisyonlarını azaltma ve iklim değişikliğine uyumu teşvik etme gibi iki yönlü ve eş zamanlı faydaları olan iklim finansmanı hacimleri hakkında da rapor vermektedir. 2023 yılında AfDB, AIIB, EBRD, IDBG ve IsDB, çift yönlü fayda sağlayan projeler için toplam 3.261 milyon ABD doları tutarında rapor vermiştir. Bkz. [Ek C.4](#) İklim finansmanı istatistikleri ve bu tür projelere dair örnekler için. "Çift fayda" sağlayan iklim finansmanının nispeten küçük hacimleri göz önüne alındığında ve veri sunumunu kolaylaştırmak amacıyla, bu rapordaki tablo ve grafikler, raporlama yapan çok taraflı kalkınma bankalarının belirttiği şekilde, azaltma veya uyum finansmanı bazında verileri sunmaktadır.

Ek A MDB'nin faaliyet gösterdiği tüm ülkelerdeki toplam iklim finansmanı hakkında ek bilgi sağlar.

7 İklim Değişikliğine Uyum Finansmanının Takibi İçin Ortak Metodoloji https://www.eib.org/attachments/lucalli/20220242_mdbs_joint_methodology_climate_finance_en.pdf

8 https://www.afdb.org/fileadmin/uploads/afdb/Documents/Generic-Documents/Common_Principles_for_Climate_Change_Adaptation_Finance_Tracking_-_Version_1_02_July_2015.pdf

9 İklim Azaltma Finansman Takibi için Ortak İlkeler Ek C.3'te belirtilmiştir: https://www.eib.org/attachments/documents/mdb_idfc_mitigation_common_principles_en.pdf

MDB METODOLOJİLERİNE GENEL BAKIŞ

İKLİM FİNANSMANINI TAKİP ETMEK İÇİN

MDB iklim finansmanının takibi, sırasıyla aşağıda ayrıntılı olarak açıklanan iklim adaptasyonu ve azaltma finansmanının takibi için uyumlu ilkelere ve ortaklaşa kabul edilen metodolojilere dayanmaktadır: Ek C.2 Ve Ek C.3 Bu raporda, "Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (MDB) iklim finansmanı" terimi, çok taraflı kalkınma bankalarının üstlendikleri projelerde iklim değişikliğinin azaltılması ve uyum faaliyetlerinin finansmanı için taahhüt ettikleri tutarları ifade etmektedir. Bkz. Ek B 2023 raporunun coğrafi kapsamının ve geçmiş sürümlerinin ayrıntıları için.

Çok taraflı kalkınma bankalarının kendi hesaplarından ve bankalar tarafından yönlendirilen ve yönetilen dış kaynaklardan sağlanan taahhütleri içerir. İklim eş finansmanı, çok taraflı kalkınma bankalarının kendi hesaplarından ve bankalar tarafından yönlendirilen ve yönetilen dış kaynaklardan sağlanan finansal kaynak miktarını içerir. Bunlar, hem özel (ticari) hem de kamu (ticari olmayan) sektörlerden kuruluşları içerebilir.

1.1 İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM İÇİN FİNANSMAN

İklim değişikliğine uyum, iklim değişikliğinin oluşturduğu riskleri veya kırılganlıkları azaltmayı ve iklim direncini artırmayı amaçlamaktadır. İklim değişikliğine uyum finansmanının belirlenmesi üç aşamalı bir sürecin sonucudur ve bu nedenle, bir projenin Çok Taraflı Kalkınma Planı (ÇKB) uyum finansmanına tamamen veya kısmen dahil edilebilmesi için:

- Projenin iklim değişikliğine karşı kırılganlık bağlamını ortaya koyun.
- Projenin bir parçası olarak bu güvenlik açığı gidermeye yönelik açık bir niyet beyanında bulunun.
- Güvenlik açığı ile belirli proje faaliyetleri arasında açık ve doğrudan bir bağlantı kurun.

İklim değişikliğine uyum finansmanını izlemek için MDB metodolojisi, bağlama ve konuma özgü, muhafazakar ve ayrıntılı bir yaklaşım izler. MDB finansmanını yalnızca uyum sürecine doğrudan katkıda bulunan veya uyum sürecini destekleyen proje bileşenleri ve/veya alt bileşenleri, unsurları veya oranları için izler. Aşağıdakilere dikkat etmek önemlidir:

- Raporlanan uyum finansmanı, dayanıklılığa önemli ölçüde katkıda bulunabilecek ancak her zaman niceliksel olarak izlenemeyen belirli faaliyetleri (örneğin, iklim değişikliğine uyumu destekleyen operasyonel prosedürler) kapsamayabilir veya maliyetlerle ilişkili olmayabilir (örneğin, varlıkların sel riski taşıyan alanların dışına yerleştirilmesi).
- Metodolojide tanımlandığı şekliyle iklim uyum finansmanı, projenin bir parçası olarak gerçekleşen belirli uyum faaliyetleri sonucunda dayanıklılığı artırabilecek bir projenin veya yatırımın tamamının değerini yakalamayı amaçlamaz.
- Raporlanan uyum finansmanı, aşırı hava olayları ve yavaş başlangıçlı afetler de dahil olmak üzere iklim değişikliğinin olumsuz etkileriyle ilişkili riskleri önlemeyi, en aza indirmeyi ve ele almayı amaçlayan eylemlere sağlanan finansal desteği kapsamaktadır. Hazırlığı artırmak, iklim hassasiyetini azaltmak ve iklim değişikliğinin deneyimlenen ve öngörülen etkilerine uyum sağlamak için gereken öngörülü eylemlere destek sağlamanın yanı sıra, iklim şoklarının ardından ihtiyaç duyulan afet sonrası iyileştirme ve yeniden yapılanma faaliyetlerinin finansmanını da içermektedir.
- Bu rapor, MDB'lerin adaptasyon finansmanını izleme metodolojisine dayanmaktadır. Ek C.2 Kasım 2022'de Çok Taraflı Kalkınma Bankaları, Uyarılma Finansmanının İzlenmesine İlişkin Ortak Metodolojiyi güncelleyerek yayınladı.¹⁰ Güncellenen metodoloji, değişime uyum ve dayanıklılık faaliyetlerine ilişkin gelişen anlayışı ve uyum finansmanı alanında kaydedilen ilerlemeleri yansıtmaktadır.

¹⁰<https://www.eib.org/en/publications/20220242-mdbs-ortak-metodolojisi-iklim-degisimi-adaptasyon-finansmani-izlemesi>

1.2 İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN AZALTILMASI İÇİN FİNANSMAN

İklim değişikliğinin azaltılması, iklim değişikliğini hafifletmek için sera gazı emisyonlarını azaltır, önler, sınırlar veya hapseder. Ancak, sera gazı emisyonlarını azaltan tüm faaliyetler, düşük emisyonlu yollarla uyumlu faaliyetlerin bir listesine göre hesaplanan Çok Taraflı Kalkınma Planı (ÇKB) azaltma finansmanına dahil edilmeye uygun değildir.

MDB/IDFC "İklim Azaltma Finansman Takibi için Ortak İlkeler" kapsamında¹¹ Metodolojiye göre, bir faaliyet, sera gazı emisyonlarını önleyerek veya azaltarak ya da bunların tutulmasını artırarak, Paris Anlaşması'nın uzun vadeli sıcaklık hedefiyle uyumlu olarak, iklim sistemine tehlikeli insan kaynaklı müdahaleyi önleyecek bir düzeyde atmosferdeki sera gazı konsantrasyonlarının sabitlenmesine önemli ölçüde katkıda bulunduğunda, iklim değişikliğinin hafifletilmesi olarak sınıflandırılabilir.

Ortak ilkeler, iklim değişikliğinin azaltılmasına önemli bir katkının aşağıdaki üç kategorideki iklim değişikliğinin azaltılması faaliyetlerini içerebileceğini kabul etmektedir:

1. Negatif veya çok düşük emisyonlu faaliyetler, negatif, sıfır veya çok düşük sera gazı emisyonlarıyla sonuçlanan ve Paris Anlaşması'nın uzun vadeli sıcaklık hedefi ile tam uyumlu olan faaliyetler, örneğin arazi kullanımında karbon tutulması veya bazı yenilenebilir enerji biçimleri.
2. Hâlâ sera gazı emisyonlarının/emisyon sistemlerinin bir parçası olan, ancak iklim açısından nötr bir ekonomiye geçiş için önemli olan ve bu geçişe katkıda bulunan geçiş faaliyetleri, örneğin doğrudan veya dolaylı olarak fosil yakıt kullanan üretimde enerji verimliliğinin artırılması.
3. Çok düşük emisyonlu teknolojilerin üretimi gibi diğer faaliyetlerin iklim değişikliğinin azaltılmasına önemli katkı sağlamasını mümkün kılan etkinleştirici faaliyetler.

Ek C.3 Azaltma metodolojisinin bir özetini içerir (tam açıklama MDB/IDFC'de mevcuttur) *İklim Azaltma Finansman Takibi için Ortak İlkeler*¹²).

İklim değişikliğine uyum faaliyetleri için kullanılan izleme metodolojileri ile azaltma faaliyetleri için kullanılan izleme metodolojileri arasında temel farklılıklar bulunmaktadır. Azaltma faaliyetleri için, karbondioksit (CO) emisyonunda bir tonluk bir azalma² emisyonları, faaliyetlerin nerede gerçekleştiğinden bağımsız olarak aynı etkiye sahiptir. Bu nedenle, düşük karbonlu kalkınmaya giden yolu desteklediği düşünülen tipik faaliyetlerin listelerini tanımlamak mümkündür. Ancak, uyum faaliyetleri projeye ve konuma özgüdür ve belirli iklimsel hassasiyetlere yanıt verir. Bu nedenle, azaltma faaliyetlerinin aksine, her koşulda kullanılabilecek bağımsız bir "uyum faaliyetleri listesi" oluşturmak mümkün değildir.

İklim finansmanı verilerini karşılaştırırken, farklılıkları ve benzerlikleri anlamak önemlidir. Tablo 1a, bu konudaki temel noktaları özetlemektedir. **Ekler C.2** Ve **C.3** Çeşitli sektörlerde ve proje türlerinde adaptasyon ve azaltma metodolojilerinin uygulanmasına dair örnekler içermektedir. Kutu 1, tüm Çok Taraflı Kalkınma Bankaları tarafından kabul edilen ve 2014 yılında başlatılan adaptasyon finansmanının izlenmesine yönelik metodolojide yapılan güncelleme hakkında bilgi sağlamaktadır. **COP2** 7. Metodolojinin bu güncellenmiş versiyonu, 2023 raporlaması için çoğu Çok Taraflı Kalkınma Kurulu tarafından kullanılmıştır.

¹¹ Dipnot 9'a bakınız.

Tablo 1a. Uyum ve azaltma finansmanının izlenmesine yönelik metodolojilerin karşılaştırılması

Öge	İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ETKİNLİĞİ	
	Uyum	Azaltma
Genel kapsamı nitelikli faaliyet	Faaliyet genellikle bir projenin bir bileşeni veya unsurudur ve bazı durumlarda iklim değişikliğine dayanıklılığa (sosyoekonomik dayanıklılık dahil) veya uyuma katkıda bulunan bir projenin tamamıdır.	Bu, genellikle sera gazı emisyonlarını önleyen, azaltan veya hapseden ya da bu hedeflere ulaşma çabalarını destekleyen bir projedir (veya bunun bir bileşenidir).
İzleme temeli	Uyum finansmanı takibi artımlı (bileşen bazlı) olup, yalnızca iklim değişikliğine karşı hassasiyeti özel olarak ele alan faaliyetleri dikkate alır. Uygun bileşenler genellikle daha büyük bir projenin parçalarıdır; örneğin, kuraklık riskinin arttığı bir bölgede daha büyük bir sermaye harcamasının parçası olan su tasarrufu ekipmanı.	Azaltma finansmanı takibi proje veya bileşen bazlıdır. <i>Proje bazlı:</i> Tüm projenin bir azaltma faaliyeti olarak değerlendirilmesi durumunda, örneğin tipik bir yenilenebilir enerji projesi veya mevcut bir tesisin enerji verimliliğini artırmaya yönelik bir proje söz konusu olduğunda, geçerli kriterlerin karşılanması durumunda proje yatırımının %100'ü azaltma finansmanı olarak değerlendirilir. <i>Bileşen tabanlı:</i> Bir proje kapsamında, söz konusu projenin yalnızca bir bileşeni, daha büyük bir sermaye harcaması yatırımının parçası olan enerji tasarruflu ekipmanların kurulumu gibi bir azaltma faaliyeti ise, projenin ilgili kısmı azaltma finansmanı olarak kabul edilir.
Granüler yaklaşım finansman takibine	Uyum finansmanı metodolojisi, yalnızca proje kapsamındaki belirli iklimsel kırılganlıkları ele almayı amaçlayan faaliyetlerin değerini yakalamayı amaçlamaktadır. Proje kapsamındaki belirli uyum faaliyetleri sonucunda iklime daha dayanıklı hale gelen projenin tamamının değerini yakalamayı amaçlamamaktadır.	Ayrıntılı bir yaklaşım kullanılmaktadır. İklim finansmanı metodolojisi, yalnızca iklim değişikliğinin azaltılmasına önemli ölçüde katkıda bulunan projenin veya bileşenlerinin değerini, uygun faaliyetler listesinde belirtilen gerekliliklere tabi olarak, uygulanabilir ölçütler (emisyon veya enerji yoğunluğu gibi) kullanılarak göstermeyi amaçlamaktadır.
Etki ölçeği	Yerel, bölgesel, ulusal veya küresel.	Küresel.
Gösterge(ler) niceliksel olarak belirlemek ve projeyi karşılaştırmak için sonuçlar	Birden fazla (proje ve bağlama özgü) göstergelere ihtiyaç vardır; amaçlanan sonuçlar projenin niteliğine bağlıdır.	Sonuç olarak, tüm azaltım projelerinin etkisi, doğrudan sera gazı emisyonu azaltımları (örneğin bir binada enerji tasarruflu ekipmanların uygulanması) veya dolaylı sera gazı emisyonu azaltımları (örneğin piyasada içten yanmalı motorlu araçların ikame edilmesiyle emisyonların azaltılmasını sağlayan elektrikli araçların üretimi) temelinde değerlendirilebilir.
Nitelik için iklim finansmanı	Nitelik, iklim değişikliğine bağlı kırılganlık bağlamı ve iklim kırılganlıklarını azaltmaya yönelik özel proje amacını dikkate alan üç aşamalı bir değerlendirme sürecine dayanmaktadır.	Nitelik, iklim değişikliğiyle mücadele finansmanı için yeterlilik değerlendirmesine olanak tanıyan ilgili tarama kriterleriyle birlikte uygun faaliyetlerin bir listesine dayanmaktadır. Genel kriterler de geçerlidir. Bkz. Ek C.3 Daha fazla bilgi için.
İklim finansmanı izleme	Üç aşamalı değerlendirme sürecinin ardından, iklim hassasiyeti bağlamıyla açık ve doğrudan bağlantılı olan ve iklim değişikliğine karşı dayanıklılığa katkıda bulunan proje bileşenlerinin bir kısmı iklim değişikliğine uyum finansmanı olarak sınıflandırılır.	Uygun proje faaliyetlerinin finansmanı, ilgili kriterlerin karşılanması durumunda iklim değişikliğinin azaltılması finansmanı olarak sınıflandırılır.

Kutu 1. Uyarlama finansmanının izlenmesi için güncellenmiş ortak MDB metodolojisi

Çok taraflı kalkınma bankaları, 2021 ve 2022 yılları arasında adaptasyon finansmanının izlenmesine yönelik ortak çok taraflı kalkınma bankaları metodolojisini gözden geçirdi. İnceleme, metodolojinin önceki on yıldaki uygulama deneyimlerine dayanarak gerçekleştirildi. Bu incelemenin amacı, adaptasyon finansmanının izlenmesi amacıyla adaptasyon faaliyetlerini daha iyi tanımlamak ve ortak metodolojinin daha geniş bir finansman aracı yelpazesinde uygulanmasına ilişkin rehberlik sağlamaktır.

Sonuç, metodolojide bir güncelleme oldu.¹² Uyum ve iklim direncine ilişkin gelişen anlayışı ve uyum finansmanı alanında kaydedilen ilerlemeleri yansıtan bu gelişmeler şunları içermektedir:

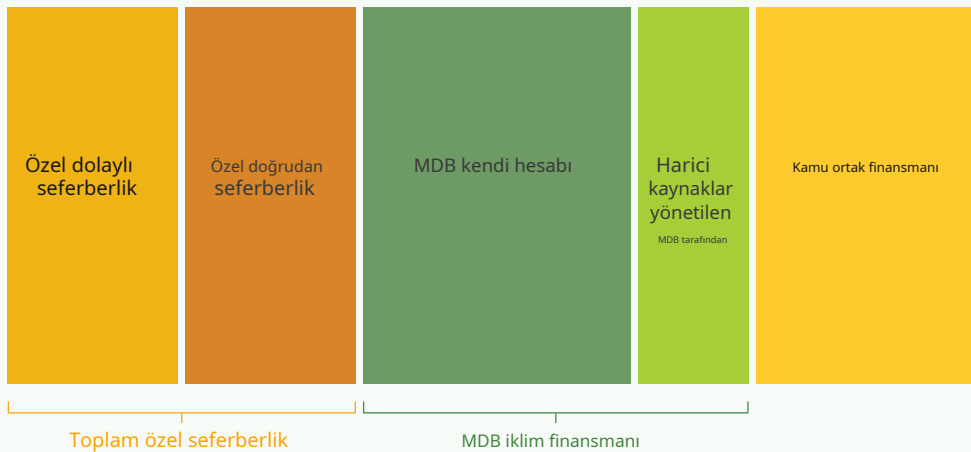
- Uyum artık yalnızca kalkınma yatırımlarına bir ek olarak değil, kalkınmayı dirençlilik yoluna sokmak için bir zorunluluk olarak görülüyor. Sonuç olarak, uyum desteği geleneksel altyapı sektörlerinden eğitim, sağlık, sosyal koruma, finansal hizmetler ve uyum çözümlerine yönelik araştırma ve inovasyon gibi daha geniş bir sektör yelpazesine yayılmış durumda.
- Uyumu destekleyen finansman prosedürleri, tipik yatırım kredileri ve programlarından, politika bazlı krediler, işletme sermayesi ve kredi hatları dahil olmak üzere diğer finansal araçlara doğru genişlemiştir.
- Yeşil ve sürdürülebilir finans konusunda son yıllarda önemli ilerlemeler kaydedildi; özellikle sürdürülebilir finans için AB sınıflandırması ve yeşil tahviller için etki raporlaması, adaptasyon faaliyetlerinin, özel adaptasyon yatırımları da dahil olmak üzere, daha iyi tanımlanması, raporlanması ve izlenmesi için yeni kavramlar ve yaklaşımlar getirdi.

1.3 İKLİM EŞ FİNANSMANI METODOLOJİSİ

Çok taraflı kalkınma bankaları, 2015 yılında iklim eş finansmanı (CCF) akışlarını, bunları tahmin etmek için oluşturulan uyumlu tanım ve göstergelere uygun olarak raporlamaya başlamıştır. İklim eş finansmanının takibi, çok taraflı kalkınma bankalarının iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum faaliyetlerine sağladığı finansmanın yanı sıra kamu ve özel sektör dış kuruluşları tarafından yatırılan finansal kaynakların hacmini tahmin etmeyi amaçlamaktadır.

Bu yaklaşım, iklim eş finansmanı kaynaklarını şu kategorilerde sunmaktadır: (i) diğer çok taraflı kalkınma bankaları; (ii) ikili ve çok taraflı üyeler de dahil olmak üzere IDFC üye kuruluşları; (iii) bağımsız hükümetler gibi diğer uluslararası kamu kuruluşları; (iv) alıcı ülke hükümetleri gibi diğer yerel kamu kuruluşlarının katkıları (örneğin, yerel muhataplar tarafından sağlanan finansman); ve (v) tüm özel kuruluşlar (hisselerinin en az %50'si özel sektöre ait olanlar olarak tanımlanır), özel doğrudan seferberlik ve özel dolaylı seferberlik olarak ikiye ayrılır. Bu düzeydeki ayrıntı düzeyi, çok taraflı kalkınma bankalarının iklim değişikliği müdahaleleri için kullanılan eş finansman akışlarının giderek daha ayrıntılı bir resmini sunmalarını sağlar.

Şekil 2. Toplam faaliyet finansmanı, finansman türüne göre

¹² Dipnot 10'a bakınız.

Nisan 2015'te çok taraflı kalkınma bankaları ilk kez bir referans kılavuzu yayınladı (Milyarlardan Trilyonlara: Kalkınma Finansmanının Dönüşümü)¹³ İklim finansmanının ötesinde özel yatırım seferberliğinin nasıl hesaplanıp ortaklaşa raporlandığını açıklamak. Metodolojinin amacı, Çok Taraflı Kalkınma Bankası proje faaliyetlerinde harekete geçirilen özel sermayeyi tespit etmek ve ölçmektir. Kılavuz, bankaların özel sektör ve kurumsal yatırımcılardan daha fazla yatırım seferber etme konusundaki ortak kararlılığını özetlemektedir. İklim faaliyetlerinin toplam finansmanı, iklim eş finansmanını, yani dış kuruluşların katkıda bulunduğu finansal kaynak miktarını içerir.

Çok taraflı kalkınma bankaları, iklim eş finansmanındaki özel sektör payını izlemek için Çok Taraflı Kalkınma Bankası Özel Yatırım Seferberliği Görev Gücü'nün tanımlarını ve önerilerini uygulamaktadır. Bu metodoloji, bir Çok Taraflı Kalkınma Bankası tarafından harekete geçirilen özel finansmanın, özel doğrudan seferberlik ve özel dolaylı seferberlik gibi proje bazında değerlendirilmesine odaklanmaktadır.¹⁴

2023 *Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının İklim Finansmanı Hakkında Ortak Rapor* mutabık kalınan terminolojiyi takip eder.¹⁵ ve Bölüm 2.4, 3.4 ve Ek A.4 Özel finansman seferberliğinin iki farklı unsurunu göstermektedir: "özel doğrudan seferberlik" ve "özel dolaylı seferberlik." Bu iki seferberlik biçimi bir araya getirildiğinde, iklim eş finansmanının özel payını temsil etmektedir.

13 <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/622841485963735448-0270022017/original/DC20150002EFinancingforDevelopment.pdf> 13.

14 dipnota bakınız.

15 Görmek Ek C.1 "özel doğrudan seferberlik", "özel dolaylı seferberlik" ve "kamu doğrudan seferberliği" tanımları için.

DÜŞÜK VE ORTA GELİRLİ EKONOMİLERDE MDB İKLİM FİNANSMANI

2.1 DÜŞÜK VE ORTA GELİRLİ EKONOMİLERDE MDB İKLİM FİNANSMANI

Çok taraflı kalkınma bankaları, 2023 yılında düşük ve orta gelirli ekonomilere 74,7 milyar dolar taahhüt ederek, 2017'de belirlenen yıllık 50 milyar dolarlık beklentiyi aştı. 2019 Ortak MDB Yüksek Düzeyli Beyanı Düşük ve orta gelirli ekonomilere tahsis edilen 74,7 milyar dolarlık iklim finansmanının 70,6 milyar doları Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının (ÇKB) kendi hesabından, 4,1 milyar dolarlık kısmı ise Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (ÇKB) aracılığıyla aktarılan dış kaynaklardan elde edilmiştir. Düşük ve orta gelirli ekonomilere tahsis edilen azaltım finansmanı toplam 50 milyar dolar veya %67'sini oluştururken, uyum finansmanı toplam 24,7 milyar dolar veya %33'ünü oluşturmuştur.

Çok taraflı kalkınma bankalarının iklim finansmanı kaynakları, çok taraflı kalkınma bankalarının kendi hesapları ile bu bankalar aracılığıyla yönlendirilen ve yönetilen dış kaynaklar arasında bölünmüştür. Dış kaynaklar, ikili kuruluşlar ve İklim Yatırım Fonları (CIF), Yeşil İklim Fonu (GCF) ve Küresel Çevre Fonu (GEF) kapsamındaki iklimle ilgili fonlar, AB harmanlama tesisleri ve diğerleri gibi özel iklim finansman fonları tarafından finanse edilenler gibi güven fonlu operasyonları içerir. İki taraflı raporlama bazı dış kaynakları zaten kapsayabileceğinden, Çok taraflı kalkınma bankaları tarafından yönetilen kaynaklar, çok taraflı kalkınma bankalarının kendi hesaplarından ayrı olarak sunulmaktadır.

Tablo 2. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde MDB'ye göre MDB iklim finansmanı ve fon kaynakları, 2023 (milyon \$ olarak)

	AfDB	ADB	AIIB	CEB	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası EIB	IDBG	IsDB	NDB	Dünya Bankası Grubu	Toplam	
Kendi hesabım	5 009	9 863	3 230	10	4 070	3 349	5 630	2 048	1 107	36 266	70 583
MDB tarafından yönetilen harici kaynaklar	829	882	-	-	533	614	240	-	-	1 018	4 103*
MDB iklimi finans	5 838	10 745	3 230	10	4 604	3 963	5 870	2 048	1 107	37 284	74 686*

Notlar:

1. "MDB iklim finansmanı", MDB'lerin kendi hesaplarından ve MDB tarafından yönetilen dış kaynaklardan sağlanan iklim finansmanının toplamını ifade eder.
2. İslam Kalkınma Bankası için bildirilen taahhüt, İslam Özel Sektör Kalkınma Kurumu (ICD), Uluslararası İslam Ticaret Finans Kurumu (ITFC) ve İslam Yatırım ve İhracat Kredi Sigorta Kurumu (ICIEC) dahil olmak üzere İslam Kalkınma Bankası Grubu üyelerinin faaliyetlerini kapsamamaktadır.
3. (*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Tablo 3. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde MDB ve kapsam bazında MDB iklim finansmanı, 2023 (milyon ABD doları cinsinden)

Çok taraflı veritabanı	Uyum finansmanı	Azaltma finansmanı	MDB iklim finansmanı
AfDB	3 042	2 796	5 838
ADB	4 577	6 168	10 745
AIIB	340	2 890	3 230
CEB	-	10	10
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	603	4 001	4 604
EIB	737	3 226	3 963
IDBG	1 751	4 118	5 870
<i>IDB</i>	<i>1 466</i>	<i>3 296</i>	<i>4 762</i>
<i>IDB Yatırım</i>	<i>277</i>	<i>808</i>	<i>1 085</i>
<i>IDB Laboratuvarı</i>	<i>8</i>	<i>14</i>	<i>23</i>
IsDB	622	1 426	2 048
NDB	493	614	1 107
Dünya Bankası Grubu	12 538	24 746	37 284
<i>IBRD/IDA</i>	<i>12 345</i>	<i>17 343</i>	<i>29 688</i>
<i>IFC</i>	<i>132</i>	<i>5 932</i>	<i>6 065</i>
<i>MIGA</i>	<i>60</i>	<i>1 471</i>	<i>1 531</i>
Toplam	24 691*	49 995	74 686*

Notlar:

1. Bazı durumlarda, Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (ÇKB), hem azaltma hem de uyum açısından eş zamanlı faydalar sağlayan faaliyetleri finanse eder. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde çifte fayda sağlayan 2023 yılı 3.261 milyon dolarlık iklim finansmanı rakamı, raporlamayı kolaylaştırmak amacıyla azaltma veya uyum finansmanı alt başlığı altında (projenin en alakalı unsurlarına dayanarak) sunulmaktadır (Bkz. [Ek C.4](#)). AfDB 999 milyon dolar, AIIB 10 milyon dolar, EBRD 364 milyon dolar, IDBG 1.246 milyon dolar ve IsDB 308 milyon dolar tutarında çifte fayda sağlayan projeler bildirdi. AfDB, IDBG ve IsDB'nin çifte fayda finansmanını uyum ve azaltma kategorileri arasında eşit olarak bölüştürdüğünü, AIIB ve EBRD'nin ise tüm çifte fayda sağlayan faaliyetleri uyum finansmanına tahsis ettiğini unutmayın. Bkz. [Ek C.4](#) Daha fazla bilgi için.

2. (*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

2.1.1 DÜŞÜK VE ORTA GELİRLİ EKONOMİLERDE ALICI VEYA BORÇLU TÜRÜNE GÖRE MDB İKLİM FİNANSMANI

Çok taraflı kalkınma bankaları, iklim finansmanının ilk alıcılarının veya borçlularının (finansmanı doğrudan Çok Taraflı Kalkınma Bankalarından (ÇKB) sağlanacak olanlar) niteliğini, kamu ve özel alıcılar veya borçlular arasında ayırarak raporlamaktadır. Tablo 4'te görüldüğü gibi, toplam taahhüt, ÇKB'lerin kendi hesapları ile ÇKB tarafından yönetilen dış kaynaklar arasında önemli ölçüde farklılık göstermektedir. Tablo 5, bankaların kendi hesapları ve ÇKB tarafından yönetilen dış kaynaklar için alıcı veya borçlu türüne göre ayrımı göstermektedir.

Tablo 4. Düşük ve orta gelirli ülkelerde fon kaynağına ve alıcı veya borçlu türüne göre MDB iklim finansmanı ekonomiler, 2023 (milyon \$ olarak)

Alıcı veya borçlu türü	MDB kendi hesabı	MDB tarafından yönetilen dış kaynaklar
Kamu alıcısı/borçlusu	55 944	3 086*
Özel alıcı/borçlu	14 639	1 016
Toplam	70 583	4 103*
(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.		

Tablo 5. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde MDB'ye ve alıcı veya borçlu türüne göre MDB iklim finansmanı, 2023 (milyon dolar cinsinden)

Çok taraflı veritabanı	Özel	Halk
AfDB	1 056	4 782
ADB	1 246	9 499
AIIB	1 085	2 145
CEB	0	10
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	3 073	1 530
EIB	415	3 547
IDBG	1 107	4 762
IDB	-	4 762
IDB Yatırım	1 085	-
IDB Laboratuvarı	23	-
IsDB	76	1972
NDB	0	1 107
Dünya Bankası Grubu	7 596	29 688
IBRD/IDA	-	29 688
IFC	6 065	-
MIGA	1 531	-
Toplam	15 655	59 030*
(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.		

2.1.2 DÜŞÜK VE ORTA GELİRLİ EKONOMİLERDE ARAÇ TÜRÜNE GÖRE MDB İKLİM FİNANSMANI

Çok taraflı kalkınma bankaları, iklim finansmanını üst üste sekizinci yılda finansal araç türlerine göre bildirdi (bkz.Ek C.5 Tanımlar için). Düşük ve orta gelirli ekonomilere yönelik iklim finansmanının %63'ünün yatırım kredileri aracılığıyla sağlandığını, bunu politika bazlı finansmanın (%14) ve hibelerin (%7) izlediğini bildirdiler. Çeşitli araç türlerinin örnek örnekleri tablolarda sunulmaktadır.Ek C.5 .

Tablo 6. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde araç türüne göre MDB iklim finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

Enstrüman tipi	İklim finansmanı
Öz sermaye	1 141
Hibe etmek	4 982
Garanti	4 540
Yatırım kredisi	46 944*
Kredi limiti	1 384
Politika temelli finansman	10 667
Sonuç odaklı finansman	4 257
Diğer enstrümanlar	770
Toplam	74 686*

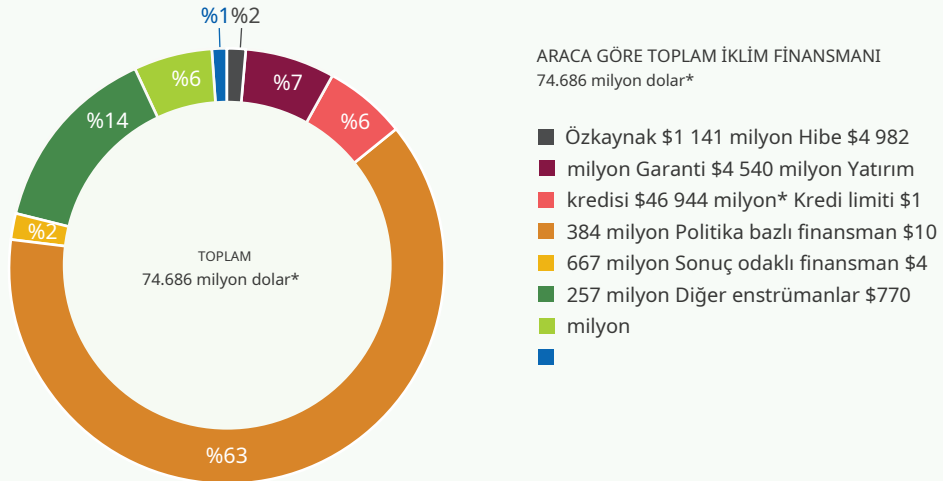
Notlar:

1.Ek C.5 Çeşitli enstrüman tiplerini tanımlar.

2. Diğer araçlar arasında danışmanlık hizmetleri ve tahviller yer almaktadır. Bazı çok taraflı kalkınma bankaları, uygun tahvilleri yatırım kredileri kategorisi altında bildirmektedir.

3. (*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Şekil 3. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde araç türüne göre MDB iklim finansmanı, 2023 (milyon ABD doları)

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

2.1.3 DÜŞÜK VE ORTA GELİRLİ EKONOMİLERDE BÖLGELERE GÖRE MDB İKLİM FİNANSMANI

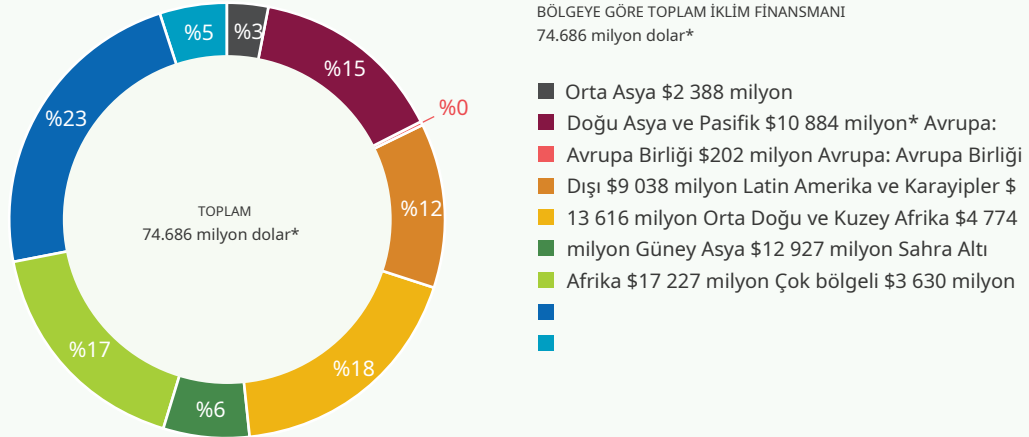
Çok taraflı kalkınma bankalarının iklim finansmanı taahhütleri bölgelere göre gruplandırılmıştır.¹⁶

Tablo 7. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde bölgelere göre MDB iklim finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

Bölge	İklim finansmanı
Orta Asya	2 388
Doğu Asya ve Pasifik	10 884*
Avrupa: Avrupa Birliği	202
Avrupa: Avrupa Birliği Dışı	9 038
Latin Amerika ve Karayipler	13 616
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	4 774
Güney Asya	12 927
Sahra Altı Afrika	17 227
Çok bölgeli	3 630
Toplam	74 686*

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Şekil 4. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde bölgelere göre MDB iklim finansmanı, 2023 (milyon ABD doları cinsinden)

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

2.2 DÜŞÜK VE ORTA GELİRLİ EKONOMİLERDE MDB UYUM FİNANSMANI

2023 yılında iklim değişikliğine uyum finansmanı için toplam 27,7 milyar dolar taahhüt edildi; bunun 24,7 milyar doları veya %89'u düşük ve orta gelirli ekonomilere taahhüt edildi; böylece, artan uyum finansmanının beklenen toplam teslimatı olan 18 milyar doları aştı. 2019 Ortak MDB Yüksek Düzeyli Beyanı Raporlanan veriler, bir uyum sürecinin girdileri olarak kabul edilen ve iklim değişikliğine karşı kırılganlığı azaltmayı ve buna karşı dayanıklılığı oluşturmayı amaçlayan proje bileşenlerinin, alt bileşenlerinin, unsurlarının veya proje oranlarının artan maliyetlerine karşılık gelmektedir.

Tablo 8'de, düşük ve orta gelirli ekonomilere yönelik 2023 yılı uyum rakamları banka bazında sunulmakta olup, çok taraflı kalkınma bankalarının düşük ve orta gelirli ekonomilere kendi hesaplarından ve Çok Taraflı Kalkınma Bankası (ÇKB) tarafından yönetilen dış kaynaklardan taahhüt ettikleri iklim uyum finansmanının dökümü yer almaktadır.

Tablo 8. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde fon kaynağına göre MDB'nin MDB adaptasyon finansmanı,

2023 (milyon dolar cinsinden)

	AfDB	ADB	AIIB	CEB	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	EIB	IDBG	IsDB	NDB	Dünya Bankası Grubu	Toplam
MDB'nin kendi hesap	2 657	4 311	340	-	360	674	1 689	622	493	12 046	23 193
MDB tarafından yönetilen harici kaynaklar	384	266	-	-	243	63	62	-	-	492	1 497*
Toplam	3 042	4 577	340	-	603	737	1 751	622	493	12 538	24 691*

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Tablo 9'da alıcı veya borçlu türüne göre dağılım gösterilmektedir.

Tablo 9. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde MDB'ye ve alıcı veya borçlu türüne göre MDB adaptasyon finansmanı,

2023 (milyon dolar cinsinden)

Çok taraflı veritabanı	Özel	Halk
AfDB	614	2 428
ADB	88	4 489*
AIIB	45	295
CEB	-	-
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	292	311
EIB	18	719
IDBG	285	1 466
IDB	-	1 466
IDB Yatırım	277	-
IDB Laboratuvarı	8	-
IsDB	75	547
NDB	0	493
Dünya Bankası Grubu	193	12 345
IBRD/IDA	-	12 345
IFC	132	-
MIGA	60	-
Toplam	1 610	23 080*

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Tablo 10, MDB adaptasyon finansmanını araç türüne göre ayırmaktadır. Çok taraflı kalkınma bankaları, düşük ve orta gelirli ekonomilere yönelik adaptasyon finansmanının çoğunluğunun (%65) yatırım kredileri yoluyla sağlandığını, bunu politika bazlı finansmanın (%12) ve hibelerin (%11) izlediğini bildirmiştir.

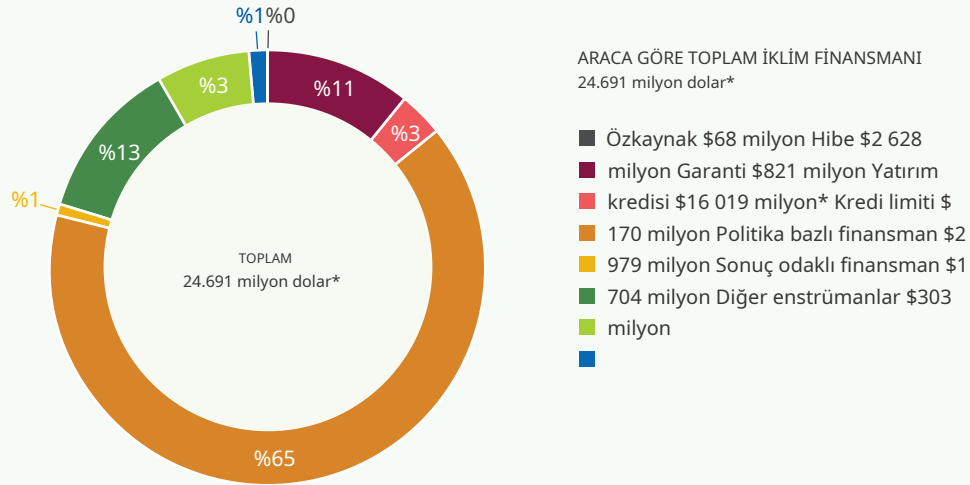
Tablo 10. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde araç türüne göre MDB adaptasyon finansmanı, 2023 (milyon \$)

Enstrüman tipi	Uyum finansmanı
Öz sermaye	68
Hibe etmek	2 628
Garanti	821
Yatırım kredisi	16 019*
Kredi limiti	170
Politika temelli finansman	2 979
Sonuç odaklı finansman	1 704
Diğer enstrümanlar	303
Toplam	24 691*

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Şekil 5. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde araç türüne göre MDB adaptasyon finansmanı,

2023 (milyon dolar cinsinden)

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

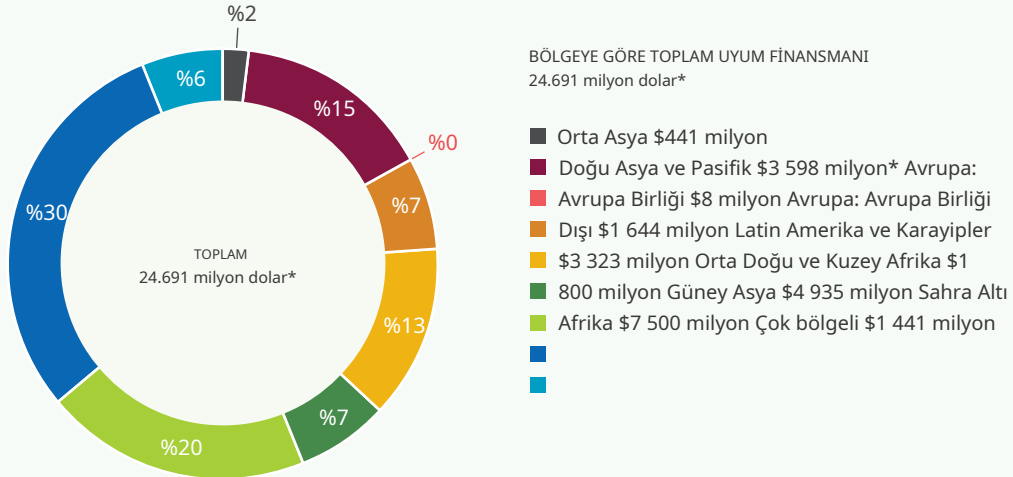
Tablo 11, bölgelere göre toplam adaptasyon finansmanını göstermektedir. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde adaptasyon finansmanının en büyük oranları şu bölgelerdedir: Sahra Altı Afrika, Güney Asya ve Doğu Asya ve Pasifik.

Tablo 11. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde bölgelere göre MDB adaptasyon finansmanı, 2023 (milyon \$)

Bölge	Uyum finansmanı
Orta Asya	441
Doğu Asya ve Pasifik	3 598*
Avrupa: Avrupa Birliği	8
Avrupa: Avrupa Birliği Dışı	1 644
Latin Amerika ve Karayipler	3 323
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	1 800
Güney Asya	4 935
Sahra Altı Afrika	7 500
Çok bölgesi	1 441
Toplam	24 691*

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Şekil 6. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde bölgelere göre MDB adaptasyon finansmanı, 2023 (milyon \$)

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

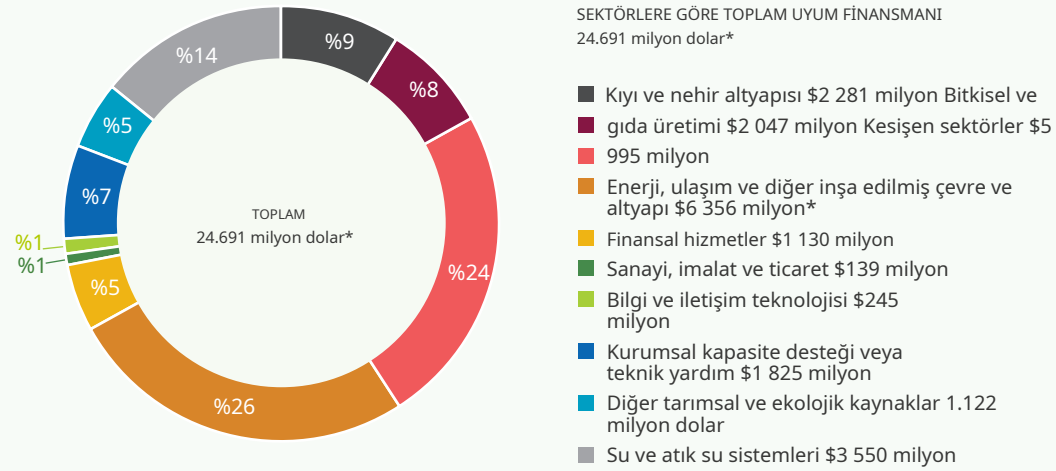
Tablo 12'de MDB uyum finansmanı sektörler göre raporlanmıştır. Enerji, ulaştırma ve diğer inşa edilmiş çevre ve altyapıda %26, bunu %24 ile Kesitsel operasyonlar ve %14 ile Su ve atık su sistemleri takip etmektedir.

Tablo 12. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde sektörler göre MDB adaptasyon finansmanı, 2023 (milyon \$)

Sektör grubu	Uyum finansmanı
Kıyı ve nehir altyapısı	2 281
Bitkisel ve gıda üretimi	2 047
Kesişen sektörler	5 995
Enerji, ulaşım ve diğer inşa edilmiş çevre ve altyapı	6 356*
Finansal hizmetler	1 130
Sanayi, imalat ve ticaret	139
Bilgi ve iletişim teknolojisi	245
Kurumsal kapasite desteği veya teknik yardım	1 825
Diğer tarımsal ve ekolojik kaynaklar	1 122
Su ve atık su sistemleri	3 550
Toplam	24 691*

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Şekil 7. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde sektörler göre MDB adaptasyon finansmanı, 2023 (milyon \$)

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Düşük ve orta gelirli ekonomiler için bölgeye göre uyum finansmanı, sektörler göre daha ayrıntılı bir şekilde Tablo 13'te sunulmaktadır.

Tablo 13. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde sektör ve bölgeye göre MDB adaptasyon finansmanı, 2023 (milyon \$)

	Merkez Asya	Doğu Asya ve Pasifik	Avrupa: Avrupa Birlik	Avrupa: Olmayan- Avrupa Birlik	Latince Amerika ve Karayipler	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Güney Asya	Alt-Sahra Afrika	Çok-bölgesel	Toplam
Kıyı ve nehir kıyısında altyapı	-	854	-	13	209	-	600	512	92	2 281
Mahsul ve gıda üretme	23	149	1	115	101	379	251	726	303	2 047
Kesitsel sektörler	48	614	0	288	890	210	1 128	2 379	438	5 995
Enerji, ulaşım ve diğer inşa edilmiş çevre ve altyapı	213	1 101*	7	740	774	182	1 559	1 718	75	6 369*
Finansal hizmetler	80	144	-	17	157	186	65	457	23	1 130
Sanayi, üretme ve ticaret	2	7	-	10	16	9	-	72	24	139
Bilgi ve iletişim teknolojileri	-	16	-	-	8	4	24	181	13	245
Kurumsal kapasite desteği veya teknik yardım	19	326	-	29	369	208	283	467	123	1 825
Diğer tarımsal ve ekolojik kaynaklar	15	201	-	149	422	23	180	122	8	1 122
Su ve atık su sistemler	41	199	-	283	378	597	844	866	342	3 550
Toplam	441	3 598*	8	1 644	3 323	1 800	4 935	7 500	1 441	24 691*

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

2.3 DÜŞÜK VE ORTA GELİRLİ EKONOMİLERDE MDB AZALTMA FİNANSMANI

2023 yılında, çok taraflı kalkınma bankaları, iklim değişikliğinin azaltılması için toplam 97,2 milyar dolarlık finansal taahhüt bildirdi; bunun 50 milyar doları veya %51'i düşük ve orta gelirli ekonomilere taahhüt edildi. Raporlanan veriler, azaltma projelerinin finansmanına veya azaltma faydaları sağlayan projelerin bileşenlerine, alt bileşenlerine, unsurlarına veya oranlarına (tüm proje maliyetini raporlamak yerine) karşılık gelmektedir.

Tablo 14, 2023 yılında çok taraflı kalkınma bankalarının düşük ve orta gelirli ekonomilerde çok taraflı kalkınma bankalarının kendi hesaplarına ve dış kaynaklardan taahhüt ettikleri iklim değişikliğinin azaltılması finansmanının dökümünü sunmaktadır.

Tablo 14. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde fon kaynağına göre MDB tarafından sağlanan MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon dolar cinsinden)

	AfDB	ADB	AIIB	CEB	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	EIB	IDBG	IsDB	NDB	Dünya Bankası Grubu	Toplam
MDB'nin kendi hesap	2 352	5 552	2 890	10	3 710	2 675	3 941	1 426	614	24 220	47 390
MDB tarafından yönetilen harici kaynaklar	444	616	-	-	291	550	178	-	-	526	2 605
Toplam	2 796	6 168	2 890	10	4 001	3 226	4 118	1 426	614	24 746	49 995

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Tablo 15'te alıcı veya borçlu türüne göre dağılım gösterilmektedir.

Tablo 15. Düşük ve orta gelirli ülkelerde MDB'ye ve alıcı veya borçlu türüne göre MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon dolar cinsinden)

Çok taraflı veritabanı	Özel	Halk
AfDB	442	2 355
ADB	1 158	5 010
AIIB	1 040	1 850
CEB	-	10
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	2 781	1 219
EIB	397	2 828
IDBG	822	3 296
IDB	-	3 296
IDB Yatırım	808	-
IDB Laboratuvarı	14	-
IsDB	1	1 425
NDB	-	614
Dünya Bankası Grubu	7 403	17 343
IBRD/IDA	-	17 343
IFC	5 932	-
MIGA	1 471	-
Toplam	14 045	35 950

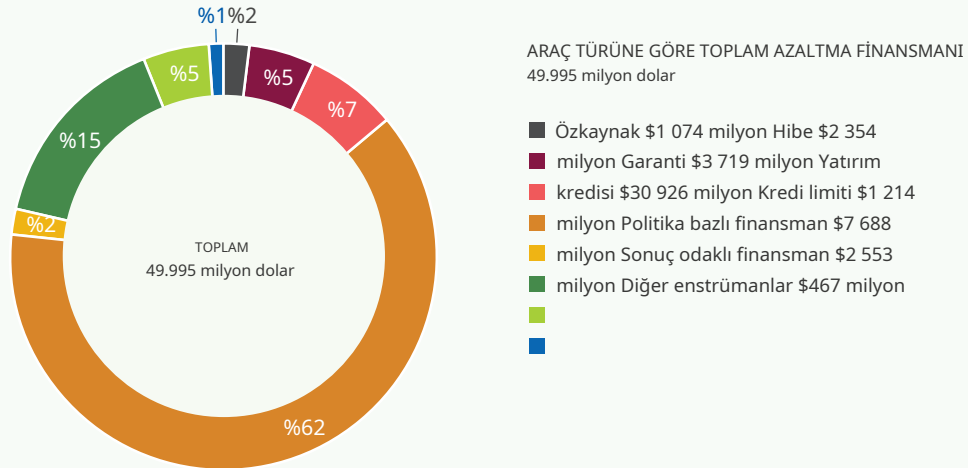
(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Tablo 16, Çok Taraflı Kalkınma Bankaları'nın (ÇKB) azaltım finansmanını araç türüne göre ayırmaktadır. Çok taraflı kalkınma bankaları, düşük ve orta gelirli ekonomilere yönelik toplam azaltım finansmanının %62'sinin yatırım kredileri yoluyla sağlandığını, bunu %15'lik bir payla politika bazlı finansmanın izlediğini bildirmiştir.

Tablo 16. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde araç türüne göre MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

Enstrüman tipi	Azaltma finansmanı
Öz sermaye	1 074
Hibe etmek	2 354
Garanti	3 719
Yatırım kredisi	30 926
Kredi limiti	1 214
Politika temelli finansman	7 688
Sonuç odaklı finansman	2 553
Diğer enstrümanlar	467
Toplam	49 995

Şekil 8. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde araç türüne göre MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

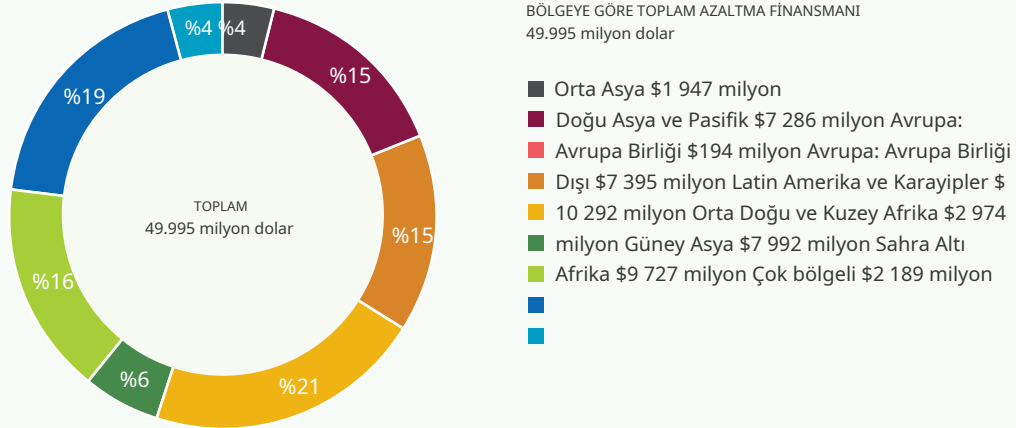

Tablo 17, bölgelere göre toplam azaltım finansmanını göstermektedir. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde azaltım finansmanının en büyük oranları şu bölgelerdedir: Latin Amerika ve Karayipler (%21), Sahra Altı Afrika (%19) ve Güney Asya (%16).

Tablo 17. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde bölgelere göre MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

Bölge	Azaltma finansmanı
Orta Asya	1 947
Doğu Asya ve Pasifik	7 286
Avrupa: Avrupa Birliği	194
Avrupa: Avrupa Birliği Dışı	7 395
Latin Amerika ve Karayipler	10 292
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	2 974
Güney Asya	7 992
Sahra Altı Afrika	9 727
Çok bölgesi	2 189
Toplam	49 995

Şekil 9. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde bölgelere göre MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

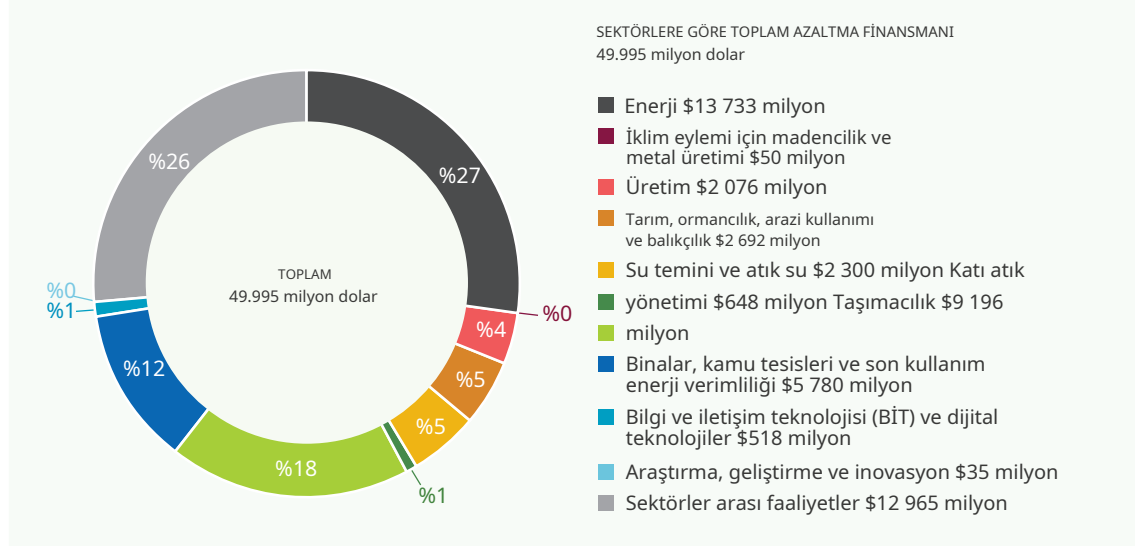

Tablo 18'de çok taraflı kalkınma bankalarının düşük ve orta gelirli ekonomilerde azaltım finansmanı sektörler göre verilmektedir: Enerji %27, Sektörler arası faaliyetler %26 ve Ulaştırma %18.

Tablo 18. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde sektöre göre MDB azaltım finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

Sektör grubu	Azaltım finansmanı
Enerji	13 733
İklim eylemi için madencilik ve metal üretimi	50
Üretim	2 076
Tarım, ormancılık, arazi kullanımı ve balıkçılık	2 692
Su temini ve atık su	2 300
Katı atık yönetimi	648
Taşımacılık	9 196
Binalar, kamu tesisleri ve son kullanım enerji verimliliği	5 780
Bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) ve dijital teknolojiler	518
Araştırma, geliştirme ve inovasyon	35
Sektörler arası faaliyetler	12 965
Toplam	49 995

Şekil 10. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde sektöre göre MDB azaltım finansmanı, 2023 (milyon \$)

Tablo 19'da bölgelere göre azaltma finansmanı ve sektörlerle göre ayrıntılı dökümü sunulmaktadır.

Tablo 19. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde sektöre ve bölgeye göre MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

	Merkez Asya	Doğu Asya ve Pasifik	Avrupa: Avrupa Birlik	Avrupa: Olmayan- Avrupa Birlik	Latince Amerika ve Karayipler	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Güney Asya	Alt- Sahra Afrika	Çok- bölgesel	Toplam
Enerji	1 324	1 767	124	1 714	2 029	670	1 906	3 599	600	13 733
Madencilik ve metal üretim için iklim eylemi	-	-	-	-	50	-	-	-	0	50
Üretim	93	69	-	1 192	157	228	82	223	32	2 076
Tarım, ormancılık, arazi kullanımı ve balıkçılık	23	564	-	200	433	122	390	723	238	2 692
Su temini ve atık- su	162	118	-	201	801	166	405	435	11	2 300
Katı atık yönetmek	0	365	-	54	83	27	78	21	19	648
Taşımacılık	70	1 482	56	1 662	739	768	2 427	1 470	522	9 196
Binalar, halk kurulumlar ve son- enerji kullanmak yeterlik	47	1 175	11	951	1 328	334	603	1 080	251	5 780
Bilgi ve iletişim katyonlar teknolojisi bilim (BİT) ve dijital teknolojiler	47	74	-	7	150	0	17	157	66	518
Araştırma, gelişim ve yenilik	-	-	-	-	19	-	8	7	1	35
Sektörler arası faaliyetler	181	1 671	4	1 413	4 502	659	2 075	2 011	48	12 965
Toplam	1947	7 286	194	7 395	10 292	2 974	7 992	9 727	2 189	49 995
(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.										

2.4 DÜŞÜK VE ORTA GELİRLİ EKONOMİLERDE İKLİM EŞ FİNANSMANI

Çok taraflı kalkınma bankalarının iklim eş finansmanı, Bölüm 1.3'te bulunan uyumlu tanımlarına dayanmaktadır.

Tablo 20, her kurum tarafından bildirilen 2023 iklim eş finansman akışlarını, eş finansman kaynağına göre bölümlendirilmiş olarak göstermektedir. Bu CCF rakamları, yönetim kurulu onayı ve/veya her projeye taahhüt anında mevcut bilgilere dayanarak kaynak akışlarının en iyi tahminidir. Bazı durumlarda, iki veya daha fazla banka bir projeyi ortaklaşa finanse eder ve bu da farklı kuruluşlar tarafından bildirilen brüt eş finansman rakamları arasında bir miktar örtüşmeye neden olur. Tablo 21, düşük ve orta gelirli ekonomiler için iklim eş finansman akışlarını uyum ve azaltma bazında göstermektedir. Çifte sayımı önlemek için, Tablo 21 ve 22'nin son sütunu, yalnızca başka bir Çok Amaçlı Kalkınma Bankası'ndan eş finansman sağlayan her proje için eş finansman oranını dikkate alarak, potansiyel olarak çifte sayılmış eş finansmanı net olarak hesaplamaktadır.

Referans kılavuzunda, çok taraflı kalkınma bankaları, garantiler de dahil olmak üzere çeşitli finansal araçların nasıl izlenip raporlandığına ilişkin farklılıkları vurgulamaktadır. Garantiler, özel ve kamu yatırımlarının siyasi ve ticari risklerini azaltarak, iklim finansmanı faaliyetleri için sermayeye erişimi kolaylaştırabilir. Bu, belirli bir proje için veya belirli hükümet politikalarını desteklemek amacıyla kaynakların harekete geçirilmesini artırabilir.

Bu raporda ayrıntılı olarak açıklandığı gibi, seferber edilen özel sermayenin izlenmesi ve raporlanması konusunda mutabık kalınan MDB metodolojisiyle tutarlılık sağlamak için, garantilerin izlenmesi ve raporlanması şunları varsayar: (i) "ticari garantiler" ile "ticari olmayan garantiler" arasında izleme ve raporlamada bir ayrım;¹⁷ ve (ii) garanti ile teminat altına alınan temel yatırım arasındaki nedensellik (başka bir deyişle, garantinin olmaması durumunda, temel yatırımın gerçekleşmesi olası değildir). Bu nedenle, garanti ihracından ve temel yatırımdan kaynaklanan brüt risk, bankaların kendi hesapları ve özel eş finansman hesapları altında ayrı ayrı raporlanabilirken, çifte sayımı en aza indirmek için azami çaba sarf edilmektedir.

Tablo 21, garantilere atfedilen doğrudan ve dolaylı seferberlik de dahil olmak üzere 2023 CCF akışlarını yansıtmaktadır. Her bir Çok Taraflı Kalkınma Bankasının garanti riski, Tablo 2, 22, 28 ve 49'da "kendi hesabına" olarak gösterilmiştir.

Tablo 20. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde çok taraflı kalkınma planlarına ve tematik odaklara göre iklim eş finansman akışları, 2023
(milyon dolar cinsinden)

	IDBG										Dünya Bankası Grubu					Toplam MDB iklim ortak finansman ayarlanmış birden fazla için						
					IDB			IDB Yatırım			IBRD/IDA			IFC		MIGA		Toplam iklim ortak finans				
	AfDB	ADB	AIIB	CEB	EIB			IsDB			NDB											
	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası																				Çok taraflı veritabanı	
Azaltma finans	3 252	7 342	2 193	30	3 456	5 413	513	2 413	28	3 731	2 359	10 270	15 597	2 302	58 900	50 069						
Uyum finans	3 405	4 621	3 322	-	1 300	891	162	1 626	6	374	619	4 116	333	69	20 844	18 700						
Toplam	6 656	11 963	5 515	30	4 756	6 304		4 750		4 104	2 978		32 687		79 744	68 770						

17 Bu rapor kapsamında, ticari olmayan risk garantileri, yatırımcıları algılanan siyasi risklere karşı koruyan sigorta veya garanti araçları olarak tanımlanmakta olup, bunlarla sınırlı olmamak üzere transfer kısıtlaması (dönüştürülemezlik dahil), kamulaştırma, savaş ve iç karışıklık, sözleşme ihlali ve mali yükümlülüklerin yerine getirilmemesi riskleri de dahil olmak üzere, sermaye piyasası işlemleri için kredi notunu yükseltebilir ve kredi notunu iyileştirebilir. Ticari veya kredi riski garantileri, yukarıda yer almayan diğer tüm riskleri kapsayan araçları ifade eder.

Tablo 21. Düşük ve orta gelirli ekonomilerde çok taraflı kalkınma planlarına ve kaynaklara göre iklim eş finansman akışları, 2023 (milyon \$ olarak)

	IDBG										Dünya Bankası Grubu			Toplam iklim ortak finansman ayarlanmış birden fazla için Çok taraflı veritabanı finansman		
	AfDB	ADB	AIIB	CEB	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	EIB	IDB	IDB Yatırım	IDB Laboratuvarı	IsDB	NDB	IBRD/IDA	IFC		MIGA	Toplam iklim ortak finans
Kamuya açık seferberlik	-	74	4	25	-	8	330	111	8	-	-	10 964	1 629	-	13 152	13 152
Kamu ortak finansmanı																
Diğer MDB'ler	1 819	2 736	3 290	5	809	865	0	130	-	1 529	1 012	261	976	71	13 504	13 504
IDFC üyeleri	1 227	2 204	75	-	216	199	101	1 923	0	-	-	78	190	-	6 213	3 555
Diğer uluslararası halk	2 130	326	217	-	26	307	0	2	3	-	-	104	531	4	3 651	1931
Diğer yerel halk	1 113	4 207	678	-	217	1 342	0	16	2	-	1 582	368	563	3	10 091	8 076
Ara Toplam	6 290	9 547	4 264	30	1 268	2 721	431	2 182	13	1 529	2 594	11 775	3 890	78	46 612	40 217
Toplam özel seferberlik																
Özel doğrudan seferberlik	-	263	429	-	482	612	0	773	0	-	-	12	4 411	1 624	8 605	8 605
Özel dolaylı seferberlik	366	2 153	821	-	3 006	2 970	245	1 085	22	2 576	384	2 600	7 629	669	24 527	19 947
Ara Toplam	366	2 417	1 250	-	3 488	3 582	245	1 858	22	2 576	384	2 612	12 040	2 293	33 132	28 552
Toplam	6 656	11 963	5 515	30	4 756	6 304		4 750		4 104	2 978		32 687		79 744	68 770

MDB İKLİM FİNANSMANI YÜKSEK GELİRLİ EKONOMİLERDE

3.1 YÜKSEK GELİRLİ EKONOMİLERDE MDB İKLİM FİNANSMANI

2023 yılında çok taraflı kalkınma bankaları, yüksek gelirli ekonomilere 50,3 milyar dolar taahhüt etti. Yüksek gelirli ekonomilere taahhüt edilen azaltım finansmanı toplam 47,3 milyar dolar, uyum finansmanı ise toplam 3 milyar dolar oldu.

Tablo 22, çok taraflı kalkınma bankalarının yüksek gelirli ekonomilere yönelik iklim finansmanını göstermektedir. Yüksek gelirli ekonomilere taahhüt edilen 50,3 milyar dolarlık iklim finansmanının 49,8 milyar doları çok taraflı kalkınma bankalarının kendi hesaplarından, 0,5 milyar doları ise bu bankalar aracılığıyla aktarılan dış kaynaklardan sağlanmıştır.

Tablo 22. Yüksek gelirli ekonomilerde MDB'ye göre MDB iklim finansmanı ve fon kaynağı, 2023 (milyon \$ olarak)

	AfDB	ADB	AIIB	CEB	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	EIB	IDBG	IsDB	NDB	Dünya Bankası Grubu	Toplam
Kendi hesabım	11	1	204	954	2 805	41 826	1 655	50	-	2 330	49 836
MDB tarafından yönetilen harici kaynaklar	-	0	-	-	55	282	22	-	-	87	446
MDB iklimi finans	11	1	204	954	2 860	42 108	1 677	50	0	2 417	50 283
Notlar:											
1. "MDB iklim finansmanı", MDB'lerin kendi hesaplarından ve MDB tarafından yönetilen dış kaynaklardan sağlanan iklim finansmanının toplamını ifade eder.											
2. İslam Kalkınma Bankası için bildirilen taahhüt, İslam Özel Sektör Kalkınma Kurumu (ICD), Uluslararası İslam Ticaret Finans Kurumu (ITFC) ve İslam Yatırım ve İhracat Kredi Sigorta Kurumu (ICIEC) dahil olmak üzere İslam Kalkınma Bankası Grubu üyelerinin faaliyetlerini kapsamamaktadır.											

Tablo 23'te çok taraflı kalkınma bankalarının yüksek gelirli ekonomilere uyum ve azaltma amacıyla sağladığı iklim finansmanı gösterilmektedir.

Tablo 23. Yüksek gelirli ekonomilerde MDB ve kapsam bazında MDB iklim finansmanı, 2023 (milyon ABD doları)

	Çok taraflı veritabanı	Uyum finansmanı	Azaltma finansmanı	MDB iklim finansmanı
AfDB		11	-	11
ADB		1	0	1
AIIB		1	203	204
CEB		86	868	954
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası		17	2 843	2 860
EIB		2 227	39 881	42 108
IDBG		494	1 183	1 677
IDB		445	856	1 301
IDB Yatırım		48	325	373
IDB Laboratuvarı		1	2	3
IsDB		-	50	50
NDB		-	-	-
Dünya Bankası Grubu		193	2 224	2 417
IBRD/IDA		171	682	853
IFC		22	1 542	1 563
MIGA		-	-	-
Toplam		3 030	47 253	50 283

Not: Bazı durumlarda, Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (ÇKB), hem azaltma hem de uyum açısından eş zamanlı faydalar sağlayan faaliyetleri finanse eder. Yüksek gelirli ekonomilerde çift fayda sağlayan 2023 yılı 405 milyon dolarlık iklim finansmanı rakamı, raporlamayı kolaylaştırmak amacıyla azaltma veya uyum finansmanı alt başlığı altında (projenin en alakalı unsurlarına dayanarak) sunulmaktadır (Bkz. [Ek C.4](#)). Yüksek gelirli ekonomiler için EBRD 8 milyon dolar, IDBG ise 326 milyon dolar tutarında çift fayda sağlayan projeler bildirdi. IDBG'nin çift fayda finansmanını uyum ve azaltma kategorileri arasında eşit olarak bölüştürdüğünü, EBRD'nin ise tüm çift fayda sağlayan faaliyetleri uyum finansmanına tahsis ettiğini unutmayın. Bkz. [Ek C.4](#) Daha fazla bilgi için.

3.1.1 YÜKSEK GELİRLİ EKONOMİLERDE ALICI VEYA BORÇLU TÜRÜNE GÖRE MDB İKLİM FİNANSMANI

Çok taraflı kalkınma bankaları ilk alıcıların veya borçluların niteliği hakkında rapor verir¹⁸. İklim finansmanlarının (finansmanı doğrudan Çok Taraflı Kalkınma Bankalarından (ÇKB) sağlanacak olanlar) finansmanı, kamu ve özel alıcılar veya borçlular arasında ayırım yaparak, bankaların kendi hesapları ile Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (ÇKB) tarafından yönetilen dış kaynaklar arasında önemli ölçüde farklılık göstermektedir (Tablo 24). Tablo 25, bankaların kendi hesapları ve Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (ÇKB) tarafından yönetilen dış kaynaklar için alıcı veya borçlu türüne göre ayırımı göstermektedir.

Tablo 24. Yüksek gelirli ekonomilerde fon kaynağına ve alıcı veya borçlu türüne göre MDB iklim finansmanı, 2023 (milyon dolar cinsinden)

Alıcı veya borçlu türü	MDB kendi hesabı	MDB tarafından yönetilen dış kaynaklar
Kamu alıcısı/borçlusu	26 640	229
Özel alıcı/borçlu	23 196	218
Toplam	49 836	446

Tablo 25. Yüksek gelirli ekonomilerde MDB'ye ve alıcı veya borçlu türüne göre MDB iklim finansmanı, 2023 (milyon dolar cinsinden)

Çok taraflı veritabanı	Özel	Halk
AfDB	-	11
ADB	0	1
AIIB	204	-
CEB	-	954
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	2 702	158
EIB	18 568	23 540
IDBG	376	1 301
IDB	-	1 301
IDB Yatırım	373	-
IDB Laboratuvarı	3	-
IsDB	-	50
NDB	-	-
Dünya Bankası Grubu	1 563	853
IBRD/IDA	-	853
IFC	1 563	-
MIGA	-	-
Toplam	23 414	26 869

18 Bakınız [Ek C.1](#) kamu ve özel alıcı veya borçlu tanımları için.

3.1.2 YÜKSEK GELİRLİ EKONOMİLERDE ARAÇ TÜRÜNE GÖRE MDB İKLİM FİNANSMANI

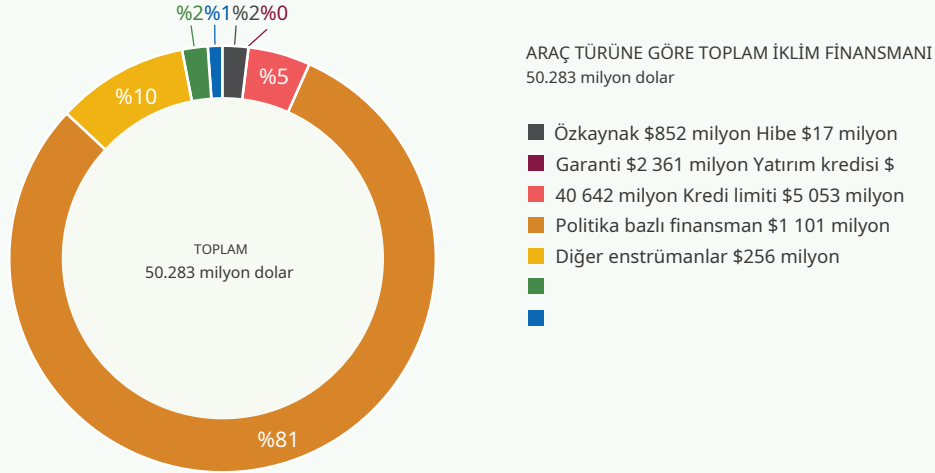
Çok taraflı kalkınma bankaları, yüksek gelirli ekonomilerin iklim finansmanının %81'inin yatırım kredileri aracılığıyla sağlandığını, bunu %10'luk bir oranla kredi limitlerinin izlediğini bildirmiştir. Çeşitli araç türlerine ilişkin açıklayıcı örnekler aşağıdaki tablolarda sunulmaktadır:Ek C.5 .

Tablo 26. Yüksek gelirli ekonomilerde araç türüne göre MDB iklim finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

Enstrüman tipi	İklim finansmanı
Öz sermaye	852
Hibe etmek	17
Garanti	2 361
Yatırım kredisi	40 642
Kredi limiti	5 053
Politika temelli finansman	1 101
Sonuç odaklı finansman	-
Diğer enstrümanlar	256
Toplam	50 283

Notlar:
1. Ek C.5 Çeşitli enstrüman tiplerini tanımlar.
2. Diğer araçlar arasında danışmanlık hizmetleri ve tahviller yer almaktadır. Bazı çok taraflı kalkınma bankaları, uygun tahvilleri yatırım kredileri kategorisi altında bildirmektedir.

Şekil 11. Yüksek gelirli ekonomilerde araç türüne göre MDB iklim finansmanı, 2023 (milyon ABD doları)

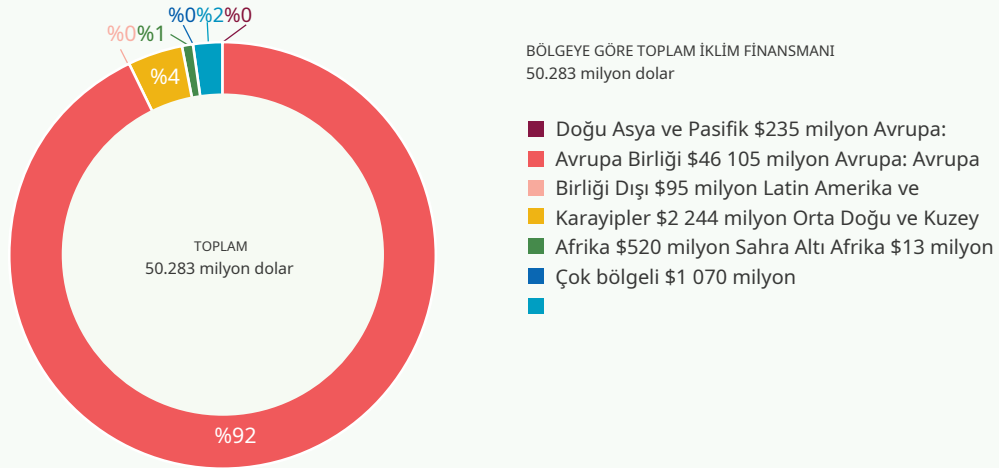
3.1.3 YÜKSEK GELİRLİ EKONOMİLERDE BÖLGELERE GÖRE MDB İKLİM FİNANSMANI

Tablo 27, bölgelere göre toplam iklim finansmanını göstermektedir. İklim finansmanının en büyük oranları Avrupa Birliği'nde (%92) gerçekleşmiştir.

Tablo 27. Yüksek gelirli ekonomilerde 2023 yılına kadar bölgelere göre MDB iklim finansmanı (milyon \$)

Bölge	İklim finansmanı
Orta Asya	-
Doğu Asya ve Pasifik	235
Avrupa: Avrupa Birliği	46 105
Avrupa: Avrupa Birliği Dışı	95
Latin Amerika ve Karayipler	2 244
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	520
Güney Asya	-
Sahra Altı Afrika	13
Çok bölgeli	1 070
Toplam	50 283

Şekil 12. Yüksek gelirli ekonomilerde 2023 yılına kadar bölgelere göre MDB iklim finansmanı (milyon \$)

3.2 YÜKSEK GELİRLİ EKONOMİLERDE MDB UYUM FİNANSMANI

Uyum finansmanına ayrılan 27,7 milyar doların 3 milyar doları, yani yüzde 11'i yüksek gelirli ekonomilere ayrıldı.

Tablo 28, yüksek gelirli ekonomilere yönelik çok taraflı kalkınma bankalarının 2023 uyum rakamlarını, çok taraflı kalkınma bankalarının kendi hesaplarından ve çok taraflı kalkınma bankaları tarafından yönetilen dış kaynaklardan taahhüt ettikleri iklim uyum finansmanının dökümünü sunmaktadır.

Tablo 28. Yüksek gelirli ekonomilerde fon kaynağına göre MDB'nin MDB adaptasyon finansmanı, 2023 (milyon \$)

	AfDB	ADB	AIIB	CEB	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	EIB	IDBG	IsDB	NDB	Dünya Bankası Grubu	Toplam
MDB kendi hesabı	11	1	1	86	16	2 227	489	-	-	136	2 967
MDB tarafından yönetilen dış kaynaklar	-	0	-	-	1	-	5	-	-	57	63
Toplam	11	1	1	86	17	2 227	494	-	-	193	3 030

Tablo 29'da alıcı veya borçlu türüne göre dağılım gösterilmektedir.

Tablo 29. Yüksek gelirli ekonomilerde MDB'ye ve alıcı veya borçlu türüne göre MDB adaptasyon finansmanı, 2023

(milyon dolar cinsinden)

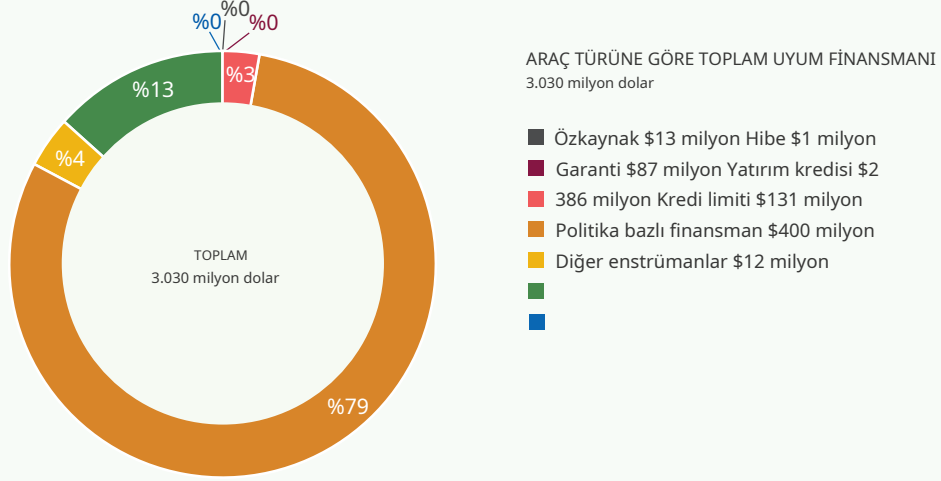
Çok taraflı veritabanı	Özel	Halk
AfDB	-	11
ADB	-	1
AIIB	1	-
CEB	-	86
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	-	17
EIB	239	1 988
IDBG	49	445
IDB	-	445
IDB Yatırım	48	-
IDB Laboratuvarı	1	-
IsDB	-	-
NDB	-	-
Dünya Bankası Grubu	22	171
IBRD/IDA	-	171
IFC	22	-
MIGA	-	-
Toplam	311	2 719

Tablo 30, MDB adaptasyon finansmanını araç türüne göre ayırmaktadır. Çok taraflı kalkınma bankaları, yüksek gelirli ekonomilerdeki adaptasyon finansmanının %79'unun yatırım kredileri aracılığıyla sağlandığını bildirmiştir.

Tablo 30. Yüksek gelirli ekonomilerde MDB'ye ve araç türüne göre MDB adaptasyon finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

Enstrüman tipi	Uyum finansmanı
Öz sermaye	13
Hibe etmek	1
Garanti	87
Yatırım kredisi	2 386
Kredi limiti	131
Politika temelli finansman	400
Sonuç odaklı finansman	-
Diğer enstrümanlar	12
Toplam	3 030

Şekil 13. Yüksek gelirli ekonomilerde araç türüne göre MDB adaptasyon finansmanı, 2023 (milyon \$)

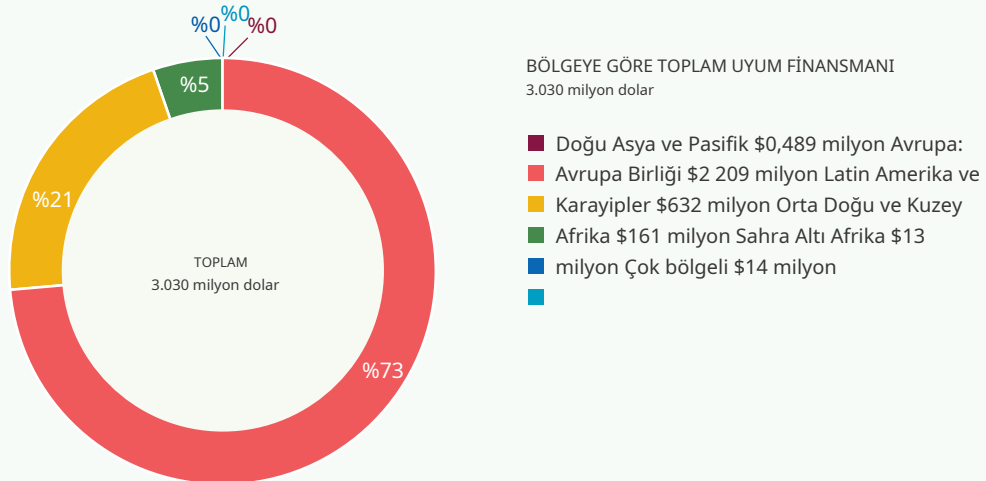

Tablo 31, yüksek gelirli ekonomilerdeki toplam adaptasyon finansmanını bölgelere göre göstermektedir. Adaptasyon finansmanının en büyük oranları Avrupa Birliği (%73) ve Latin Amerika ve Karayipler'de (%21) olmuştur.

Tablo 31. Yüksek gelirli ekonomilerde bölgelere göre MDB adaptasyon finansmanı, 2023 (milyon \$)

Bölge	Uyum finansmanı
Orta Asya	-
Doğu Asya ve Pasifik	0
Avrupa: Avrupa Birliği	2 209
Avrupa: Avrupa Birliği Dışı	-
Latin Amerika ve Karayipler	632
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	161
Güney Asya	-
Sahra Altı Afrika	13
Çok bölgesi	14
Toplam	3 030

Şekil 14. Yüksek gelirli ekonomilerde bölgelere göre MDB adaptasyon finansmanı, 2023 (milyon \$)

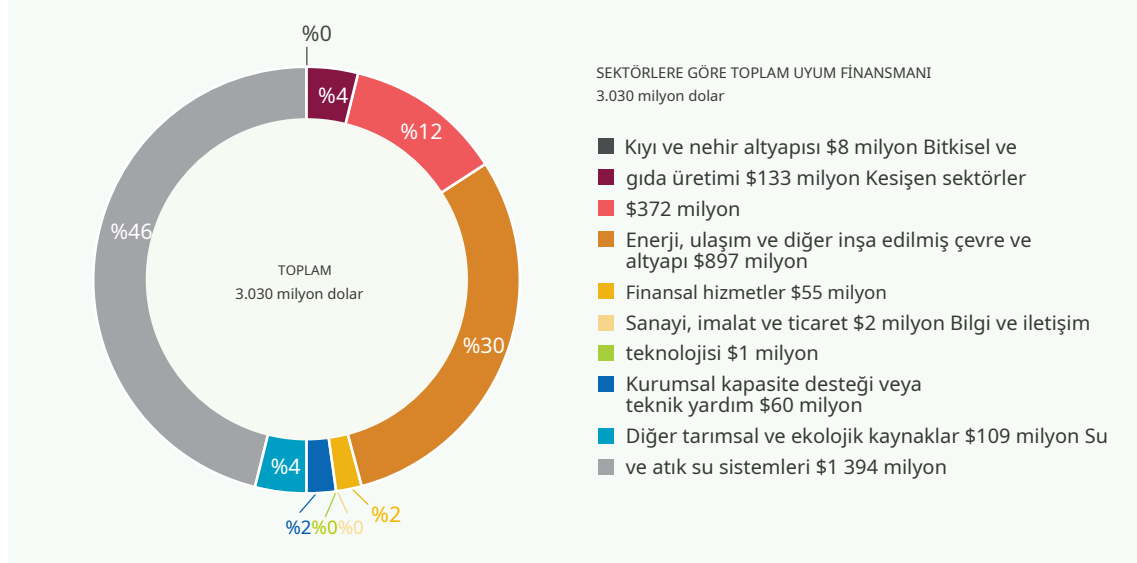

Tablo 32'de yüksek gelirli ekonomilere yönelik MDB adaptasyon finansmanının sektörlere göre dağılımı, su ve atık su sistemlerinde %46, enerji, ulaştırma ve diğer inşa edilmiş çevre ve altyapıda ise %30 olarak raporlanmaktadır.

Tablo 32. Yüksek gelirli ekonomilerde sektöre göre MDB adaptasyon finansmanı, 2023 (milyon \$)

Sektör grubu	Uyum finansmanı
Kıyı ve nehir altyapısı	8
Bitkisel ve gıda üretimi	133
Kesişen sektörler	372
Enerji, ulaşım ve diğer inşa edilmiş çevre ve altyapı	897
Finansal hizmetler	55
Sanayi, imalat ve ticaret	2
Bilgi ve iletişim teknolojisi	1
Kurumsal kapasite desteği veya teknik yardım	60
Diğer tarımsal ve ekolojik kaynaklar	109
Su ve atık su sistemleri	1 394
Toplam	3 030

Şekil 15. Yüksek gelirli ekonomilerde sektöre göre MDB adaptasyon finansmanı, 2023 (milyon \$)

Yüksek gelirli ekonomiler için bölgeye göre uyum finansmanı, sektörlere göre daha ayrıntılı bir şekilde Tablo 33'te sunulmaktadır.

Tablo 33. Yüksek gelirli ekonomilerde sektöre ve bölgeye göre MDB adaptasyon finansmanı, 2023 (milyon \$)

	Merkez Asya	Doğu Asya ve Pasifik	Avrupa: AB	Avrupa: AB dışı	Latince Amerika ve Karayipler	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Güney Asya	Alt-Sahra Afrika	Çok-bölgesel	Toplam
Kıyı ve nehir kıyısında altyapı	-	-	-	-	8	-	-	-	-	8
Mahsul ve gıda üretme	-	-	119	-	14	-	-	0	0	133
Kesitsel sektörler	-	0	17	-	340	-	-	13	2	372

	Merkez Asya	Doğu Asya ve Pasifik	Avrupa: AB	Avrupa: AB dışı	Latince Amerika ve Karayipler	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Güney Asya	Alt- Sahra Afrika	Çok- bölgesel	Toplam
Enerji, ulaşım ve diğer inşa edilmiş çevre Ve altyapı	-	-	846	-	51	-	-	-	0	897
Finansal hizmetler	-	-	39	-	2	5	-	-	8	55
Sanayi, üretim ve ticaret	-	-	2	-	0	-	-	-	0	2
Bilgi ve com- iletişim teknoloji	-	-	-	-	1	-	-	-	0	1
Kurumsal kapasite destek veya teknik yardım	-	0	2	-	56	-	-	-	2	60
Diğer tarımsal ve ekolojik kaynaklar	-	-	33	-	75	-	-	-	1	109
Su ve atık su sistemler	-	-	1 151	-	86	156	-	-	1	1 394
Toplam	-	0	2 209	-	632	161	-	13	14	3 030

3.3 YÜKSEK GELİRLİ EKONOMİLERDE MDB AZALTMA FİNANSMANI

Çok taraflı kalkınma bankaları, 2022 yılında iklim değişikliğinin azaltılmasına yönelik toplam 97,2 milyar dolarlık mali taahhütte bulunduğunu, bunun 47,3 milyar dolarının veya yüzde 49'unun yüksek gelirli ekonomilere tahsis edildiğini bildirdi.

Tablo 34, çok taraflı kalkınma bankalarının yüksek gelirli ekonomilerde çok taraflı kalkınma bankalarının kendi hesaplarına ve dış kaynaklardan taahhüt ettikleri iklim değişikliği azaltma finansmanının dökümünü sunmaktadır.

Tablo 34. Yüksek gelirli ekonomilerde fon kaynağına göre MDB tarafından sağlanan MDB azaltma finansmanı, 2023
(milyon dolar cinsinden)

	AfDB	ADB	AIIB	CEB	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	EIB	IDBG	IsDB	NDB	Dünya Bankası Grubu	Toplam
MDB kendi hesabı	-	0	203	868	2 789	39 599	1 166	50	-	2 194	46 869
MDB tarafından yönetilen dış kaynaklar	-	0		-	54	282	18	-	-	30	384
Toplam	-	0	203	868	2 843	39 881	1 183	50	-	2 224	47 253

Tablo 35'te alıcı veya borçlu türüne göre dağılım gösterilmektedir.

Tablo 35. Yüksek gelirli ekonomilerde MDB'ye ve alıcı veya borçlu türüne göre MDB azaltma finansmanı, 2023
(milyon dolar cinsinden)

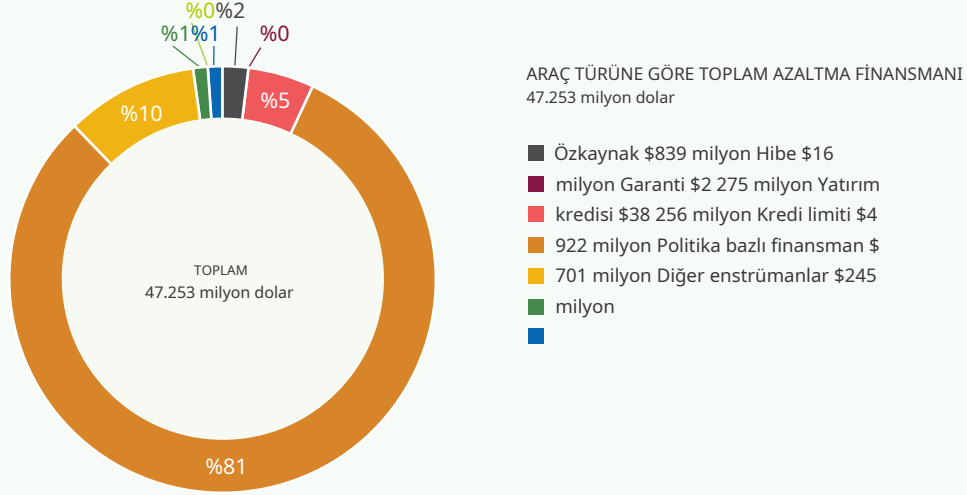
Çok taraflı veritabanı	Özel	Halk
AfDB	-	-
ADB	0	0
AIIB	203	-
CEB	-	868
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	2 702	141
EIB	18 329	21 552
IDBG	327	856
IDB	-	856
IDB Yatırım	325	-
IDB Laboratuvarı	2	-
IsDB	-	50
NDB	-	-
Dünya Bankası Grubu	1 542	682
IBRD/IDA	-	682
IFC	1 542	-
MIGA	-	-
Toplam	23 103	24 149

Tablo 36, Çok Taraflı Kalkınma Bankaları'nın (ÇKB) azaltma finansmanını araç türüne göre ayırmaktadır. Çok taraflı kalkınma bankaları, toplam azaltma finansmanının %90'ının yüksek gelirli ekonomilere yatırım kredileri aracılığıyla sağlandığını bildirmiştir.

Tablo 36. Yüksek gelirli ekonomilerde araç türüne göre MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

Enstrüman tipi	Azaltma finansmanı
Öz sermaye	839
Hibe etmek	16
Garanti	2 275
Yatırım kredisi	38 256
Kredi limiti	4 922
Politika temelli finansman	701
Sonuç odaklı finansman	-
Diğer enstrümanlar	245
Toplam	47 253

Şekil 16. Yüksek gelirli ekonomilerde araç türüne göre MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon \$)

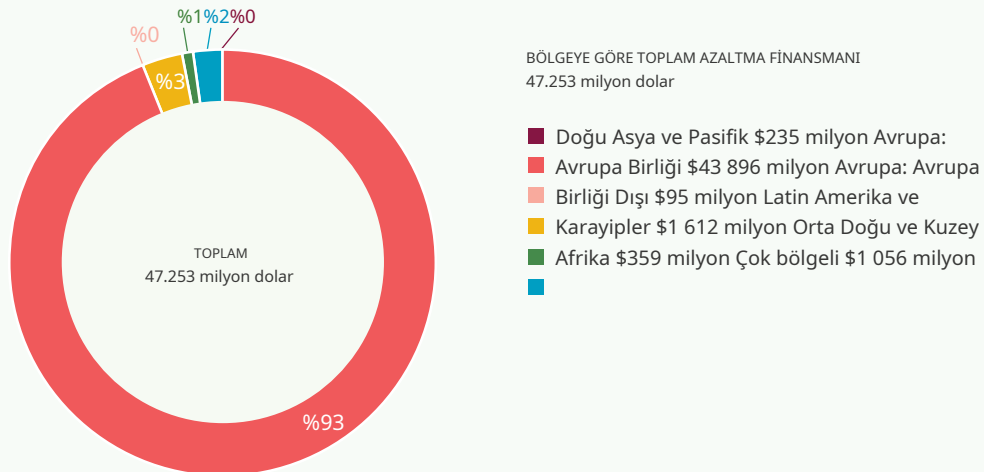

Tablo 37, bölgelere göre toplam azaltım finansmanını göstermektedir. Yüksek gelirli ekonomiler için azaltım finansmanının en büyük oranları Avrupa Birliği'ne (%93) aittir.

Tablo 37. Yüksek gelirli ekonomilerde bölgelere göre MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

Bölge	Azaltma finansmanı
Orta Asya	-
Doğu Asya ve Pasifik	235
Avrupa: AB	43 896
Avrupa: AB dışı	95
Latin Amerika ve Karayipler	1 612
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	359
Güney Asya	-
Sahra Altı Afrika	-
Çok bölgesi	1 056
Toplam	47 253

Şekil 17. Yüksek gelirli ekonomilerde bölgelere göre MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

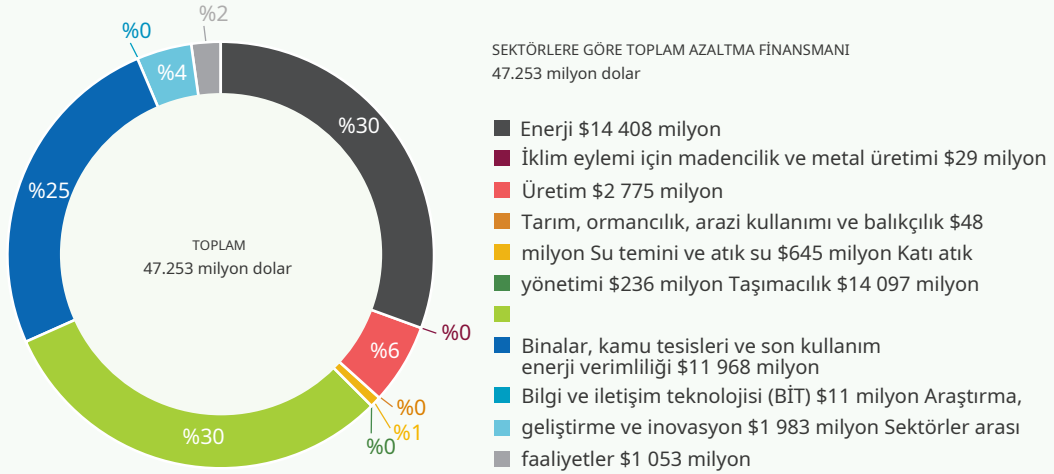

Tablo 38'de, yüksek gelirli ekonomilerde MDB'lerin sektör bazında azaltım finansmanı, Enerji ve Ulaştırma sektörlerinde %30, Binalar, kamu tesisleri ve son kullanım enerji verimliliği sektöründe ise %25 olarak raporlanmaktadır.

Tablo 38. Yüksek gelirli ekonomilerde sektöre göre MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

Bölge	Azaltma finansmanı
Enerji	14 408
İklim eylemi için madencilik ve metal üretimi	29
Üretim	2 775
Tarım, ormancılık, arazi kullanımı ve balıkçılık	48
Su temini ve atık su	645
Katı atık yönetimi	236
Taşımacılık	14 097
Binalar, kamu tesisleri ve son kullanım enerji verimliliği	11 968
Bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) ve dijital teknolojiler	11
Araştırma, geliştirme ve inovasyon	1 983
Sektörler arası faaliyetler	1 053
Toplam	47 253

Şekil 18. Yüksek gelirli ekonomilerde sektöre göre MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon \$)

Yüksek gelirli ekonomiler için bölgelere göre azaltma finansmanı ve ayrıca sektörler için daha ayrıntılı bir döküm Tablo 39'da sunulmaktadır.

Tablo 39. Yüksek gelirli ekonomilerde sektöre ve bölgeye göre MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

	Merkez Asya	Doğu Asya ve Pasifik	Avrupa: Avrupa Birlik	Avrupa: Olmayan-Avrupa Birlik	Latince Amerika ve Karayipler	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Güney Asya	Alt-Sahra Afrika	Çok-bölgesel	Toplam
Enerji	-	-	13 001	65	893	16	-	-	434	14 408
Madencilik ve metal üretim için iklim eylemi	-	-	29	-	-	-	-	-	-	29
Üretim	-	-	2 761	-	-	-	-	-	14	2 775

	Merkez Asya	Doğu Asya ve Pasifik	Avrupa: Avrupa Birlik	Avrupa: Olmayan- Avrupa Birlik	Latince Amerika ve Karayipler	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Güney Asya	Alt-Sahra Afrika	Çok-bölgesel	Toplam
Tarım, ormancılık, arazi kullanımı ve balıkçılık	-	-	36	-	11	-	-	-	1	48
Su tedarik ve atık su	-	-	610	-	21	-	-	-	14	645
Katı atık yönetmek	-	-	206	-	28	-	-	-	3	236
Taşımacılık	-	70	13 550	-	151	274	-	-	53	14 097
Binalar, halk kurumları ve son-enerji kullanmak yeterlik	-	165	11 183	-	75	61	-	-	483	11 968
Bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) ve dijital teknolojiler	-	-	-	-	4	-	-	-	7	11
Araştırma, gelişim ve yenilik	-	-	1 928	30	24	-	-	-	0	1 983
Sektörler arası faaliyetler	-	-	592	-	405	8	-	-	48	1 053
Toplam	-	235	43 896	95	1 612	359	-	-	1 056	47 253

3.4 YÜKSEK GELİRLİ EKONOMİLERDE İKLİM EŞ FİNANSMANI

Çok taraflı kalkınma bankalarının iklim eş finansmanı, Bölüm 1.3'te bulunan Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının uyumlu tanımlarına dayanmaktadır.

Tablo 40, yüksek gelirli ülkeler için iklim eş finansman akışlarını uyum ve azaltım yoluyla göstermektedir. Çifte sayımı önlemek için, Tablo 40 ve 41'in son sütunu, başka bir çok taraflı kalkınma bankasından eş finansman sağlayan her proje için yalnızca eş finansman oranını dikkate alarak, potansiyel olarak çifte sayılmış eş finansmanı netleştirmektedir. Bu rakamlar ayrıca Tablo 64'te de listelenmiştir.Ek A.1. Her bankanın kendi iklim finansman akışlarının yanı sıra.

Tablo 40. Yüksek gelirli ekonomilerde çok taraflı kalkınma planlarına ve tematik odaklara göre iklim eş finansman akışları, 2023 (milyon \$ olarak)

	IDBG										Dünya Bankası Grubu					Toplam MDB iklim ortak finansman ayarlanmış birden fazla için Çok taraflı veritabanı finansman	
	AfDB	ADB	AIIB	CEB	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	EIB	IDB	IDB Yatırım	IDB Laboratuvar	IsDB	NDB	IBRD/IDA	IFC	MIGA	Toplam iklim ortak finansman	finansman	
Azaltma finansmanı	-	-	87	2 615	22 979	73 455	1 399	949	3	86	-	281	2 069	-	103 923	99 879	
Uyum finansmanı	15	-	27	316	763	1 855	108	28	1	-	-	0	24	-	3 137	3 114	
Toplam	15	-	114	2 931	23 743	75 310		2 488		86	-		2 375		107 061	102 993	

Tablo 41. Yüksek gelirli ekonomilerde çok taraflı kalkınma planlarına ve kaynaklara göre iklim eş finansman akışları, 2023 (milyon \$ olarak)

	IDBG										Dünya Bankası Grubu					Toplam MDB iklim ortak finansman ayarlanmış birden fazla için çok taraflı veritabanı finansman	
	AfDB	ADB	AIIB	CEB	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	EIB	IDB	IDB Yatırım	IDB Laboratuvar	IsDB	NDB	IBRD/IDA	IFC	MIGA	Toplam iklim ortak finansman	finansman	
Kamuya açık seferberlik	-	-	-	2 344	-	774	-	-	1	-	-	-	192	-	3 312	3 312	
Kamu ortak finansmanı																	
Diğer MDB'ler	8	-	70	587	511	76	-	129	-	-	-	-	123	-	1 505	1 505	
IDFC üyeleri	-	-	-	-	-	2 887	106	-	-	-	-	-	11	-	3 005	3 004	
Diğer uluslararası halk	7	-	-	-	11	6 397	-	1	-	-	-	-	415	-	6 831	6 749	
Diğer yerli halk	-	-	-	-	11	15 751	18	-	-	-	-	-	-	-	15 780	15 771	
Ara Toplam	15	-	70	2 931	533	25 886	124	131	1	-	-	-	741	-	30 432	30 341	
Özel seferberlik																	
Özel doğrudan seferberlik	-	-	-	-	662	4 427	-	657	-	-	-	-	536	-	6 282	6 282	
Özel dolaylı seferberlik	-	-	44	-	22 548	44 997	1 383	189	2	86	-	282	816	-	70 347	66 370	
Ara Toplam	-	-	44	-	23 210	49 424	1 383	847	2	86	-	282	1 352	-	76 629	72 652	
Toplam	15	-	114	2 931	23 743	75 310		2 488		86	-		2 375		107 061	102 993	

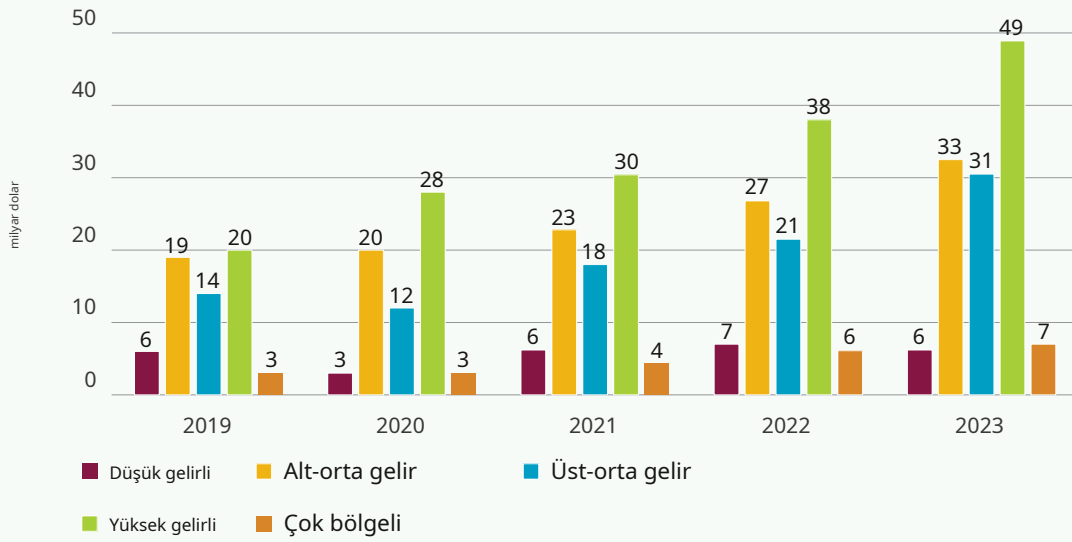
DAHA DETAYLI ANALİZ

MDB İKLİM FİNANSMANI VERİLERİ

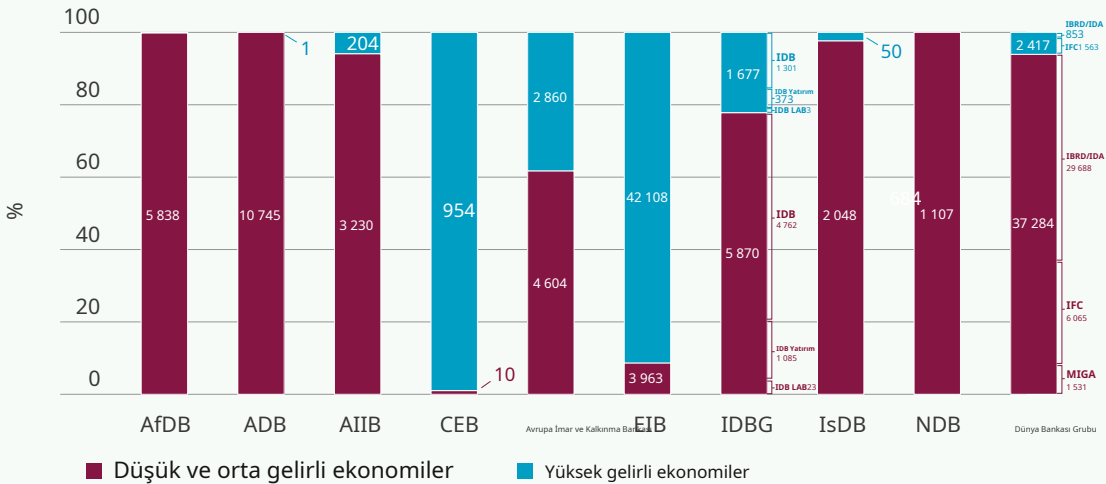
2023 Çok Taraflı Kalkınma Bankası (ÇKB) iklim finansmanı taahhütleri, bu yılki raporda iki ayrı bölümde sunulmaktadır: Bölüm II) düşük gelirli ve orta gelirli ekonomiler (düşük, alt-orta ve üst-orta gelirli ekonomileri kapsayan bir grupta) ve Bölüm III) yüksek gelirli ekonomiler. Daha detaylı analizler, Küçük Ada Gelişmekte Olan Devletler için İklim Finansmanı ve küresel toplu ÇKB verileri gibi gelir düzeyine göre kolayca ayrıştırılamayan veriler bu ekte sunulmaktadır. Bu ekteki veriler, bu yılki raporun önceki yılların raporlarıyla karşılaştırılabilirliğini sağlamaktadır.

Şekil 19, düşük ve orta gelirli ekonomileri yüksek gelirli ekonomilerden ayrı olarak göstererek, gelir grubuna göre Çok Taraflı Kalkınma Bankası (MDB) iklim finansmanı taahhütlerini özetlemektedir. 2015'e kadar olan önceki raporlama dönemleri de dahil olmak üzere, faaliyet gösterilen tüm ülkelerdeki iklim finansmanı verileri için bkz. [Ek B](#).

Şekil 19. Borç alan veya alıcı ekonomilerin gelir düzeylerine göre MDB iklim finansmanı, 2019-2023 (milyar \$ olarak)

Şekil 20. Çok taraflı kalkınmanın sağlandığı tüm ekonomilerdeki toplam MDB iklim finansmanı taahhütleri bankalar faaliyet gösteriyor, 2023 (milyon \$ olarak)

Tablo 42, MDB iklim finansmanına ilişkin verileri alıcı veya borçlu türüne göre sunmaktadır.¹⁹ Çok taraflı kalkınma bankaları, 2023 yılında iklim finansmanının 85,9 milyar dolarının kamu kuruluşlarına, 39 milyar dolarının ise özel kuruluşlara aktarıldığını bildirdi. Ayrıca, iklim eş finansmanından toplam 171,7 milyar dolar, bunun 149,9 milyar dolarının azaltma projelerine ve 70,5 milyar dolarının da kamu kaynaklarından sağlandığı görülüyor.

Tablo 42. Ekonomi gelir grubuna ve türe göre toplam MDB iklim finansmanı ve net iklim eş finansmanı alıcı veya borçlu, 2023 (milyon \$ olarak)

MDB İKLİM FİNANSMANI		
	Düşük ve orta gelirli ekonomiler için	Yüksek gelirli ekonomiler için
Azaltma	49 995	47 253
Uyum	24 691*	3 030
Halk	59 030*	26 869
Özel	15 655	23 414
İKLİM EŞ FİNANSMANI		
	Düşük ve orta gelirli ekonomiler için	Yüksek gelirli ekonomiler için
Azaltma	50 069	99 879
Uyum	18 700	3 114
Halk	40 217	30 341
Özel	28 552	72 652

Notlar:
1. Kamu ve özel sektör faaliyetleri: Bu tespit, MDB finansmanının ilk alıcısının veya borçlusunun statüsüne dayanmaktadır. İlk alıcı veya borçlu, alıcının veya borçlunun hisselerinin veya paylarının en az %50'si kamuya ait olduğunda kamuya açık olarak kabul edilir.
2. (*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız. ERUM kapsamında raporlanan, 13 milyon ABD doları tutarındaki (uyum için) bir proje için AIIB finansmanından sağlanan iklim finansmanı, çift sayımı önlemek amacıyla MDB toplam tutarlarından hariç tutulmuştur.

Tablo 43, çok taraflı kalkınma bankalarının faaliyet gösterdikleri tüm ekonomilerdeki toplam iklim finansmanını göstermektedir. 125 milyar doların 120,4 milyar doları çok taraflı kalkınma bankalarının kendi hesaplarından, 4,6 milyar doları ise kurumlar aracılığıyla aktarılan dış kaynaklardan sağlanmıştır.

Tablo 43. Toplam Çok Taraflı Kalkınma Bankası iklim finansmanı, 2023 (milyon ABD doları)

	AFDB	ADB	AIIB	CEB	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	EIB	IDBG	ISDB	NDB	Dünya Bankası Grubu	TOPLAM MDBS
Düşük ve orta gelirli ekonomiler için											
Kendi hesabım	5 009	9 863	3 230	10	4 070	3 349	5 630	2 048	1 107	36 266	70 583
MDB tarafından yönetilen dış kaynaklar	829	882	-	-	533	614	240	-	-	1 018	4 103
Yüksek gelirli ekonomiler için											
Kendi hesabım	11	1	204	954	2 805	41 826	1 292	50	-	2 330	49 836
MDB tarafından yönetilen dış kaynaklar	-	0	-	-	55	282	9	-	-	87	446
<i>İklim finansmanı MDB'nin kendi hesap olarak MDB yüzdesi operasyonlardan MDB kendi hesabı</i>	%53	%46	%29	%22	%48	%56	%46	%46	%24	%41	%47
<i>MDB iklimi finans olarak toplamın yüzdesi MDB operasyonları</i>	%55	%43	%29	%22	%50	%57	%46	%46	%24	%39	%45

Notlar:

1. "MDB iklim finansmanı", MDB'lerin kendi hesaplarından ve MDB tarafından yönetilen dış kaynaklardan sağlanan iklim finansmanının toplamını ifade eder.
2. "Toplam MDB işlemleri", MDB'lerin kendi hesapları ile MDB tarafından yönetilen dış kaynakların toplamını ifade eder.
3. İslam Kalkınma Bankası için bildirilen taahhüt, İslam Özel Sektör Kalkınma Kurumu (ICD), Uluslararası İslam Ticaret Finans Kurumu (ITFC) ve İslam Yatırım ve İhracat Kredi Sigorta Kurumu (ICIEC) dahil olmak üzere İslam Kalkınma Bankası Grubu üyelerinin faaliyetlerini kapsamamaktadır.

19 Bakınız [Ek C.1](#) kamu ve özel alıcı veya borçlu tanımları için.

EK A.1. TOPLAM MDB İKLİM FİNANSMANI

Bu ek, düşük ve orta gelirli ekonomiler ile yüksek gelirli ekonomilerdeki iklim finansmanına ilişkin toplu bilgiler sunmaktadır.

Tablo 44, çok taraflı kalkınma bankalarının faaliyet gösterdikleri tüm ekonomilerdeki uyum ve azaltma finansmanını göstermektedir.

Tablo 44. Gelir düzeyi grubuna ve iklim finansmanı türüne göre toplam MDB iklim finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

DÜŞÜK VE ORTA GELİRLİ EKONOMİLER İÇİN			
Çok taraflı veritabanı	Uyum finansmanı	Azaltma finansmanı	MDB iklim finansmanı
AfDB	3 042	2 796	5 838
ADB	4 577	6 168	10 745
AIIB	340	2 890	3 230
CEB	-	10	10
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	603	4 001	4 604
EIB	737	3 226	3 963
IDBG	1 751	4 118	5 870
<i>IDB</i>	<i>1 466</i>	<i>3 296</i>	<i>4 762</i>
<i>IDB Yatırım</i>	<i>277</i>	<i>808</i>	<i>1 085</i>
<i>IDB Laboratuvarı</i>	<i>8</i>	<i>14</i>	<i>23</i>
IsDB	622	1 426	2 048
NDB	493	614	1 107
Dünya Bankası Grubu	12 538	24 746	37 284
<i>IBRD/IDA</i>	<i>12 345</i>	<i>17 343</i>	<i>29 688</i>
<i>IFC</i>	<i>132</i>	<i>5 932</i>	<i>6 065</i>
<i>MIGA</i>	<i>60</i>	<i>1 471</i>	<i>1 531</i>
Toplam	24 691*	49 995	74 686*
YÜKSEK GELİRLİ EKONOMİLER İÇİN			
Çok taraflı veritabanı	Uyum finansmanı	Azaltma finansmanı	MDB iklim finansmanı
AfDB	11	-	11
ADB	1	0	1
AIIB	1	203	204
CEB	86	868	954
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	17	2 843	2 860
EIB	2 227	39 881	42 108
IDBG	494	1 183	1 677
<i>IDB</i>	<i>445</i>	<i>856</i>	<i>1 301</i>
<i>IDB Yatırım</i>	<i>48</i>	<i>325</i>	<i>373</i>
<i>IDB Laboratuvarı</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
IsDB	-	50	50
NDB	-	-	-
Dünya Bankası Grubu	193	2 224	2 417
<i>IBRD/IDA</i>	<i>171</i>	<i>682</i>	<i>853</i>
<i>IFC</i>	<i>22</i>	<i>1 542</i>	<i>1 563</i>
<i>MIGA</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Toplam	3 030	47 253	50 283
(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.			

Çok taraflı kalkınma bankaları ilk alıcıların veya borçluların niteliği hakkında rapor verir²⁰

İklim finansmanlarının (finansmanı doğrudan Çok Taraflı Kalkınma Bankalarından (ÇKB) sağlanacak olanlar) dağılımı, kamu ve özel alıcılar veya borçlular arasında ayırım yapmaktadır. Tablo 45'te görüldüğü gibi, toplam taahhüt, bankaların kendi hesapları ile Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (ÇKB) tarafından yönetilen dış kaynaklar arasında önemli ölçüde farklılık göstermektedir. Tablo 46, Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının (ÇKB) kendi hesapları ve Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (ÇKB) tarafından yönetilen dış kaynaklar için alıcı veya borçlu türüne göre ayırımı göstermektedir.

Tablo 45. Fon kaynağına, alıcı veya borçlu türüne ve gelir düzeyi grubuna göre toplam MDB iklim finansmanı,

2023 (milyon dolar cinsinden)

DÜŞÜK VE ORTA GELİRLİ EKONOMİLER İÇİN		
Alıcı veya borçlu türü	MDB kendi hesabı	MDB tarafından yönetilen dış kaynaklar
Kamu alıcısı veya borçlusu	55 944	3 086*
Özel alıcı veya borçlu	14 639	1 016
Toplam	70 583	4 103*
YÜKSEK GELİRLİ EKONOMİLER İÇİN		
Alıcı veya borçlu türü	MDB kendi hesabı	MDB tarafından yönetilen dış kaynaklar
Kamu alıcısı veya borçlusu	26 640	229
Özel alıcı veya borçlu	23 196	218
Toplam	49 836	446
(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.		

Tablo 46. MDB'ye göre, alıcı veya borçlu türüne ve gelir düzeyi grubuna göre toplam MDB iklim finansmanı, 2023

(milyon dolar cinsinden)

Çok taraflı veritabanı	DÜŞÜK VE ORTA GELİRLİ EKONOMİLER		YÜKSEK GELİRLİ EKONOMİLER İÇİN	
	Özel	Halk	Özel	Halk
AfDB	1 056	4 782	-	11
ADB	1 246	9 499	0	1
AIIB	1 085	2 145	204	-
CEB	-	10	-	954
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	3 073	1 530	2 702	158
EIB	415	3 547	18 568	23 540
IDBG	1 107	4 762	376	1 301
IDB	-	4 762	-	1 301
IDB Yatırım	1 085	-	373	-
IDB Laboratuvarı	23	-	3	-
IsDB	76	1972	-	50
NDB	-	1 107	-	-
Dünya Bankası Grubu	7 596	29 688	1 563	853
IBRD/IDA	-	29 688	-	853
IFC	6 065	-	1 563	-
MIGA	1 531	-	-	-
Toplam	15 655	59 030*	23 414	26 869
(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.				

Kamu ve özel alıcıların veya borçluların tanımları için Ek C.1'e bakınız.

Çok taraflı kalkınma bankaları, toplam iklim finansmanının %70'inin yatırım kredileri aracılığıyla sağlandığını bildirdi. Çeşitli araç türlerine ilişkin açıklayıcı örnekler aşağıdaki tablolarda sunulmaktadır: Ek C.5 .

Tablo 47. 2023 yılında araç türüne ve gelir düzeyi grubuna göre toplam MDB iklim finansmanı (milyon \$)

Enstrüman tipi	Düşük ve orta gelirli ekonomiler	Yüksek gelirli ekonomiler için
Öz sermaye	1 141	852
Hibe etmek	4 982	17
Garanti	4 540	2 361
Yatırım kredisi	46 944*	40 642
Kredi limiti	1 384	5 053
Politika temelli finansman	10 667	1 101
Sonuç odaklı finansman	4 257	0
Diğer enstrümanlar	770	256
Toplam	74 686*	50 283
Notlar: 1. <u>Ek C.5</u> Çeşitli enstrüman tiplerini tanımlar. 2. Diğer araçlar arasında danışmanlık hizmetleri ve tahviller yer almaktadır. Bazı çok taraflı kalkınma bankaları, uygun tahvilleri yatırım kredileri kategorisi altında bildirmektedir. 3. (*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.		

Tablo 48. MDB'nin bölgelere göre iklim finansmanı taahhütlerini göstermektedir.²¹

Tablo 48. Bölgeye ve gelir düzeyi grubuna göre toplam MDB iklim finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

Bölge	Düşük ve orta gelirli ekonomiler	Yüksek gelirli ekonomiler için
Orta Asya	2 388	0
Doğu Asya ve Pasifik	10 884*	235
Avrupa: Avrupa Birliği	202	46 105
Avrupa: Avrupa Birliği Dışı	9 038	95
Latin Amerika ve Karayipler	13 616	2 244
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	4 774	520
Güney Asya	12 927	0
Sahra Altı Afrika	17 227	13
Çok bölgesi	3 630	1 070
Toplam	74 686*	50 283
(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.		

EK A.2. TOPLAM MDB UYUM FİNANSMANI

İklim finansmanına yatırılan 125 milyar doların 27,7 milyar doları iklim değişikliğine uyum finansmanına ayrıldı.

Tablo 49, tüm ekonomiler için çok taraflı kalkınma bankalarının 2023 uyum rakamlarını sunmakta olup, çok taraflı kalkınma bankalarının kendi hesaplarından ve gelir getiren ekonomilere göre çok taraflı kalkınma bankaları tarafından yönetilen dış kaynaklardan taahhüt ettikleri iklim değişikliği uyum finansmanının dökümünü sunmaktadır. Tablo 50, uyum finansmanı rakamlarını alıcı veya borçlu türüne göre sunmaktadır.

Tablo 49. 2023 yılında tüm ekonomilerde MDB'lere göre toplam MDB adaptasyon finansmanı, fon kaynağına göre (milyon \$)

Çok taraflı veritabanı	DÜŞÜK VE ORTA GELİRLİ EKONOMİLER		YÜKSEK GELİRLİLER İÇİN EKONOMİLER		TOPLAM	
	MDB'nin kendi hesap	MDB-yönetilen harici kaynaklar	MDB'nin kendi hesap	MDB-yönetilen harici kaynaklar	MDB'nin kendi hesap	MDB-yönetilen harici kaynaklar
AfDB	2 657	384	11	-	2 668	384
ADB	4 311	266	1	0	4 312	267
AIIB	340	-	1	-	341	-
CEB	-	-	86	-	86	-
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	360	243	16	1	376	243
EIB	674	63	2 227	-	2 901	63
IDBG	1 689	62	489	5	2 178	67
IsDB	622	-	-	-	622	-
NDB	493	-	-	-	493	-
Dünya Bankası Grubu	12 046	492	136	57	12 183	548
Toplam	23 193	1 497*	2 967	63	26 160	1 560*

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Tablo 50. MDB'ye ve alıcı veya borçlu türüne göre toplam MDB adaptasyon finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

Çok taraflı veritabanı	Özel	Halk
AfDB	614	2 438
ADB	88	4 490*
AIIB	46	295
CEB	-	86
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	292	328
EIB	257	2 707
IDBG	335	1911
IsDB	75	547
NDB	-	493
Dünya Bankası Grubu	214	12 517
Toplam	1 921	25 800*

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Tablo 51, toplam Çok Taraflı Kalkınma Bankası (ÇKB) adaptasyon finansmanını araç türüne göre ayırmaktadır. Çok taraflı kalkınma bankaları, tüm ekonomiler için adaptasyon finansmanının %66'sının yatırım kredileri, ardından hibeler ve politika bazlı krediler yoluyla sağlandığını bildirmiştir.

Tablo 51. 2023 yılında araç türüne göre toplam MDB uyum finansmanı (milyon \$)

Enstrüman tipi	Toplam
Öz sermaye	81
Hibe etmek	2 629
Garanti	907
Yatırım kredisi	18 405*
Kredi limiti	301
Politika temelli finansman	3 379
Sonuç odaklı finansman	1 704
Diğer enstrümanlar	315
Toplam	27 720*
(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.	

Tablo 52, tüm ekonomilerin bölgelere göre toplam adaptasyon finansmanını göstermektedir. En büyük adaptasyon finansmanı oranları şu bölgelerde bildirilmiştir: Sahra Altı Afrika, Güney Asya ve Latin Amerika ve Karayipler.

Tablo 52. Bölgelere göre toplam MDB uyum finansmanı, 2023 (milyon \$)

Bölge	Toplam
Orta Asya	441
Doğu Asya ve Pasifik	3 599*
Avrupa: Avrupa Birliği	2 217
Avrupa: Avrupa Birliği Dışı	1 644
Latin Amerika ve Karayipler	3 955
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	1961
Güney Asya	4 935
Sahra Altı Afrika	7 514
Çok bölgeli	1 455
Toplam	27 720*
(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.	

Tablo 53'te sektöre göre toplam MDB uyum finansmanı raporlanmaktadır; Enerji, ulaşım ve diğer inşa edilmiş çevre ve altyapıda %26, ardından Kesitsel operasyonlarda %23 ve Su ve atık su sistemlerinde %18.

Tablo 53. Sektöre göre toplam MDB uyum finansmanı, 2023 (milyon \$)

Sektör grubu	Toplam
Kıyı ve nehir altyapısı	2 289
Bitkisel ve gıda üretimi	2 179
Kesişen sektörler	6 367
Enerji, ulaşım ve diğer inşa edilmiş çevre ve altyapı	7 254*
Finansal hizmetler	1 184
Sanayi, imalat ve ticaret	141
Bilgi ve iletişim teknolojisi	246
Kurumsal kapasite desteği veya teknik yardım	1 884
Diğer tarımsal ve ekolojik kaynaklar	1 231
Su ve atık su sistemleri	4 945
Toplam	27 720*
(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.	

Tüm ekonomiler için bölgelere göre uyum finansmanı, sektörlerle göre daha ayrıntılı bir dağılımla Tablo 54'te sunulmaktadır.

Tablo 54. Sektöre ve bölgeye göre toplam MDB uyum finansmanı, 2023 (milyon \$)

	Merkez Asya	Doğu Asya ve Pasifik	Avrupa: Avrupa Birlik	Avrupa: Olimpik Birlik	Latince Amerika ve Karayipler	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Güney Asya	Alt- Sahra Afrika	Çok- bölgesel	Toplam
Kıyı ve nehir kıyısında altyapı	-	854	-	13	218	-	600	512	92	2 289
Mahsul ve gıda üretim	23	149	119	115	114	379	251	726	303	2 179
Kesitsel sektörler	48	615	17	288	1 230	210	1 128	2 392	439	6 367
Enerji, ulaşım ve diğer inşa edilmiş çevre ve altyapı	213	1 101*	854	740	825	182	1 559	1 718	76	7 267*
Finansal hizmetler	80	144	39	17	159	192	65	457	31	1 184
Sanayi, üretim ve ticaret	2	7	2	10	16	9	-	72	24	141
Bilgi ve com- iletişim teknoloji	-	16	-	-	8	4	24	181	13	246
Kurumsal kapasite destek veya teknik yardım	19	326	2	29	425	208	283	467	125	1 884
Diğer tarımsal ve ekolojik kaynaklar	15	201	33	149	498	23	180	122	9	1 231
Su ve atık su sistemler	41	199	1 151	283	464	753	844	866	343	4 945
Toplam	441	3 599*	2 217	1 644	3 955	1 961	4 935	7 514	1 455	27 720*

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

EK A.3. TOPLAM MDB AZALTMA FİNANSMANI

Tablo 55, çok taraflı kalkınma bankalarının, çok taraflı kalkınma bankalarının faaliyet gösterdiği tüm ekonomilerde, kendi hesaplarına ve dış kaynaklardan taahhüt ettikleri iklim değişikliği azaltma finansmanının dökümünü sunmaktadır.

Tablo 55. MDB'ye, gelir düzeyi grubuna ve fon kaynağına göre toplam MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

Çok taraflı veritabanı	DÜŞÜK VE ORTA GELİRLİ EKONOMİLER		YÜKSEK GELİRLİLER İÇİN EKONOMİLER		TOPLAM	
	MDB'nin kendi hesap	MDB tarafından yönetilen dış kaynaklar	MDB'nin kendi hesap	MDB tarafından yönetilen dış kaynaklar	MDB'nin kendi hesap	MDB tarafından yönetilen dış kaynaklar
AfDB	2 352	444	-	-	2 352	444
ADB	5 552	616	0	0	5 552	616
AIIB	2 890	-	203	-	3 093	-
CEB	10	-	868	-	878	-
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	3 710	291	2 789	54	6 499	345
EIB	2 675	550	39 599	282	42 274	833
IDBG	3 941	178	1 166	18	5 106	195
IsDB	1 426	-	50	-	1 476	-
NDB	614	-	-	-	614	-
Dünya Bankası Grubu	24 220	526	2 194	30	26 414	556
Toplam	47 390	2 605	46 869	384	94 259	2 989

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Tablo 56'da alıcı veya borçlu türüne göre dağılım gösterilmektedir.

Tablo 56. MDB'ye ve alıcı veya borçlu türüne göre toplam MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

Çok taraflı veritabanı	Özel	Halk
AfDB	442	2 355
ADB	1 158	5 010
AIIB	1 243	1 850
CEB	-	878
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	5 484	1 360
EIB	18 727	24 380
IDBG	1 149	4 153
IsDB	1	1 475
NDB	-	614
Dünya Bankası Grubu	8 945	18 025
Toplam	37 149	60 099

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Tablo 57, MDB'nin azaltım finansmanını araç türüne göre ayırmaktadır. Çok taraflı kalkınma bankaları, toplam azaltım finansmanının %71'inin yatırım kredileri aracılığıyla sağlandığını, bunu politika bazlı kredilendirme ve kredi limitlerinin izlediğini bildirmiştir.

Tablo 57. 2023 yılında araç türüne göre toplam MDB azaltma finansmanı (milyon \$)

Enstrüman tipi	Toplam
Öz sermaye	1913
Hibe etmek	2 369
Garanti	5 994
Yatırım kredisi	69 182
Kredi limiti	6 136
Politika temelli finansman	8 389
Sonuç odaklı finansman	2 553
Diğer enstrümanlar	712
Toplam	97 248
(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.	

Tablo 58, bölgelere göre toplam azaltım finansmanını göstermektedir. Azaltma finansmanının en büyük oranları şu bölgelerdedir: Avrupa: Avrupa Birliği, Latin Amerika ve Karayipler, Sahra Altı Afrika ve Doğu Asya ve Pasifik.

Tablo 58. Bölgeye göre toplam MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon \$)

Bölge	Toplam
Orta Asya	1947
Doğu Asya ve Pasifik	7 521
Avrupa: Avrupa Birliği	44 090
Avrupa: Avrupa Birliği Dışı	7 490
Latin Amerika ve Karayipler	11 904
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	3 333
Güney Asya	7 992
Sahra Altı Afrika	9 727
Çok bölgesi	3 245
Toplam	97 248
(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.	

Tablo 59'da, çok taraflı kalkınma bankalarının tüm ekonomiler için azaltım finansmanı sektörlerine göre %29 ile Enerji sektörüne, %24 ile Ulaştırma sektörüne aktarılmaktadır.

Tablo 59. Sektöre göre toplam MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon \$)

Bölge	Toplam
Enerji	28 142
İklim eylemi için madencilik ve metal üretimi	79
Üretim	4 851
Tarım, ormancılık, arazi kullanımı ve balıkçılık	2 741
Su temini ve atık su	2 945
Katı atık yönetimi	884
Taşımacılık	23 294
Binalar, kamu tesisleri ve son kullanım enerji verimliliği	17 748
Bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) ve dijital teknolojiler	529
Araştırma, geliştirme ve inovasyon	2 018
Sektörler arası faaliyetler	14 018
Toplam	97 248
(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.	

Tablo 60'ta tüm ekonomiler için bölgelere göre azaltma finansmanı ve sektörlerle göre ayrıntılı dökümü sunulmaktadır.

Tablo 60. Sektöre ve bölgeye göre toplam MDB azaltma finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

	Merkez Asya	Doğu Asya ve Pasifik	Avrupa: Avrupa Birlik	Avrupa: Olmayan- Avrupa Birlik	Latince Amerika ve Karayipler	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Güney Asya	Alt-Sahra Afrika	Çok-bölgesel	Toplam
Enerji	1 324	1 767	13 124	1 779	2 922	686	1 906	3 599	1 034	28 142
Madencilik ve metal üretim için iklim eylemi	-	-	29	-	50	-	-	-	0	79
Üretim	93	69	2 761	1 192	157	228	82	223	45	4 851
Tarım, ormancılık, arazi kullanımı ve balıkçılık	23	564	36	200	444	122	390	723	239	2 741
Su tedarik ve atık su	162	118	610	201	822	166	405	435	25	2 945
Katı atık yönetmek	0	365	206	54	111	27	78	21	21	884
Taşımacılık	70	1 552	13 605	1 662	890	1 042	2 427	1 470	575	23 294
Binalar, halk kurumları ve son-enerji kullanmak yeterlik	47	1 340	11 195	951	1 403	395	603	1 080	734	17 748
Bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) ve dijital teknolojiler	47	74	-	7	154	0	17	157	73	529
Araştırma, gelişim ve yenilik	-	-	1 928	30	43	-	8	7	1	2 018
Sektörler arası faaliyetler	181	1 671	596	1 413	4 907	667	2 075	2 011	496	14 018
Toplam	1947	7 521	44 090	7 490	11 904	3 333	7 992	9 727	3 245	97 248

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

EK A.4. İKLİM EŞ FİNANSMANI VE İKLİM FİNANSMAN ORANLARI

Çok taraflı kalkınma bankalarının iklim ortak finansmanı, danışılabilir uyumlu tanımlarına dayanmaktadır. Bölüm 1.3.

Tablo 61, çok taraflı kalkınma bankalarının faaliyet gösterdiği tüm ekonomiler için iklim eş finansman akışlarını uyum ve azaltma yoluyla göstermektedir. Çifte sayımı önlemek için, Tablo 61 ve 62'nin son sütununda, başka bir çok taraflı kalkınma bankasından eş finansman sağlayan her proje için yalnızca eş finansman oranı dikkate alınarak, potansiyel olarak çifte sayılabilecek eş finansmanlar net olarak hesaplanmamıştır.

Tablo 62, her kurum tarafından bildirilen 2023 iklim eş finansman akışlarını, eş finansman kaynağına göre bölümlendirilmiş olarak göstermektedir. Bu CCF rakamları, yönetim kurulu onayı ve/veya her projeye taahhüt anında mevcut bilgilere dayanarak kaynak akışlarının en iyi tahminidir. Bazı durumlarda, iki veya daha fazla çok taraflı kalkınma bankası bir projeyi ortaklaşa finanse eder ve bu da farklı bankalar tarafından bildirilen brüt eş finansman rakamları arasında bir miktar örtüşmeye neden olur. Bu tablo, garantilere atfedilen doğrudan ve dolaylı seferberlik de dahil olmak üzere 2023 CCF akışlarını yansıtmaktadır. Her Çok Taraflı Kalkınma Bankasının garanti yükümlülüğü, Tablo 2, 22, 43 ve 63'te "kendi hesabına" olarak gösterilmiştir.

Tablo 63, her çok taraflı kalkınma bankası için düşük ve orta gelirli ekonomiler, yüksek gelirli ekonomiler ve toplamlar için iklim eş finansmanını göstermektedir. Ayrıca, Tablo 62'de toplam iklim eş finansman rakamları kullanılarak hesaplanan her Çok Taraflı Kalkınma Bankası için iklim finansman oranları da sunulmaktadır.

Tablo 61. Çok taraflı kalkınma planlarına ve tematik odaklara göre toplam iklim eş finansman akışları, 2023 (milyon \$ olarak)

DÜŞÜK VE ORTA GELİRLİ EKONOMİLER İÇİN												Toplam MDB iklim ortak finansman için ayarlanmış çoklu MDB finansman
	AfDB	ADB	AIIB	CEB	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	EIB	IDBG	IsDB	NDB	Dünya Bankası Grubu	Toplam iklim ortak finansman	
Azaltma finans	3 252	7 342	2 193	30	3 456	5 413	2 955	3 731	2 359	28 169	58 900	50 069
Uyum finans	3 405	4 621	3 322	0	1 300	891	1 795	374	619	4 518	20 844	18 700
Toplam	6 656	11 963	5 515	30	4 756	6 304	4 750	4 104	2 978	32 687	79 744	68 770
YÜKSEK GELİRLİ EKONOMİLER İÇİN												Toplam MDB iklim ortak finansman için ayarlanmış çoklu MDB finansman
	AfDB	ADB	AIIB	CEB	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	EIB	IDBG	IsDB	NDB	Dünya Bankası Grubu	Toplam iklim ortak finansman	
Azaltma finans	-	-	87	2 615	22 979	73 455	2 351	86	-	2 351	103 923	99 879
Uyum finans	15	-	27	316	763	1 855	137	-	-	24	3 137	3 114
Toplam	15	-	114	2 931	23 743	75 310	2 488	86	-	2 375	107 061	102 993
TOPLAM İKLİM EŞ FİNANSMANI												Toplam MDB iklim ortak finansman için ayarlanmış çoklu MDB finansman
	AfDB	ADB	AIIB	CEB	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	EIB	IDBG	IsDB	NDB	Dünya Bankası Grubu	Toplam iklim ortak finansman	
Azaltma finans	3 252	7 342	2 279	2 645	26 435	78 868	5 306	3 816	2 359	30 520	162 823	149 948
Uyum finans	3 420	4 621	3 349	316	2 064	2 746	1 932	374	619	4 542	23 982	21 814
Toplam	6 671	11 963	5 628	2 961	28 499	81 614	7 238	4 190	2 978	35 062	186 805	171 762

Tablo 62. Çok taraflı kalkınma planlarına, kaynağa ve gelir düzeyi grubuna göre toplam iklim eş finansman akışları, 2023 (milyon \$ olarak)

	AfDB	ADB	AIIB	CEB	Azınlık Hukuk ve Kalkınma Bankası	EIB	IDBG	ISDB	NDB	Dünya Bankası Grubu	Toplam MDB ortak iklim finansman ayarlanmış birden fazla için ÇKA ile verilebilir finansman
Kamununun doğrudan seferberliği	-	74	4	25 2 344	-	8 774	449 1	-	-	12 593 192	16 464
Kamu ortak finansmanı										-	-
Diğer MDB'ler	1 819 8	2 736 -	3 290 70	5 587	809 511	865 76	130 129	1 529 -	1 012 -	1 309 123	15 008
IDFC üyeleri	1 227 -	2 204 -	75 -	- -	216 -	199 2 887	2 024 106	- -	- -	268 11	9 218
Diğer uluslararası kamuoyu	2 130 7	326 -	217 -	- -	26 11	307 6 397	5 1	- -	- -	639 415	10 482
Diğer yerli kamu	1 113 -	4 207 -	678 -	- -	217 11	1 342 15 751	18 18	- -	1 582 -	934 -	25 871
Özel seferberlik										-	-
Özel doğrudan seferberlik	-	263 -	429 -	- -	482 662	612 4 427	773 657	- -	- -	6 047 536	14 887
Özel dolaylı seferberlik	366 -	2 153 -	821 44	- -	3 006 22 548	2 970 44 997	1 352 1 575	2 576 86	384 -	10 897 1 097	94 873
Toplam	6 671	11 963	5 628	2 961	28 499	81 614	7 238	4 190	2 978	35 062	186 805

Notlar:

- Ortak finansman rakamları 13 Haziran 2024 tarihli ilahıyla günceldir. Yönetim kurulu onayları, kredi imzaları ve uygulama arasındaki dönemde proje finansmanındaki değişiklikler nedeniyle dalgalanmalar beklenmektedir.
- Ticari olmayan garantiler için, özel doğrudan seferberlik, garanti kapsamındaki temel yatırıma karşılık gelir. Ticari olmayan garantilerle ilişkili olarak kendi hesabına raporlama yapan çok taraflı Yatırım Kuruluşları (ÇDB) için, çifte sayımı önlemek amacıyla ÇDB tarafından bir düzeltme yapılması gerekir.
- Yerel imadil finansmanı "Diğer yurtdışı kamu" başlığı altında raporlanmıştır.

Tablo 63. MDB ve gelir düzeyi grubuna göre toplam MDB iklim eş finansmanı ve iklim finansmanı oranları, 2023

	AfDB	ADB	AIIB	CEB	Avrupa Birliği ve Kalkınma Bankası	EIB	IDBG	IsDB	NDB	Dünya Bankası Grubu	Toplam										
İklim ortak finansmanı	Dünya ve Ortak Gelirli HIC	Dünya ve Ortak Gelirli HIC	Dünya ve Ortak Gelirli HIC	Dünya ve Ortak Gelirli HIC	Dünya ve Ortak Gelirli HIC	Dünya ve Ortak Gelirli HIC	Dünya ve Ortak Gelirli HIC	Dünya ve Ortak Gelirli HIC	Dünya ve Ortak Gelirli HIC	Dünya ve Ortak Gelirli HIC	Toplam										
MDB İklim finansmanı	5 838	11	10 745	1	3 230	204	10	954	4 604	2 860	3 963	42 108	5 870	1 677	2 048	50	1 107	0	37 284	2 417	124 981
MDB tarafından																					
İklim ortak finansmanı	6 656	15	11 963	-	5 515	114	30	2 931	4 756	23 743	6 304	75 310	4 750	2 488	4 104	86	2 978	0	32 687	2 375	186 805
Düzeltilme için çoklu MDB finansman	(1 625)	(5)	(3 080)	-	(662)	0	0	0	(430)	(3 501)	(733)	(16)	(32)	(88)	(35)	0	(978)	0	(3 399)	(459)	(15 042)
MDB İklim etkinliği finans	10 869	21	19 629	1	8 082	318	39	3 885	8 929	23 102	9 533	117 402	10 588	4 078	6 118	136	3 107	0	66 572	4 333	296 744
Toplam MDB İklimli faaliyet finansmanı	10 891	19 630	8 400	3 925	32 031	126 936	14 666	6 253	3 107	70 905	296 744										
İklim finansmanı oranlar	AfDB	ADB	AIIB	CEB	Avrupa Birliği ve Kalkınma Bankası	EIB	IDBG	IsDB	NDB	Dünya Bankası Grubu	Toplam										
İklim finansmanı MDB kendi hesabına, MDB operasyonlarının yüzdesi olarak	%53	%46	%29	%22	%48	%56	%46	%46	%24	%41	%47										
MDB'nin kendi hesap																					
MDB İklim finansmanı toplamı MDB operasyonlarının yüzdesi olarak	%55	%43	%29	%22	%50	%57	%46	%46	%24	%39	%45										

Notlar:

1. Toplam MDB İklim faaliyet finansmanı, "Toplam MDB İklim finansman" ve "İklim eş finansman"nın toplamını ifade eder.

2. (*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

3. AIIB'nin 2023 İklim finansmanı pay yalnızca düzenli finansman projeleri baz alınarak hesaplanmıştır.

4. Çoklu MDB finansmanı için düzeltilen toplam MDB eş finansmanı rakamı bu nedele 171.762'dir (referans için lütfen 3. satırdaki düzeltilme faktörüne ve tablo 62'ye bakın).

- Notlar:
1. Toplam MDB İklim Faaliyet finansmanı, "Toplam MDB İklim finansmanı" ve "İklim eş finansmanı"nın toplamını ifade eder.
  2. (*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.
  3. AIIB'nin 2023 İklim finansmanı payı yalnızca düzenli finansman projeleri baz alınarak hesaplanmıştır.
  4. Çoklu MDB finansmanı için düzeltilen toplam MDB eş finansmanı rakamı bu nedenle 171.762'dir (referans için lütfen 3. satırdaki düzeltilme faktörüne ve tablo 62'ye bakın).

Ek A.5. EN AZ GELİŞMİŞ ÜLKELERDE (LDCS) VE KÜÇÜK ADA GELİŞEN DEVLETLERDE (SIDS) ÇOKLU TARİHLİ İKLİM FİNANSMANI

Ek A.5, 2022 raporuna ilk kez, bazı kullanıcıların LDC ve SIDS iklim finansmanı hakkında daha fazla ayrıntı ve döküm talepleri üzerine eklendi.

Gösterilen ülkelerin listesi Ek B.1 Ülkelerin ve en az gelişmiş ülkeler kategorisine giren ülkelerin sınıflandırılması sunulmaktadır.

2023 yılında, çok taraflı kalkınma bankaları, en az gelişmiş ülkelerdeki iklim değişikliğini finanse etmek için 13.482 milyon dolar taahhüt etmiştir. En az gelişmiş ülkelere sağlanan iklim finansmanının büyük bir kısmı, çok taraflı kalkınma bankalarının kendi hesapları tarafından yönetilmekte olup, yalnızca %6'sı çok taraflı kalkınma bankaları tarafından yönetilen dış kaynaklardan gelmektedir.

Ayrıca, ani bebek ölümü sendromu için iklim değişikliği finansmanı için toplam 2.396 milyon dolar taahhüt edilmiştir. Bu tutarın büyük bir kısmı düşük ve orta gelirli ekonomilere sağlanmıştır.

Ayrıca, hem en az gelişmiş ülkeler hem de küçük ve orta gelirli ülkeler olmak üzere her iki kategoriye de giren ülkeler için iklim değişikliği finansmanına toplam 215 milyon dolar taahhüt edildi.

Küçük ada devletlerine ve en az gelişmiş ekonomilere tahsis edilen MDB iklim finansmanı Tablo 64'te sunulmaktadır.

En az gelişmiş ekonomiler UNFCCC kriterlerine göre tanımlanmaktadır²² ve UNFCCC listesine göre sunulmuştur.²³ Küçük ada devletleri, Küçük Ada Devletleri İttifakı (AOSIS) listesine göre tanımlanmaktadır.²⁴ En az gelişmiş ekonomiler ve/veya küçük ada devletleri olarak kabul edilen ekonomiler aşağıda listelenmiştir: Ek B.

Tablo 64. En az gelişmiş ülkeler ve küçük ada gelişmekte olan devletler için MDB iklim finansmanı, 2023 (milyon \$ olarak)

	Azaltma finans	Uyum finans	Toplam
En az gelişmiş ülkeler <i>küçük ada devletleri olmayan</i>	6 298	7 184	13 482
Küçük ada gelişmekte olan devletler <i>en az gelişmiş ekonomiler olmayan</i>	1 365	1 031	
En az gelişmiş ülkeler ve küçük ada gelişmekte olan devletler	46	169	215

Not: Bazı küçük ada gelişmekte olan devletler yüksek gelirli ekonomiler olarak sınıflandırılmaktadır. Ancak, iklim değişikliğine karşı oldukça savunmasız oldukları ve dirençli önlemler için kapsamlı desteğe ihtiyaç duydukları için gelir düzeyleri bu bağlamda önemli bir ölçüt değildir.

Tablo 65. En Az Gelişmiş Ülkeler, Küçük Güney Ülkeleri ve her iki kategoriye de dahil olan ülkelerdeki MDB iklim finansmanı, fon kaynağına göre ve alıcı veya borçlu türü, 2023 (milyon \$ olarak)

Alıcı türü veya borçlu	Az gelişmiş ülkeler		Ani Bebek Ölümü Sendromu				İkisi birden	
	Çok taraflı veritabanı sahip olmak hesap	MDB-yönetilen harici kaynaklar	Düşük ve orta-gelir ekonomileri		Yüksek gelirli için ekonomiler		Doktor B kendi hesap	MDB-yönetilen harici kaynaklar
			Çok taraflı veritabanı sahip olmak hesap	MDB-yönetilen harici kaynaklar	Çok taraflı veritabanı sahip olmak hesap	MDB-yönetilen harici kaynaklar		
Kamu alıcısı/ borçlu	11 984	728	1 885	58	-	-	199	12
Özel alıcı/ borçlu	640	131	452	0	-	-	3	2
Toplam	12 624	859*	2 338	58	-	-	202	14

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

22 <https://www.un.org/development/desa/dpad/en-az-gelistmis-ulke-kategorisi/ldc-kriteria.html> <https://unfccc.int/>

23 <https://www.un.org/development/desa/dpad/en-az-gelistmis-ulke-kategorisi/ldc-kriteria.html> <https://www.unfccc.int/>

24 www.aosis.org/member-states

Çok taraflı kalkınma bankaları, az gelişmiş ülkelere yönelik iklim finansmanının %56'sının yatırım kredileri, %16'sının ise hibeler yoluyla sağlandığını bildirdi.

Çok taraflı kalkınma bankaları, SIDS'e yönelik iklim finansmanının %52'sinin yatırım kredileri yoluyla sağlandığını, bunu politika bazlı kredilerin (%34) ve hibelerin (%4) izlediğini bildirdi.

Tablo 66'da görüldüğü üzere, hem en az gelişmiş ülkeler hem de küçük ada ülkeleri kategorilerine giren ülkelerde iklim finansmanı esas olarak hibeler (%78) ve yatırım kredileri (%16) tarafından yönlendirilmektedir.

Tablo 66. En Az Gelişmiş Ülkeler, Küçük Güney Ülkeleri ve her iki kategoriye de dahil olan ülkelerdeki çok taraflı kalkınma fonu iklim finansmanı, 2023
(milyon dolar cinsinden)

Enstrüman tipi	Az gelişmiş ülkeler		Anı Bebek Ölümü Sendromu				İkisi birden	
	Uyum	Azaltma	Düşük ve orta-gelir ekonomileri		Yüksek gelirli için ekonomiler		Uyum	Azaltma
Öz sermaye	-	48	4	1	-	-	-	-
Hibe etmek	1 270	858	41	50	-	-	150	16
Garanti	221	323	-	7	-	-	-	-
Yatırım kredisi	3 920	3 609	413	837	-	-	8	26
Kredi limiti	3	7	80	39	-	-	-	1
Politika temelli finansman	1 005	794	462	343	-	-	10	2
Sonuç odaklı finansman	763	604	24	47	-	-	-	-
Diğer enstrümanlar	1	55	7	41	-	-	-	-
Toplam	7 184	6 298	1 031	1 365	-	-	169	46

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Sahra Altı Afrika ve Güney Asya, toplam tutarın sırasıyla %66'sı ve %28'i ile en fazla iklim finansmanı alan LDC bölgeleridir.

Öte yandan, ani bebek ölümü sendromuna ayrılan kaynakların büyük çoğunluğu, toplam miktarın %50'sini alan Latin Amerika ve Karayipler bölgesinde yer alırken, bunu Sahra Altı Afrika ve Doğu Asya-Pasifik (%20) bölgeleri takip ediyor.

Her iki kategoriye de giren ülkeler arasında Doğu Asya ve Pasifik iklim finansmanı almada ilk sırayı alıyor (%53), bunu Latin Amerika ve Karayipler (%30) ve Sahra Altı Afrika (%17) takip ediyor.

Tablo 67. Bölgelere göre En Az Gelişmiş Ülkeler, Küçük Güney Ülkeleri ve her iki kategoriye de dahil olan ülkelerdeki MDB iklim finansmanı, 2023

Bölge	Az gelişmiş ülkeler		Anı Bebek Ölümü Sendromu				İkisi birden	
	Uyum	Azaltma	Düşük ve orta-gelir ekonomileri		Yüksek gelirli için ekonomiler		Uyum	Azaltma
Doğu Asya ve Pasifik	49	65	53	249	-	-	86	29
Latin Amerika ve Karayipler	-	-	904	618	-	-	52	13
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	228	477	-	50	-	-	-	-
Güney Asya	2 156	1 566	40	72	-	-	-	-
Sahra Altı Afrika	4 752	4 191	33	247	-	-	31	4
Toplam	7 184	6 298	1 030	1 236	-	-	169	46

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Uyum En az gelişmiş ülkelere tahsis edilen kaynakların çoğunu, sırasıyla %26 ve %20 ile en fazla kesintiye uğrayan sektörler ile Enerji, ulaştırma ve diğer inşa edilmiş çevre ve altyapı alıyor. Bunu Su ve atık su sistemleri (%14) ve Kıyı ve nehir altyapısı (%12) takip ediyor.

SIDS ile ilgili olarak, uyum finansmanının toplam tutarının %47'sini uyum kesimindeki sektörler alırken, bunu kurumsal kapasite desteği veya teknik yardım (%15) takip ediyor.

Enerji, ulaşım ve diğer inşa edilmiş çevre ve altyapı, her iki kategoriye de giren ülkelerde en yüksek miktarda iklim finansmanı alan sektördür (%36).

Tablo 68. En Az Gelişmiş Ülkeler, Küçük ve Orta Doğu Ülkeleri ve her ikisine de ait ülkelerde uyum sektörü ve bölgeye göre MDB iklim finansmanı kategoriler, 2023 (milyon \$ olarak)

	Az gelişmiş ülkeler				Anı Bebek Ölümü Sendromu				İkisi birden		
	Doğu Asya ve Pasifik	Orta Doğu Ve Kuzey Afrika	Güney Asya	Alt-Sahra Afrika	Doğu Asya ve Pasifik	Latince Amerika ve Karayipler-BİR	Güney Asya	Alt-Sahra Afrika	Doğu Asya ve Pasifik	Latince Amerika ve Karayipler-BİR	Alt-Sahra Afrika
Kıyı ve nehir kıyısı altyapı	-	0	407	485	-	8	1	-	-	-	0
Mahsul ve gıda üretme	-	47	121	532	-	13	-	6	-	14	8
Kesişen sektörler	27	15	709	1 125	16	434	18	13	10	21	10
Enerji, ulaşım, ve diğer inşa edilmiş çevre ve altyapı	1	0	600	849	31	57	18	3	49	-	13
Finansal hizmetler	4	22	0	388	-	78	-	-	-	-	-
Sanayi, üretim ve ticaret	7	0	0	72	-	-	-	-	-	-	-
Bilgi ve iletişim teknolojileri	-	4	6	165	-	-	1	-	-	-	-
Kurumsal kapasite destek veya teknik yardım	10	11	74	300	5	137	2	12	26	2	1
Diğer tarımsal ve ekolojik kaynaklar	-	2	121	101	-	143	-	-	1	-	-
Su ve atık su sistemleri	-	128	117	734	1	34	-	-	-	15	-
Toplam	49	228	2 156	4 752	53	904	40	33	86	52	31

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Az gelişmiş ülkelere tahsis edilen kaynakların büyük bir kısmı Enerji sektörüne (%29) gidiyor, bunu Sektörler arası faaliyetler (%24) ve Tarım, ormancılık, arazi kullanımı ve balıkçılık (%12) takip ediyor.

SIDS ile ilgili olarak, sektörler arası faaliyetler toplam azaltma finansmanının %44'ünü alırken, bunu Enerji (%25) ve Binalar, kamu tesisleri ve son kullanım enerji verimliliği (%21) sektörü takip etti.

Her iki kategoriye de giren ülkelerde, iklim finansmanından en fazla pay alan sektör, binalar, kamu tesisleri ve son kullanım enerji verimliliğidir (%57).

Tablo 69. En Az Gelişmiş Ülkeler, Küçük ve Orta Doğu Ülkeleri ve her ikisine de ait ülkelerde azaltma sektörü ve bölgeye göre MDB iklim finansmanı kategoriler, 2023 (milyon \$ olarak)

	Az gelişmiş ülkeler				Ani Bebek Ölümü Sendromu					İkisi birden		
	Doğu Asya ve Pasifik	Orta Doğu Ve Kuzey Afrika	Güney Asya	Alt-Sahra Afrika	Doğu Asya ve Pasifik	Latince Amerika ve Karayipler-BİR	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Güney Asya	Alt-Sahra Afrika	Doğu Asya ve Pasifik	Latince Amerika ve Karayipler-BİR	Alt-Sahra Afrika
Enerji	-	6	366	1 060	5	15	-	56	247	3	1	2
Madencilik ve metal üretim için iklim eylemi	-	-	0	0	-	-	-	-	0	-	0	-
Üretme	-	-	0	124	-	37	-	-	0	-	0	-
Tarım, ormancılık, arazi kullanımı ve balıkçılık	7	16	130	597	-	1	-	-	0	-	1	-
Su temini ve atık su	-	-	70	435	-	23	-	-	0	-	7	-
Katı atık yönetmek	35	-	51	18	-	1	-	-	0	-	3	-
Taşımacılık	-	-	385	285	77	-	-	-	1	-	0	-
Binalar, halk kuruluşları ve son-enerji kullanmak yeterlik	2	2	155	439	166	57	50	9	0	23	0	2
Bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) ve dijital teknolojiler	-	-	17	122	-	3	-	-	0	-	0	-
Araştırma, gelişim ve yenilik	-	-	0	7	-	-	-	-	0	-	0	-
Sektörler arası faaliyetler	21	8	391	1 103	1	482	-	7	0	3	0	-
Toplam	65	32	1 566	4 191	249	618	50	72	247	29	13	4
(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.												

EK B

RAPORUN COĞRAFI KAPSAMI

Bu raporda ekonomilerin dahil edilmesi ve coğrafi veya diğer bölgelere, siyasi ve ekonomik gruplaşmalara ve birimlere atıfta bulunmak için kullanılan terimler ve adlar, Çok Taraflı Kalkınma Bankaları veya üyeleri tarafından herhangi bir ülke, bölge, gruplaşma ve birimin statüsü veya sınırlarının belirlenmesi veya egemenliği ile ilgili açık veya zımni bir pozisyon, onay, kabul veya görüş ifadesi teşkil etmez ve bu şekilde yorumlanmamalıdır.

Tablo B.1 ve B.2, bu raporda sunulan iklim finansmanı verileri dikkate alınarak ve Dünya Bankası Grubu'nun Haziran 2023 tarihli sınıflandırma listesine göre kategorize edilerek, en az bir Çok Taraflı Kalkınma Bankası (ÇKB) tarafından kapsanan ekonomilerin bir listesini sunmaktadır. En az gelişmiş ekonomiler, UNFCCC listesine göre tanımlanmıştır.²⁵ ve küçük ada devletleri, Küçük Ada Devletleri İttifakı (AOSIS) listesine göre tanımlanmıştır. En az gelişmiş bazı ekonomilerin de küçük ada devleti olduğunu unutmayın. Bu durumlarda, "her ikisi de" olarak tanımlanırlar.

Yıldız işaretiyle (*) işaretlenen ekonomiler için iklim finansmanı, daha önceki baskılarda bildirilmemiştir. *Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının İklım Finansmanı Hakkında Ortak Rapor.*

Tablo B.1. 2015-2023 yılları arasında düşük ve orta gelirli ekonomilerde MDB iklim finansmanı (milyon ABD doları)

Ekonomi	Bölge	Gelir	Az gelişmiş ülkeler / Ani Bebek Ölümü Sendromu	Raporlama yılındaki toplam iklim finansmanı, milyon dolar olarak								
				2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Afganistan	Güney Asya	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	-	173	147	144	281	65	485	415	111
Arnavutluk	AB dışı	Üst orta gelir		110	174	15	111	114	34	66	70	304
Cezayir	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Daha düşük orta gelir		1	-	-	-	-	-	-	-	15
Angola	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir	Az gelişmiş ülkeler	-	15	72	43	155	470	260	522	316
Arjantin	Latin Amerika ve Karayipler	Üst orta gelir		314	508	2 276	1 434	917	121	1 204	2 485	1 697
Ermenistan	AB dışı	Üst orta gelir		108	45	132	45	107	79	210	86	107
Azerbaycan	AB dışı	Üst orta gelir		16	171	250	20	8	11	45	80	163
Bangladeş	Güney Asya	Daha düşük orta gelir	Az gelişmiş ülkeler	899	1 315	200	1 296	2 144	1 127	732	1 413	3 723
Belarus	AB dışı	Üst orta gelir		43	49	7	241	278	146	30	-	-
Belize	Latin Amerika ve Karayipler	Üst-orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	51	4	20	2	13	1	11	49	19
Benin	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir	Az gelişmiş ülkeler	21	3	44	126	297	123	232	229	603
Butan	Güney Asya	Daha düşük orta gelir	Az gelişmiş ülkeler	2	17	7	4	2	20	24	61	8
Bolivya	Latin Amerika ve Karayipler	Daha düşük orta gelir		405	373	321	363	124	77	1	196	383
Bosna ve Hersek	AB dışı	Üst orta gelir		27	95	101	110	180	78	133	133	203

²⁵http://unfccc.int/cooperation_and_support/ldc/items/3097.php

Ekonomi	Bölge	Gelir	Az gelişmiş ülkeler / Ani Bebek Ölümü Sendromu	Raporlama yılındaki toplam iklim finansmanı, milyon dolar olarak								
				2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Botsvana	Sahra Altı Afrika	Üst orta gelir		-	-	143	-	19	-	170	54	107
Brezilya	Latin Amerika ve Karayipler	Üst orta gelir		548	914	766	1 473	1 700	1 436	2 006	2 577	3 607
Bulgaristan	AB	Üst orta gelir		58	156	112	137	5	41	130	350	202
Burkina Faso	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	9	7	166	130	194	134	311	310	190
Burundi	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	25	22	28	27	3	108	47	51	69
Kamboçya	Doğu Asya ve Pasifik	Daha düşük orta gelir	Az gelişmiş ülkeler	46	85	86	117	139	121	171	273	103
Kamerun	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir		2	17	329	186	761	57	423	767	471
Yeşil Burun Adaları	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	1	-	15	-	11	5	18	43	150
Orta Afrika Cumhuriyet	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	7	-	10	23	99	8	106	118	22
Çad	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	6	-	-	41	58	101	40	311	197
Çin	Doğu Asya ve Pasifik	Üst orta gelir		1 091	2 349	2 305	2 019	2 424	2 363	1 867	2 635	2 346
Kolombiya	Latin Amerika ve Karayipler	Üst orta gelir		182	904	747	719	980	657	1 595	2 014	1 752
Komorlar	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir	İkisi birden	5	-	4	-	23	93	3	60	22
Kongo	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir		-	25	2	58	58	1	111	42	108
Kosta Rika	Latin Amerika ve Karayipler	Üst orta gelir		200	-	5	4	162	379	214	301	460
Fildişi Sahili	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir		5	73	296	346	535	453	406	311	1 064
Demokratik Cumhuriyeti Kongo	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	10	153	128	6	98	305	835	91	885
Cibuti	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir	Az gelişmiş ülkeler	-	2	-	41	21	103	14	50	82
Dominika	Latin Amerika ve Karayipler	Üst orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	-	-	-	39	70	19	3	29	-
Dominik Cumhuriyet	Latin Amerika ve Karayipler	Üst orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	1	137	3	509	258	1	294	690	969
Ekvador	Latin Amerika ve Karayipler	Üst orta gelir		582	325	27	792	616	446	317	832	1 327
Mısır	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Daha düşük orta gelir		511	693	1 585	1 597	1 611	1 508	2 232	1 995	2 019
El Salvador	Latin Amerika ve Karayipler	Üst orta gelir		-	-	29	52	128	217	525	1	227
Ekvator Gine	Sahra Altı Afrika	Üst orta gelir	Az gelişmiş ülkeler	-	-	-	-	63	-	-	-	-

Ekonomi	Bölge	Gelir	Az gelişmiş ülkeler / Ani Bebek Ölümü Sendromu	Raporlama yılındaki toplam iklim finansmanı, milyon dolar olarak								
				2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Eritre	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	-	-	7	-	34	-	-	-	51
Esvatini	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir		3	31	-	58	8	27	1	140	-
Etiyopya	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	79	206	192	1 154	1 214	191	1 154	150	1 392
Fiji	Doğu Asya ve Pasifik	Üst orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	53	31	15	-	2	18	62	74	26
Gabon	Sahra Altı Afrika	Üst orta gelir		-	43	24	95	67	28	77	94	3
Gambiya	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	-	5	9	53	21	29	16	113	19
Georgia	AB dışı	Üst orta gelir		109	187	88	110	415	304	314	237	348
Gana	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir		32	72	81	63	353	89	148	322	299
Grenada	Latin Amerika ve Karayipler	Üst orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu *	-	-	1	12	-	37	4	23	-
Guatemala	Latin Amerika ve Karayipler	Üst orta gelir		-	3	22	31	334	33	735	96	136
Gine	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir	Az gelişmiş ülkeler	-	7	17	64	90	29	250	225	94
Gine-Bissau	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	İkisi birden	10	-	3	12	8	12	11	49	2
Haiti	Latin Amerika ve Karayipler	Daha düşük orta gelir	İkisi birden	41	4	143	234	107	100	153	258	65
Honduras	Latin Amerika ve Karayipler	Daha düşük orta gelir		253	44	46	99	184	250	477	205	228
Hindistan	Güney Asya	Daha düşük orta gelir		1 948	3 017	2 678	3 703	3 671	3 549	3 735	3 737	6 496
Endonezya	Doğu Asya ve Pasifik	Üst orta gelir		674	578	873	773	959	1 172	1 637	2 170	3 878
İran	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Daha düşük-orta gelir		-	-	-	-	0	-	-	-	-
Irak	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Üst orta gelir		8	610	321	446	103	14	149	3	-
Jamaika	Latin Amerika ve Karayipler	Üst orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	21	57	52	290	3	52	43	6	2
Ürdün	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Daha düşük orta gelir		238	412	517	272	457	262	298	406	745
Kazakistan	Orta Asya	Üst orta gelir		438	521	389	260	364	96	564	421	296
Kenya	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir		260	159	581	1 161	378	451	583	789	1 115
Kiribati	Doğu Asya ve Pasifik	Daha düşük orta gelir	İkisi birden	-	11	-	2	32	49	1	3	23
Kosova	AB dışı	Üst orta gelir		74	56	31	48	96	57	96	121	86

Ekonomi	Bölge	Gelir	Az gelişmiş ülkeler / Ani Bebek Ölümü Sendromu	Raporlama yılındaki toplam iklim finansmanı, milyon dolar olarak								
				2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kırgız Cumhuriyet	Orta Asya	Daha düşük orta gelir		73	179	55	118	189	101	109	1	215
Lao Halkı Demokratik Cumhuriyet	Doğu Asya ve Pasifik	Daha düşük orta gelir	Az gelişmiş ülkeler	106	13	40	109	72	59	91	236	369
Lübnan	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Daha düşük orta gelir		303	27	82	581	241	2	54	24	107
Lesoto	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir	Az gelişmiş ülkeler	-	11	5	15	108	9	22	30	-
Liberya	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	3	68	26	4	70	41	81	75	39
Madagaskar	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	-	37	131	89	280	195	454	385	522
Malawi	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	58	1	210	218	210	301	27	351	131
Malezya	Doğu Asya ve Pasifik	Üst-orta		-	-	-	-	0	-	-	0	12
Maldivler	Güney Asya	Üst orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	5	35	19	2	2	148	83	2	112
Mali	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	-	9	104	94	144	102	9	50	494
Mareşal Adalar	Doğu Asya ve Pasifik	Üst orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	2	1	21	32	12	17	2	46	3
Moritanya	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir	Az gelişmiş ülkeler	-	6	-	11	39	56	31	4	52
Mauritius	Sahra Altı Afrika	Üst orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	9	-	-	1	-	81	-	-	247
Meksika	Latin Amerika ve Karayipler	Üst orta gelir		330	277	1 211	1 193	1 006	575	1 277	497	1 112
Mikronezya	Doğu Asya ve Pasifik	Daha düşük orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	-	-	-	-	46	23	40	37	18
Moldova	AB dışı	Üst orta gelir		45	106	110	7	68	186	189	105	249
Moğolistan	Doğu Asya ve Pasifik	Daha düşük orta gelir		13	44	150	356	162	255	57	176	243
Karadağ	AB dışı	Üst orta gelir		62	1	68	25	7	13	12	23	70
Fas	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Daha düşük orta gelir		914	729	668	1 057	927	842	916	1 620	1 195
Mozambik	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	111	51	55	224	408	312	397	693	706
Myanmar	Doğu Asya ve Pasifik	Daha düşük orta gelir	Az gelişmiş ülkeler	81	107	212	178	90	574	14	-	11
Namibya	Sahra Altı Afrika	Üst orta gelir		-	-	58	46	5	82	20	55	199
Nepal	Güney Asya	Daha düşük orta gelir	Az gelişmiş ülkeler	567	111	204	435	252	1 022	280	296	258
Nikaragua	Latin Amerika ve Karayipler	Daha düşük orta gelir		207	49	235	56	56	20	98	9	34
Nijer	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	12	163	47	29	273	164	219	963	300

Ekonomi	Bölge	Gelir	Az gelişmiş ülkeler / Ani Bebek Ölümü Sendromu	Raporlama yılındaki toplam iklim finansmanı, milyon dolar olarak								
				2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nijerya	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir		1	102	34	1 155	170	1 050	1 343	1 157	1 023
Kuzey Makedonya	AB dışı	Üst orta gelir		27	14	8	18	99	72	149	122	586
Pakistan	Güney Asya	Daha düşük orta gelir		1 161	673	1 018	1 305	1 294	944	2 704	1 043	2 071
Panama	Latin Amerika ve Karayipler	Yüksek gelir		112	25	350	171	67	140	128	643	489
Papua Yeni Gine	Doğu Asya ve Pasifik	Daha düşük orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	36	6	127	8	25	22	84	193	5
Paraguay	Latin Amerika ve Karayipler	Üst orta gelir		4	4	51	294	116	542	33	57	162
Peru	Latin Amerika ve Karayipler	Üst orta gelir		85	309	306	201	203	287	571	1 476	1 124
Filipinler	Doğu Asya ve Pasifik	Daha düşük orta gelir		657	638	167	505	1 693	878	990	2 908	3 131
Romanya	AB	Yüksek gelir		249	196	887	768	316	455	1 041	1 146	1 829
Rusça Federasyon	AB dışı	Üst orta gelir		55	-	-	-	-	-	95	-	-
Ruanda	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	63	57	203	217	121	355	293	344	316
Samoa	Doğu Asya ve Pasifik	Daha düşük orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	22	-	4	5	66	9	5	4	8
São Tomé ve Prensip	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir	İkisi birden	4	6	11	-	32	31	2	13	11
Senegal	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir	Az gelişmiş ülkeler	41	16	679	272	168	265	441	590	897
Sırbistan	AB dışı	Üst orta gelir		100	143	290	621	284	332	418	1 189	840
Sierra Leone	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	-	10	2	51	51	55	112	33	15
Süleyman Adalar	Doğu Asya ve Pasifik	Daha düşük orta gelir	İkisi birden	-	10	36	10	101	17	6	74	31
Somali	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	-	8	-	1	27	228	147	303	95
Güney Afrika	Sahra Altı Afrika	Üst orta gelir		55	59	103	544	178	557	520	5	1 672
Güney Sudan	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	-	1	39	-	28	15	70	184	81
Sri Lanka	Güney Asya	Daha düşük orta gelir		84	212	574	72	604	192	87	477	138
St. Lucia	Latin Amerika ve Karayipler	Üst orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	-	-	2	35	1	15	6	23	7
Aziz Vincent ve Grenadinler	Latin Amerika ve Karayipler	Üst orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	-	-	9	-	11	10	13	20	11
Sudan	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	5	-	13	41	58	13	572	52	-

Ekonomi	Bölge	Gelir	Az gelişmiş ülkeler / Ani Bebek Ölümü Sendromu	Raporlama yılındaki toplam iklim finansmanı, milyon dolar olarak								
				2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Surinam	Latin Amerika ve Karayipler	Üst orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	1	8	26	32	95	19	-	39	15
Suriye Arap Cumhuriyeti	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Düşük gelir		-	-	-	-	1	-	-	-	-
Tacikistan	Orta Asya	Daha düşük orta gelir		149	34	232	192	116	214	150	210	85
Tanzanya	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir	Az gelişmiş ülkeler	243	138	549	198	44	376	455	612	1 015
Tayland	Doğu Asya ve Pasifik	Üst orta gelir		176	91	130	533	97	76	316	269	468
Doğu Timor	Doğu Asya ve Pasifik	Daha düşük orta gelir	İkisi birden	-	5	9	2	-	46	40	75	28
Togo	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	-	-	6	42	32	43	40	52	178
Tonga	Doğu Asya ve Pasifik	Üst orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	15	8	1	14	83	28	27	55	25
Tunus	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Daha düşük orta gelir		19	96	387	265	427	90	192	298	528
Türkiye	AB dışı	Üst orta gelir		2 582	2 135	1 790	1 450	1 449	1 383	2 386	2 200	5 300
Türkmenistan	Orta Asya	Üst orta gelir		1	1	6	5	-	4	2	-	-
Tuvalu	Doğu Asya ve Pasifik	Üst orta gelir	İkisi birden	7	3	1	10	26	13	3	62	32
Uganda	Sahra Altı Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	124	15	166	621	283	394	330	913	217
Ukrayna	AB dışı	Daha düşük orta gelir		940	865	833	519	1 115	1 192	1 128	461	784
Özbekistan	Orta Asya	Daha düşük orta gelir		61	55	270	1 162	823	1 005	1 029	1 650	1 791
Vanuatu	Doğu Asya ve Pasifik	Daha düşük orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	23	51	17	-	-	84	5	72	-
Venezuela	Latin Amerika ve Karayipler	Olumsuz sınıflandırılmış		-	-	-	-	-	-	-	1	0
Vietnam	Doğu Asya ve Pasifik	Daha düşük orta gelir		385	1 211	862	210	445	510	523	327	104
Batı Şeria ve Gazze	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Üst orta gelir		5	1	2	15	22	77	28	57	24
Yemen	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Düşük gelir	Az gelişmiş ülkeler	-	-	-	78	131	23	169	246	131
Zambiya	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir	Az gelişmiş ülkeler	68	20	140	113	81	45	20	56	211
Zimbabve	Sahra Altı Afrika	Daha düşük orta gelir		12	18	24	-	4	36	8	14	1

Tablo B.2. 2015-2023 yılları arasında yüksek gelirli ekonomilerde MDB iklim finansmanı (milyon ABD doları)

Ekonomi	Bölge	Gelir	Raporlama yılındaki toplam iklim finansmanı, milyon dolar olarak									
			Az gelişmiş ülkeler / Ani Bebek Ölümü Sendromu	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Avusturya	AB	Yüksek gelir		1 101*	1 188*	852*	344*	397	870	453	389	776
Bahamalar	Latin Amerika ve Karayipler	Yüksek gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	1	1	44	100	4	218	143	148	382
Bahreyn	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Yüksek gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu		-	-	-	-	-	32	-	50
Barbados	Latin Amerika ve Karayipler	Yüksek gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	1	5	-	-	53	158	117	98	80
Belçika	AB	Yüksek gelir		427*	1 351*	689*	697*	587*	432*	1 344	1 653	1 786
Şili	Latin Amerika ve Karayipler	Yüksek gelir		119	153	208	7	22	459	506	550	1 029
Cook Adaları	Doğu Asya ve Pasifik	Yüksek gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu*		4	12	-	5	5	-	-	-
Hirvatistan	AB	Yüksek gelir		174	16	68	311	36	134	281	268	332
Kıbrıs	AB	Yüksek gelir		22	27	46	34	45	91	9	56	118
Çekya	AB	Yüksek gelir		91	11*	144*	59*	620	498	733	1 091	1 628
Danimarka	AB	Yüksek gelir		115*	2*	151*	175*	335	275	564	605	692
Estonya	AB	Yüksek gelir		47	89	5	8	10	182	89	19	287
Finlandiya	AB	Yüksek gelir		420*	1 357*	639*	942*	284	258	575	340	409
Fransa	AB	Yüksek gelir		4 185*	3 124*	4 461*	2 673*	3 669	4 895	6 971	6 160	7 384
Almanya	AB	Yüksek gelir		1 669*	2 390*	1 768*	1 868*	1 711	3 160	2 181	4 310	5 657
Yunanistan	AB	Yüksek gelir		216*	91	673	225	732	1 353	1 193	1 839	1 104
Guyana	Latin Amerika ve Karayipler	Yüksek gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu	1	7	2	15	15	-	31	276	36
Macaristan	AB	Yüksek gelir		497	155	31	155	155	70	592	713	304
İzlanda	AB	Yüksek gelir		-	189*	-	-	-	-	-	-	65
İrlanda	AB	Yüksek gelir		188*	219*	148*	221*	144	449	262	540	855
İsrail	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Yüksek gelir		160	-	-	-	-	-	17	224	470
İtalya	AB	Yüksek gelir		2 593*	2 437*	2 492*	1 964*	1 985	3 473	3 546	5 172	6 668
Letonya	AB	Yüksek gelir		247	2	86	-	102	2	68	128	94
Litvanya	AB	Yüksek gelir		183	215	95	157	30	559	131	114	215
Lüksemburg	AB	Yüksek gelir		60*	3*	-	-	223	0	7	21	5
Malta	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Yüksek gelir		-	-	-	-	1	0	-	7	32
Nauru	Doğu Asya ve Pasifik	Yüksek gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu		-	3	62	22	-	-	15	-

Ekonomi	Bölge	Gelir	Raporlama yılındaki toplam iklim finansmanı, milyon dolar olarak									
			Az gelişmiş ülkeler / Ani Bebek Ölümü Sendromu*	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hollanda	AB	Yüksek gelir		630*	465*	367*	913*	816	795	1 433	702	1 342
Yeni Kaledonya	Doğu Asya ve Pasifik	Yüksek gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu*		-	-	-	1	0	-	-	-
Norveç	AB dışı	Yüksek gelir		-	6*	347*	74*	72	-	282	-	6
Umman	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Yüksek gelir		-	-	-	-	264	-	-	1	-
Palau	Doğu Asya ve Pasifik	Üst-orta gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu*		-	-	2	-	8	1	2	-
Polonya	AB	Yüksek gelir		1 189	1 806	1 562	1 286	2 095	2 790	3 190	3 294	3 808
Portekiz	AB	Yüksek gelir		-	-	-	-	303	296	248	725	713
Seyşeller	Sahra Altı Afrika	Yüksek gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu*	25	-	-	2	0	5	9	19	13
Singapur	Doğu Asya ve Pasifik	Yüksek gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu*		-	-	-	-	-	20	178	235
Sint Maarten (Hollanda kısmı)	Latin Amerika ve Karayipler	Yüksek gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu*		-	-	-	118	55	25	44	80
Slovak Cumhuriyet	AB	Yüksek gelir		302	87	53	281	143	36	74	99	336
Slovenya	AB	Yüksek gelir		154	18	47	1	93	6	46	122	354
İspanya	AB	Yüksek gelir		1973*	560*	1 876*	1 526*	2 561	3 259	4 498	5 621	6 979
İsveç	AB	Yüksek gelir		557*	417*	1 431*	1 038*	1 383	1 681	572	717	2 143
İsviçre	Avrupa ve Orta Asya	Yüksek gelir		-	6	-	-	2	-	-	-	24
Trinidad ve Tobago	Latin Amerika ve Karayipler	Yüksek gelir	Ani Bebek Ölümü Sendromu*	1	1	-	-	-	21	1	65	1
Birleşik Arap Emirlikler	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	Yüksek gelir		-	-	-	-	2	2	2	-	-
Birleşik Krallık	AB dışı	Yüksek gelir		4 010*	3 272*	376*	255	179	-	-	-	-
Uruguay	Latin Amerika ve Karayipler	Yüksek gelir		139	100	113	143	342	306	164	177	139

Tablo B.3. 2015-2023 yılları arasında bölgesel, küresel ve çok bölgeli projelerde iklim finansmanı (milyon ABD doları)

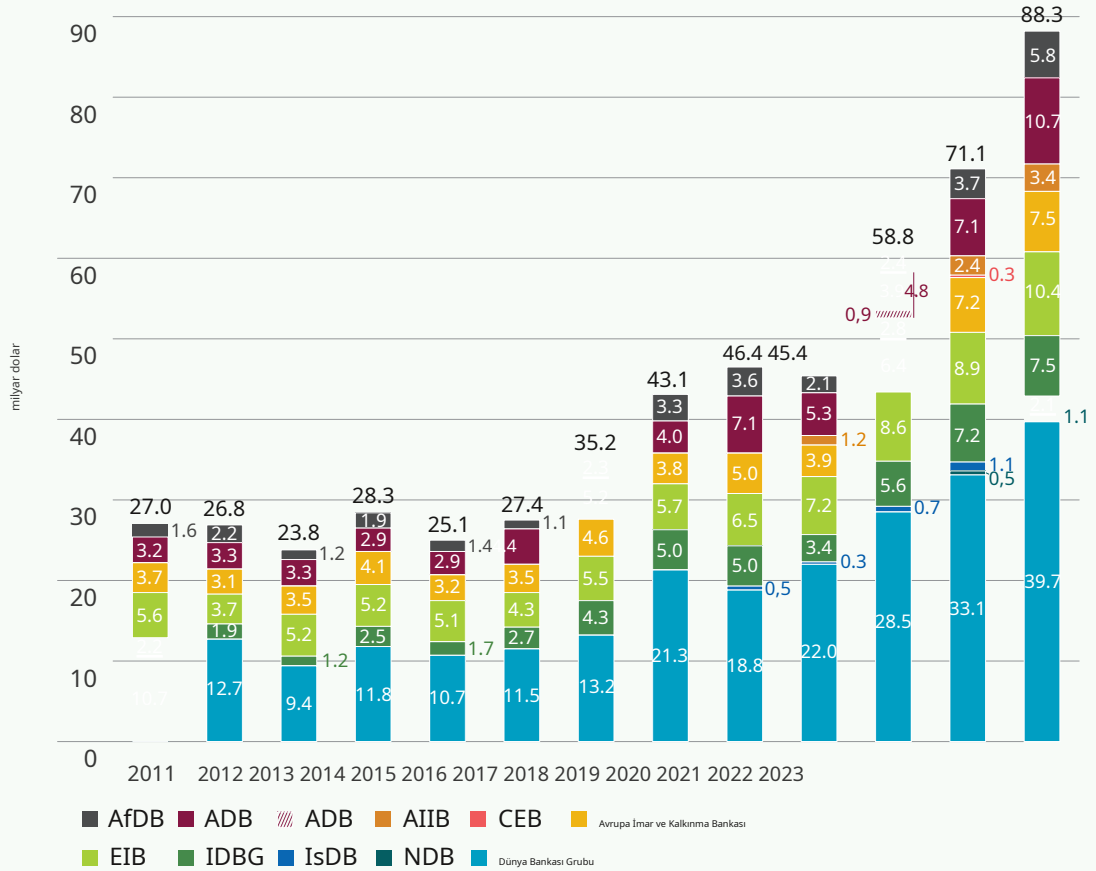
Ekonomi	Bölge	Gelir	Raporlama yılındaki toplam iklim finansmanı, milyon dolar olarak								
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bölgesel	Bölgesel	Bölgesel	1 427	409	1 436	2 143	2 668	2 425	4 106	5 714	5 771
Küresel	Küresel	Küresel	169	77	-	-	103	145	188	179	516
Çok bölgeli	Çok bölgeli	Çok bölgeli	147	52	193	339	20	343	75	186	536

Not: Çekya'ya ait iklim finansmanı rakamları, Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının İklim Finansmanı Ortak Raporu'nun 2015'inde AB-12 bölgesi altında raporlanmış olup, Yunanistan'a ait rakamlar ise raporun 2016 baskısından itibaren AB-12 bölgesi altında raporlanmaya başlanmıştır.

Önceki yıllarda bildirilen verilerle karşılaştırılabilirliği kolaylaştırmak için, Şekil B.1, geçmiş raporlarda olduğu gibi 2011-18 dönemine ait iklim finansmanı taahhütlerini ve aynı ekonomi grubu için 2019-23 dönemine ait sütunları sunmaktadır. Bu, hem düşük ve orta gelirli ekonomileri hem de yüksek gelirli ekonomileri kapsamaktadır.

Ancak bu rakamın, sadece tarihsel karşılaştırma. Bu, 2011-18 dönemine ilişkin raporlama coğrafyasına dayalı olarak, yalnızca 2019-2023 dönemi için MDB iklim finansmanının bir alt kümesini oluşturmaktadır; bu coğrafya, gelişmekte olan ve yükselen ekonomilerle sınırlıdır (aşağıdaki not 2'ye bakınız).

Şekil B.1. 2011-23 yılları için MDB iklim finansmanı taahhütleri (milyar \$ olarak)

Notlar:

1. **Ek B** Önceki yıllarda bildirilen ekonomilerin ayrıntılarını verir.
2. Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının İklim Finansmanı Ortak Raporu'nun 2011-18 yılları arasındaki geçmiş baskılarında, EIB iklim finansmanı rakamları, diğer Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının faaliyet gösterdiği geçiş sürecindeki gelişmekte olan ve yükselen ekonomilerle sınırlıydı ve yalnızca EIB'nin faaliyet gösterdiği ve iklim eylemini desteklediği diğer ekonomileri içermiyordu.
3. 2011-14 yılları arasında, Dünya Bankası Grubu'nun verileri yalnızca IFC, IDA ve IBRD'yi içeriyordu ve IFC kısa vadeli finansmanı (ticaret finansmanı gibi) dahil ediyordu. 2015 yılından bu yana IFC, iklim finansmanı rakamlarını raporlarken kısa vadeli finansmanı dahil etmemektedir. MIGA finansmanı ise 2015 yılından bu yana raporlanmaktadır.
4. ADB için, Yönetim Altındaki Dış Kaynaklar (ERUM), AIIB de dahil olmak üzere diğer müşteriler için yönetilen finansmanı içerir. ADB, bazıları iklim finansmanı içeren çeşitli AIIB projelerini yönetmektedir.
2021 yılı için, ADB tarafından yönetilen AIIB projelerinden sağlanan 19 milyon ABD doları tutarındaki iklim adaptasyonu finansmanı ve 893 milyon ABD doları tutarındaki iklim hafifletme finansmanı ERUM kapsamında raporlanmıştır. AIIB, iklim finansmanını bu projeler için kendi kaynakları kapsamında sağladığı finansmanın bir kısmı olarak raporladığından, 2021 Çok Taraflı Kalkınma Planı (ÇYP) toplamlarında, çifte sayımdan kaçınmak için bu rakamlar ADB'den hariç tutulmuştur.
2022 yılında, ADB tarafından yönetilen AIIB projelerinden sağlanan 7 milyon ABD doları tutarındaki iklim değişikliğine uyum finansmanı ve 7 milyon ABD doları tutarındaki iklim değişikliğiyle mücadele finansmanı ERUM altında raporlanmıştır. Bu grafikte bu fark görülmektedir çünkü tutar 0,014 milyar ABD dolarına denk gelmektedir.
2023 yılında, ADB tarafından yönetilen AIIB projelerinden sağlanan 13 milyon ABD doları tutarındaki iklim adaptasyonu finansmanı ERUM altında raporlanmıştır. Bu grafikte bu fark göze çarpmamaktadır çünkü tutar 0,013 milyar ABD dolarına denk gelmektedir.

EK C

YÖNTEMLER VE TANIMLAR

EK C.1. TANIMLAR VE AÇIKLAMALAR

Çift sayımı önlemek:Aynı proje, alt proje veya proje unsurunun hafifletmeye katkıda bulunduğu durumlarda Ve Uyarılama, bir Çok Taraflı Kalkınma Bankası'nın (ÇDB) bireysel süreçleri, hangi oranın azaltma veya uyum olarak sayılacağını belirleyecek ve böylece gerçek finansman birden fazla kez kaydedilmeyecektir. Bazı Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (ÇDB), aynı bileşen veya unsurların azaltma ve uyum süreçlerine aynı anda katkıda bulunduğu projelerdeki iklim finansmanını ayrı bir kategori olarak raporlamaktadır. Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (ÇDB), aynı bileşen veya unsurların hem azaltma hem de uyum süreçlerine katkıda bulunduğu projeleri raporlamak için en iyi yöntem üzerinde çalışmaktadır.

Muhafazakârlık:Veri bulunmadığında, belirsizlik muhafazakar bir yaklaşımla giderilmeli ve aşırı bildirilen iklim finansmanı yerine az bildirilen iklim finansmanı tercih edilmelidir.

Finansman araçları:Bu rapor, hibeler, krediler, garantiler, öz sermaye ve performans dayalı araçlar dahil olmak üzere çok taraflı kalkınma bankalarının en büyük ve en ilgili kalkınma finansmanı araçları aracılığıyla iklim finansmanını ele almaktadır.

Ayrıntılı bilgi:Çok taraflı kalkınma bankaları, iklim finansmanını yalnızca iklim değişikliğine uyum ve/veya hafifletmeye doğrudan katkıda bulunan veya bunu destekleyen faaliyetlere sahip projelerin bileşenlerini ve/veya alt bileşenlerini veya unsurlarını veya oranlarını alarak raporlar.

Yatırımlar ve teknik yardım (TA):Çok taraflı kalkınma bankalarının, mal ve hizmetlere yönelik sermaye ve tekrarlayan harcamaları finanse etmek için belirli yatırımları yönlendirmek, ayrıca uzmanlaşmış danışmanlık hizmetleri ve kapasite geliştirme girişimlerine yönlendirmek için kullandıkları araçları ifade eder.

MDB tarafından yönetilen dış kaynaklar:GEF ve CIF gibi özel iklim finansmanı kuruluşları veya AB harmanlama tesisleri gibi diğer bağımsız fonları aracılığıyla ikili kuruluşlar tarafından desteklenen operasyonların hacmini ifade eder; bu hacim, katkıda bulunan ülkeler tarafından Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) Kalkınma Yardım Komitesi'ne de bildirilebilir.

Bildirim noktası:Burada sunulan veriler, yönetim kurulu onayı veya mali sözleşmenin imzalanması sırasındaki mali taahhütleri yansıtmakta olup, bu nedenle önceki tahminlere dayanmaktadır. Çifte sayımı önlemek için her türlü çaba gösterilmiştir. Bir projenin kapsamının daha sonra iklim finansmanını artırmak veya azaltmak için değişmesi durumunda herhangi bir revizyon yapılmayacaktır.

Özel doğrudan seferberlik:Bir Çok Amaçlı Kalkınma Bankası'nın (ÇKB) aktif ve doğrudan katılımıyla özel bir kuruluştan ticari şartlarda sağlanan finansman, taahhütle sonuçlanır. Aktif ve doğrudan katılımın kanıtları arasında yetki belgeleri, mali taahhütle bağlantılı ücretler veya bir Çok Amaçlı Kalkınma Bankası'nın aktif ve doğrudan rolünün özel finansörler tarafından taahhütlerle sonuçlanmasına dair geçerli veya denetlenebilir diğer kanıtlar yer alır. Özel doğrudan seferberlik, sponsor finansmanını kapsamaz.

Özel dolaylı seferberlik:Bir MDB'nin finansman sağladığı belirli bir faaliyetle bağlantılı olarak özel kuruluşlardan sağlanan finansman, özel kuruluşun finansmanının sağlanmasına yol açacak şekilde aktif veya doğrudan bir rol üstlenmediği durumlarda geçerlidir. Özel dolaylı seferberlik, sponsorun özel kuruluş niteliğini taşıması durumunda sponsor finansmanını da içerir.

Kamu ve özel sektör faaliyetleri:Bu tespit, MDB finansmanının ilk alıcısının veya borçlusunun statüsüne dayanmaktadır. İlk alıcı veya borçlu, alıcının veya borçlunun hisselerinin en az %50'si kamuya ait olduğunda kamusal olarak kabul edilir.

Kamuoyunun doğrudan seferberliği: Bir MDB'nin aktif ve doğrudan katılımıyla sağlanan ve taahhüt gerektiren bir kamu kuruluşundan finansman. Aktif ve doğrudan katılımın kanıtı, bir MDB'nin aktif ve doğrudan rolüne dair yetki belgeleri veya diğer geçerli veya denetlenebilir kanıtları içerir. MDB yönetimi altındaki dış kaynaklar (ERUM) ile kamunun doğrudan seferberliği arasındaki temel fark, kamunun doğrudan seferberliği kapsamındaki ödemelerin doğrudan bir kamu kuruluşundan yararlanıcıya gitmesidir.

Alıcı veya borçlu: Finansmanın doğrudan akacağı ilk borçlu veya yararlanıcıyı ifade eder. Çok taraflı kalkınma bankaları, bu sınıflandırmanın ne basit ne de anlaşılır olduğunu ve ilk alıcı veya borçlunun özelliklerinin nihai yararlanıcı veya borçlunun özellikleriyle aynı olmayabileceğini kabul eder. Buna örnek olarak, küçük ve orta ölçekli işletmelerde (nihai yararlanıcılar) enerji verimliliği için ulusal bir kalkınma bankasına (ilk alıcı) verilen kredi verilebilir. Kamu-özel sektör ortaklıkları (KÖO) aracılığıyla yapılan işlemler, bu sınıflandırmaya bir kat daha karmaşıklık katmaktadır.

Raporlama dönemi: Bu raporun verileri 2023 mali yılını kapsamaktadır. Çok taraflı kalkınma bankaları aynı raporlama döngüsünü takip etmese de, tüm raporlama döngüleri 12 aylık bir döneme karşılık geldiğinden veriler çok taraflı kalkınma bankaları arasında karşılaştırılabilirliğini korumaktadır.

Kapsanan kaynaklar: Bunlar arasında Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının kendi hesaplarının yanı sıra Çok Taraflı Kalkınma Bankaları tarafından yönetilen bir dizi dış kaynak ve çeşitli eş finansman kaynakları yer almaktadır.

Sıfır ve “—” değerleri:Tüm alanlar ve tablolar için raporlama tamamlanmıştır. Bir tablodaki 0 değeri, değerin 0,5 milyon doların altında olduğu anlamına gelirken, “—” işareti herhangi bir tutarın raporlanmadığı anlamına gelir. Tüm finansal rakamlar en yakın milyon dolara yuvarlandığından, tabloda yer alan hesaplamalar biraz farklılık gösterebilir ve her zaman %100'e veya gösterilen toplama eşit olmayabilir.

EK C.2. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ UYUM FİNANSMANININ İZLENMESİ İÇİN ORTAK YÖNTEM

giriş

Çok taraflı kalkınma bankaları, 2021-2022 yılları arasında, uyum finansmanının izlenmesine ilişkin ortak çok taraflı kalkınma bankaları metodolojisinin gözden geçirilmesini gerçekleştirdi. Bu inceleme, uyum faaliyetlerini daha iyi karakterize etmeyi ve ortak metodolojinin daha geniş bir finansman araçları yelpazesinde uygulanmasına ilişkin rehberlik sağlamayı amaçlıyordu.

COP27'de tüm Çok Taraflı Kalkınma Bankaları arasında mutabakata varılan bu incelemenin sonucu, adaptasyon ve iklim dayanıklılığına ilişkin gelişen anlayışı ve adaptasyon finansmanı alanlarında kaydedilen ilerlemeleri yansıtan, 2023'ten itibaren uygulanacak güncellenmiş bir metodoloji olmuştur. Bu bağlamda, mevcut rapor, adaptasyon finansmanının güncellenen metodolojiye dayalı takibini yansıtmamaktadır.

Arka plan ve yol gösterici ilkeler

İklim direnci ve adaptasyonu, kalkınmayla özünde bağlantılıdır. Bu durum, kalkınma operasyonlarındaki adaptasyon finansmanı unsurlarının doğru bir şekilde tahmin edilmesini zorlaştırmaktadır. Bu zorluğa yanıt olarak, Ortak Çok Taraflı Kalkınma Bankası İklim Finansmanı Takibi Çalışma Grubu, Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının kalkınma operasyonları kapsamında, algılanan veya beklenen iklim değişikliği etkilerine yanıt olarak yürütülen belirli adaptasyon faaliyetlerini (veya bir başka deyişle, kalkınma operasyonlarının ayırt edici unsurlarını) belirlemek için ortak bir adaptasyon finansmanı izleme metodolojisi uygulamaktadır. Metodoloji, bağlama özgü, konuma özgü ve ayrıntılı bir yaklaşım benimsemekte ve adaptasyon finansmanının aşırı raporlanma olasılığını azaltmak için tahminler ihtiyatlı bir şekilde yapılmaktadır.

MDB uyum finansmanı izleme metodolojisi, alt proje düzeyini veya proje ögesi düzeyini uygun olarak değerlendirir. Ortak MDB yaklaşımı ayrıca, uyum faaliyetleri ile projenin iklim değişikliğine karşı kırılganlığı azaltma konusundaki açık niyeti arasındaki bağlantıları tespit etmeyi de amaçlar. Dolayısıyla, MDB tarafından bildirilen uyum finansmanı hacmi, iklim değişikliğine uyum sürecinde genel proje sonuçlarına katkıda bulunan belirli proje faaliyetleri için toplam proje finansmanının bir tahminidir.

Çok taraflı kalkınma bankalarının tahmini iklim finansmanının, iklim dayanıklılığına katkıda bulunan proje finansmanının tam değerini ifade etmeyebileceğini belirtmek önemlidir. Örneğin, ayrıntılı yaklaşım, yoğun yağışlara veya fırtına dalgalarına dayanıklı yeni inşa edilmiş bir yolun drenajının iyileştirilmesi için finansmanı kapsayacaktır; bu da yolun ve yatırımın genel dayanıklılığına katkıda bulunur. Ayrıntılı yaklaşım, proje içindeki belirli uyum faaliyetleri nedeniyle dayanıklılığı artırabilecek tüm projenin veya yatırımın değerini kapsamaz. Ayrıca, iş sürekliliğini sağlamaya yönelik operasyonel prosedürler veya gelecekteki bir fırtına dalgasının etki alanının dışında varlık konumlandırma uygulaması gibi, ilişkili artımlı maliyetleri olmayan bazı faaliyetler niceliksel olarak izlenemeyebilir.

MDB metodolojisi ve MDB-IDFC ortak ilkeleri

Çok Taraflı Kalkınma Bankaları ve Uluslararası Kalkınma Finans Kulübü (IDFC), yatırımlarının sürdürülebilirliğinin önemli bir parçası olarak iklime dayanıklı kalkınmayı teşvik etmeye ve desteklemeye kararlıdır. Bu ortak taahhülle, Çok Taraflı Kalkınma Bankaları ve IDFC, iklim değişikliğine uyum finansmanının izlenmesine yönelik farklı yaklaşım ve ilkelerin tanımlarını ve anlayışını iyileştirmek için birlikte çalışmaktadır.

Sonuç olarak, bu kurumlar Temmuz 2015'te İklim Değişikliğine Uyum Finansmanı Takibi için Ortak İlkeler üzerinde anlaştılar. Bu ilkeler, Çok Taraflı Kalkınma Bankası (ÇKB) ve Uluslararası Kalkınma Bankası (IDFC) operasyonlarındaki uyum finansmanı hacminin belirlenmesi ve tahmin edilmesi için kullanılacak parametreleri belirlemektedir. Ayrıca, iklim değişikliğine uyum finansmanı konusunda bildirilen rakamların karşılaştırılabilirliğini artırmak ve raporlama yönergeleri ve süreçleriyle ilgili temel kavramları uyumlu hale getirmek için daha fazla ortak çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (ÇKB) ve Uluslararası Kalkınma Bankası (IDFC), kalkınma operasyonlarında iklim dayanıklılığını belirlemek ve raporlamak için ek ölçütler geliştirmektedir.

Uyarlama finansmanı izleme metodolojisinin uygulanması

MDB'nin uyum finansmanı takibine ilişkin metodolojisi aşağıdaki üç temel adımdan oluşmaktadır:

1. Projenin iklim değişikliğine karşı hassasiyet bağlamının ortaya konulması.
2. Projenin iklim değişikliğine karşı duyarlılığı azaltma amacını açıkça ortaya koymak.
3. Belirli proje faaliyetleri ile projenin iklim değişikliğine karşı kırılganlığı azaltma hedefi arasında açık ve doğrudan bir bağlantı kurmak.

Uyum finansmanının tanımlanması ve tahmini, yalnızca iklim değişikliği kırılganlığı bağlamıyla açıkça bağlantılı olan proje faaliyetleriyle (yani projeler, proje bileşenleri veya projelerin unsurları veya oranları) sınırlıdır.

Adım 1. İklim değişikliğine karşı kırılganlığın bağlamı

Bir projenin uyum sürecine katkıda bulunduğu kabul edilebilmesi için, öncelikle iklim değişikliğine karşı hassasiyetin bağlamının sağlam bir kanıt tabanı kullanılarak açıkça ortaya konulması gerekir. Proje belgeleri, mevcut analiz ve raporlara veya proje hazırlığı kapsamında yürütülenler gibi iklim değişikliğine karşı hassasiyetin özgün, özel değerlendirmelerine atıfta bulunabilir. Mevcut analiz veya raporların kullanımında iyi uygulama, akademik dergiler, UNFCCC'ye ulusal bildirimler, Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkıları (NDC'ler), Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli raporları veya iklim dayanıklılığına yönelik stratejik programlar gibi yetkili, tercihen hakemli kaynaklara atıfta bulunmayı içerir.

Özgün ve kişiye özel analizler yürütmede iyi uygulama, toplulukların, fiziksel varlıkların veya ekosistemlerin iklim değişikliğine karşı kırılganlığını belgeleyen güvenilir kaynaklardan elde edilen bilgilerin yanı sıra, geçmiş verilerden sapmalar da dahil olmak üzere son iklim trendlerinin kullanılmasını gerektirir. Bunlar, öngörülen sonuçların ve belirsizliklerin tamamını incelemek için yüksek ve düşük sera gazı emisyon senaryoları içeren çeşitli iklim değişikliği modellerinden elde edilen iklim değişikliği projeksiyonlarıyla birleştirilebilir. İklim projeksiyon belirsizlikleri sunulmalı ve

Şeffaf bir şekilde yorumlanmalıdır. Öngörülen iklim değişikliği etkilerinin zaman ölçeği, proje kapsamında finanse edilen varlık ve sistemlerin öngörülen ömrüyle uyumlu olmalıdır (örneğin, 2030, 2050, 2080 vb. bir zaman ufku).

Adım 2. Amaç veya niyet beyanı

Bir projenin iklim değişikliğine karşı kırılganlık bağlamı belirlendikten sonra, projenin iklim kırılganlığı değerlendirmesine yanıt olarak, bağlama ve konuma özgü iklim değişikliği kırılganlıklarını ele alma niyetini açıkça ortaya koymalıdır. Bu, iklim değişikliğine uyum sağlamaya katkıda bulunan bir kalkınma projesi ile standart bir kalkınma projesi arasındaki ayrımı yapmak için önemli bir adımdır.

Metodoloji, MDB'nin açıklanan iklim değişikliği kırılganlığı bağlamıyla bağlantılı her bir uyum unsurunun gerekçesini kaydedip izleyebilmesi koşuluyla, bu niyet beyanının belgedeki yeri ve biçimi konusunda esnektir. Uyum finansmanı sağlayan MDB projeleri genellikle – nihai teknik belgelerde, yönetim kurulu onayı belgelerinde, dahili notlarda veya diğer ilgili proje belgelerinde – kırılganlığı azaltma niyetini belirtir.

Adım 3. İklim değişikliği hassasiyeti ile proje faaliyetleri arasında açık ve doğrudan bağlantı

Genel MDB iklim finansmanı izleme metodolojisinin ilkeleri doğrultusunda, adaptasyon finansmanı tahminleri yalnızca projenin iklim değişikliği kırılganlığı bağlamıyla açıkça bağlantılı olan belirli proje faaliyetlerine tahsis edilen finansmanı dikkate alır.

İklim değişikliğine uyum faaliyetlerinin ek hedefleri olan projelerde planlandığı durumlarda, uyum finansmanı takibi, mevcut ve gelecekteki iklim değişikliği koşulları altında riskleri ve kırılganlıkları ele alan bu tür ayrı proje bileşenleriyle veya proje tasarımının unsurlarıyla ilişkili tahmini artımlı maliyeti veya yatırımı hesaba katar ve bunları bu tür koşulları dikkate almayan bir proje tasarımıyla karşılaştırır.

Tahmin etmek mümkün olmadığında *artımlı* maliyet veya yatırım doğrudan proje bütçelerinden – örneğin, politika araçları veya bilanço kredisi, öz sermaye yatırımları veya finansal araçlar aracılığıyla kredi limiti kredisi kullanıldığında – uyum faaliyetlerine karşılık gelen proje maliyetinin veya yatırımın bir oranı artımlı tutarı temsil etmek için kullanılabilir.

Ek B'deki Tablo 1 *Çok Taraflı Kalkınma Bankası'nın İklim Finansmanı Hakkında 2016 Ortak Raporu*²⁶ MDB adaptasyon finansmanının tespit edilebileceği sektöre özgü ve alt sektöre özgü adaptasyon faaliyetlerini gösteren bir örnek listesi sunmaktadır. Bu liste kapsamlı olmayıp, olumlu bir liste olarak da uygulanmamalıdır. Sadece örnek amaçlıdır. Tespit edilen herhangi bir adaptasyon finansmanının, yukarıda açıklanan üç adımlı sürecin uygulanmasıyla kanıtlanması gerekmektedir.

MDB adaptasyon finansman izleme metodolojisinin kalkınma operasyonlarına nasıl uygulandığına dair bir örnek için Tablo C.2.1 ila C.2.4'e bakın.

Kalkınma finans kuruluşları arasında uyum finansmanı takibi

Giderek artan sayıda kurum ve girişim, iklim adaptasyonu finansmanını izleme metodolojileri üzerinde çalışmakta ve bu yaklaşımları uyumlu hale getirmek için artan çaba göstermektedir. MDB-IDFC ortak ilkeleri, bu ortak çalışmanın bir sonucudur. Bu kurumlar, raporladıkları iklim finansmanının daha fazla uyumlu, karşılaştırılabilir ve şeffaf olması için çabalarını sürdürmektedir. Ayrıca, OECD-DAC Rio İşaretlerini tasarlayan ve uygulayan OECD, MDB'nin

²⁶www.ebrd.com/2016-ortak-mdbbs-iklim-finans-raporu.pdf

Metodolojinin iklim adaptasyonu finansmanını "en iyi uygulama" olarak izlemeye yönelik üç adımlı yaklaşımı. OECD'nin çabaları, iklim değişikliğine uyum sağlamayı hedefleyen ikili resmi kalkınma yardımlarının (ODA) izlenmesine yönelik rehberliğin iyileştirilmesiyle sonuçlandı.

Uyum finansmanı izleme incelemesi, uyum finansmanı alanındaki son gelişmeleri, Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının (ÇKB) geleneksel altyapı sektörlerinin ötesinde çok çeşitli sektörler aracılığıyla iklim adaptasyonunu ve dayanıklılığını destekleme çabalarını ve uyum ve dayanıklılığı desteklemek için kullanılan finansal prosedürlerin artan çeşitliliğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu inceleme, Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının (ÇKB) iklim finansmanı izleme sürecinin sağlamlığını ve şeffaflığını artırma ve Paris Anlaşması hedefleri doğrultusunda iklim eylemini destekleme yönündeki devam eden çabalarını tamamlamaktadır.

Tablo C.2.1. Projelerde adaptasyon finansmanının izlenmesine ilişkin vaka çalışması #1

Proje odağı	İklim Dayanıklı Kaşmir Değer Zinciri
Sektör	Tarım, doğal kaynaklar ve kırsal kalkınma
Kısa açıklama projenin	Proje, kaşmir çobanlarının iklim dayanıklılığını destekleyecektir. Sürdürülebilir kaşmir tedarik ve üretimini teşvik edecek ve kaşmir değer zinciri boyunca izlenebilirlik konusunda standart belirlemeyi ilereletecektir. Aşağıdaki çıktılar aracılığıyla ülkede sürdürülebilir kaşmir tedarik ve üretimini yaygınlaştıracaktır: (i) dayanıklı kaşmir hammaddesi tedarikini artırmak; (ii) yerel ekonomiyi cinsiyet eşitliğini gözeterek geliştirmek; ve (iii) çobanların çiftçilik uygulamalarını, finansal ve cinsiyet eşitliğini iyileştirmek. Proje, sürdürülebilirlikle bağlantılı bir kredi aracılığıyla kredi yapılandırması kullanacak ve bu sayede önceden belirlenmiş sürdürülebilirlik temel performans göstergelerine (KPI) ulaşılması durumunda kredi marjı düşecektir. Bunlar şunlardır: 1. Çobanlardan doğrudan tedarik: Aracılar yerine çobanlardan doğrudan tedarik, kışlık saman sağlama, keçi genetiği ve hayvan sağlığını iyileştirme ve kaşmir hazırlama konusunda eğitim verme gibi yollarla şirketin çobanlara verdiği desteğin kaliteli ve zamanında olmasını sağlayacaktır. 2. Kurumsal sürdürülebilirlik hedefleri: Enerji tüketimi ve su tasarrufunu da kapsayan çevresel sürdürülebilirlik hedefleri. 3. Mera yönetimi eğitimi: Şirket, verilecek mera yönetimi eğitiminin tasarımına katılır ve çobanlara mera yönetimi konusunda ek eğitim sağlar. Teknik yardım, çoban gruplarının sürdürülebilirliğini ve iklim dayanıklılığını iyileştiren ölçeklenebilir mera ve sürü yönetimi çözümlerini belirlemek için yenilikçi bir prototipleme yaklaşımı uygulayarak krediyi tamamlayacak; (ii) katılan tüm çoban ailelerine genel mera yönetimi ve finansal okuryazarlık konusunda eğitim verecek; ve (iii) çoban faaliyetlerini ve mera yönetimini bilgilendirmek için tahmini bir iklim modeli geliştirecektir.
İklim kırılganlığı bağlam	Ülke, iklim değişikliği risklerine ve doğal afetlerin tetiklediği felaketlere karşı oldukça hassastır. Uyum sağlama yetenekleri çok düşük olan kaşmir çobanları, iklim değişikliğiyle ilişkili sıcak hava dalgaları, kuraklık ve sellerle karşı karşıya kalmaktadır. Yetersiz mera yönetimi ve aşırı otlatma ile birleştiğinde, bu iklim değişikliği etkilerinin mera bozulmasını daha da kötüleştirir ve çölleşmenin daha erken başlamasına yol açması muhtemeldir.
Amaç beyanı veya iklimsel kırılganlığı azaltma niyeti	Tip 2/3 faaliyetler: Projenin amacı, fiziksel iklim riskini doğrudan azaltmak ve sistemin uyum kapasitesini geliştirmektir.
Proje faaliyetleri azaltmaya bağlı iklim kırılganlığı	Tip 3 aktiviteler: 1. Mera yönetimi, iklim risklerine maruz kalmaya dayanıklı hayvan kalitesi ve sağlıklı da dahil olmak üzere sürdürülebilir hayvancılık yönetiminin desteklenmesi. 2. İklim değişikliğine dayanıklı uygulamaları hayata geçirmek için finansal okuryazarlığı ve bütçe yönetimini geliştirmeye yönelik eğitim. 3. Kışlık saman hazırlanması ve yem büyümesi dahil olmak üzere çoban grubu faaliyetlerini bilgilendirmeye yardımcı olmak için yüksek çözünürlüklü bir tahmini iklim modelinin geliştirilmesi.
Finansal türü enstrüman	Yatırım kredisi, öz sermaye ve teknik yardım (TA).
Toplaman tahmini adaptasyon finansmanı (miktar ve yüzde)	Toplam proje maliyeti 49 milyon dolar olup, bunun 30 milyon dolarlık kısmı MDB'den alınan kredi, 19 milyon dolarlık kısmı ise öz sermaye veya kurum içi yaratılan fonlardan oluşmaktadır. 1 milyon dolarlık teknik yardım bileşeni ise krediyi tamamlamaktadır. 30 milyon dolarlık kredi ve 1 milyon dolarlık teknik yardım, uyum finansmanı (%62) olarak sayılmaktadır.

Tablo.C.2.2. Projelerde adaptasyon finansmanının izlenmesine ilişkin vaka çalışması #2

Proje odağı	Kıyı Erozyon Koruma Projesi
Sektör	Kıyı ve nehir altyapısı
Kısa açıklaması proje	Bu proje, alt bölgedeki önemli bir ticaret ve trafik koridoru boyunca 14 km uzunluğunda, bağımsız ve kesintisiz bir dalgakıran inşa ederek kıyı şeridini erozyondan korumayı amaçlamaktadır. Projenin temel amacı, kıyı bölgesindeki altyapının ve toplulukların dayanıklılığını artırmaktır. Proje, dalgakıranlar inşa ederek ve temel sosyal altyapıya erişimi iyileştirerek bunu başarmayı amaçlamaktadır. Projenin tamamlanmasıyla beklenen sonuçlar arasında kıyı erozyonunun yılda bir metrenin altına düşürülmesi, kıyı koruma çalışmalarına yapılan düzenli yatırımların %90 oranında azaltılması ve kıyı bölgelerindeki ekonomik faaliyetlerin artması sayesinde devlet gelirinin %20 artırılması yer almaktadır.
İklim kırılganlığı bağlam	Ülke, sel, kıyı taşkınları, fırtınalar ve kıyı erozyonu gibi doğal afetlere karşı oldukça hassastır. Kıyı taşkınları, nüfusu, çevreyi ve ekonomiyi olumsuz etkileyen tekrarlayan bir sorundur. Son yirmi yılda, kıyılarda meydana gelen şiddetli olaylar 2008, 2012, 2015 ve 2018 yıllarında deniz sularının altında kalmasına neden olmuştur. Kıyı şeridi, dalga hareketleri ve deniz ve nehir kıyılarındaki insan yapımı yapılaşmalar nedeniyle önemli ölçüde aşınmıştır. Kıyı şeridinin aşınması, iklim değişikliğinin hızlı etkisi, deniz seviyesinin yükselmesi, ülkenin genel kentsel planlamasında erozyonun hesaba katılmaması ve kıyı şeridinin çeşitli şekillerde sürekli kirlenmesi nedeniyle daha da kötüleşmektedir. Projenin lokasyon iklim değişikliği riskleri değerlendirmesi, artan sıcaklık, artan yağış/yağmur miktarı, su baskınları ve deniz seviyesinin yükselmesi gibi yüksek riskler tespit etmiştir. Proje alanında kıyı erozyonunun tahmini etkileri dikkate değerdir. Kıyı şeridinin 30 km'lik bir mesafede yılda ortalama 10 metre aşınacağı tahmin edilmektedir.
Amaç beyanı veya iklimsel kırılganlığı azaltma niyeti	Projenin temel amacı, kıyı bölgesi boyunca altyapı ve toplulukların dayanıklılığını artırmaktır. Bu, su altı dalgakıranlarının geliştirilmesi ve temel sosyal altyapıya erişimin kolaylaştırılması yoluyla gerçekleştirilecektir. Bu girişim, ülkenin UNFCCC'ye sunulan Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkılar'da özetlenen iklim kaynaklı risklere karşı genel dayanıklılığını artırma çabalarının bir parçasıdır. Ayrıca, bu yatırım, balıkçı limanının, gölün erişilebilirliğini ve turistler için belirlenmiş alanlarda gereken güvenlik faktörünü dikkate alan ülkenin Kıyı Kalkınma Ana Planı ile uyumludur. Bu sayede, bu yatırım, iklim değişikliğine karşı kırılganlığın altında yatan nedenleri sistemik düzeyde azaltmaya ve uyumun önündeki engelleri (tip 3 uyum faaliyeti) azaltmaya yardımcı olacaktır.
İklim değişikliğini azaltmaya yönelik proje faaliyetleri kırılganlık	Kıyı Erozyonu Koruma Projesi, hızla değişen iklimin yarattığı risklere, özellikle de proje bölgesinde yaşanan kıyı erozyonu ve sel risklerine karşı bir çözümdür. Bu riskleri ele almak için projeler şu bileşenleri finanse edecektir: Sürekli kıyı erozyonu ve dalgalanmalarına karşı iklim uyum önlemi olarak bağımsız sürekli dalgakıranlar. Kıyı koruma çalışmalarının teknik tasarımı, denizin ilerlemesini yavaşlatmak için alçak tepeli, bağımsız bir dalgakıran inşasını içermektedir. Sürekli dalgakıranın uzunluğu, PK11'den PK25'e kadar yaklaşık 14 km'dir. Bağımsız dalgakıranın konumu, deniz tabanının hemen hemen aynı seviyesinde, yani deniz seviyesinden -2,00 m yüksekliktedir ve aynı dalgakıranın tepe seviyesi deniz seviyesinden +1,00 m yüksekliktedir. Bu yapısal çalışmalar, büyük bir bölgesel ulaşım koridoruna paralel olarak kıyı şeridinin stabilize edilmesine yardımcı olacaktır. Alçak tepeli dalgakıranlar, denizdeki dalgaların aşındırıcı gücünü azaltmak ve kıyıya ulaştıklarında dalga enerjisini azaltmak için tasarlanmış, açık denizde bulunan dikey beton duvarlardır. Bu projede önerilen açık deniz dalgakıran sistemleri, gelen dalgaları yakalayarak ve sabit taş yapılar arasında sabit cep plajları oluşturarak kıyı şeridi koruması sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca, aşınan kıyı şeridini korur, yüksek kesimlerdeki göç baskısını azaltır ve doğal bataklık alanlarının büyümesini sağlayarak kıyı şeridinin iklim risklerine, yani kıyı erozyonu ve sel baskınlarına karşı dayanıklılığını artırır. Tasarım, deniz sayısal modellemesi, rüzgar, deniz dalgası iklimi, su seviyesi, dalga yayılımı, tortu taşınımı, kıyı evrimi ve hidrodinamik ve yıkama modellemesi gibi çeşitli çalışma ve analizlere dayanarak oluşturulmuştur. Bu çalışmalar, operasyonel ve aşırı dalga hava koşullarını ve 1, 10, 50 ve 100 yıllık tekrar periyotları için aşırı hava olaylarını belirlemek için kullanılmıştır. Ülkenin kendine özgü kıyı şeridi göz önüne alındığında, alçak tepeli dalgakıranların bazı avantajları vardır. Bu yapılar, dalga kırılmasına neden olurken bir miktar dalga iletimine de izin verecek şekilde tasarlanmıştır ve bu da dalgakıranın rüzgâr altı yönünde daha ılıman bir dalga iklimi sağlar. Ayrıca, dalgakıranın arkasındaki tortu taşıma kapasitesi azalır ve bu da kum birikmesine neden olur. Taşan su, dalgakıranın arkasında iyi bir su sirkülasyonu sağlar. Nitekim, alçak tepeli dalgakıranlar doğal resiflere çok benzer ve balıkları cezbediği için balıkçılar arasında popülerdir.
Finansal türü enstrüman	Yatırım kredisi
Toplaman tahmini adaptasyon finansmanı (miktar ve yüzde)	Tip 3 uyum faaliyeti olarak bu projeye %100 iklim uyum finansmanı sağlandı ve toplamda yaklaşık 130 milyon avroluk bir kaynak yaratıldı.

Tablo C.2.3. Projelerde adaptasyon finansmanının izlenmesine ilişkin vaka çalışması #3

Proje odağı	Uygun fiyatlı ve iklime dayanıklı geniş bant bağlantısına erişimin genişletilmesi ve çevrimiçi devlet hizmetlerinin ve elektronik tıbbi kayıtların benimsenmesinin iyileştirilmesi
Sektör	Dijital geliştirme
Kısa açıklaması proje	Altyapı yatırımlarında geniş bant ağı ve bağlantıya yönelik iklim riski değerlendirmelerinin entegre edilmesiyle, iklim kaynaklı şoklar durumunda sürekliliğin sağlanması amacıyla, operasyon, son derece savunmasız bir bölgede iklime dayanıklı dijital kalkınma yatırımlarını destekliyor.
İklim kırılganlığı bağlam	Ülkenin kıyı erozyonuna yüksek oranda maruz kalması ve iklim ve afet risklerine (özellikle sel, kuraklık ve yangın) karşı yüksek kırılganlığı göz önüne alındığında, dijital teknolojilerden de yararlanılarak dayanıklılığın artırılması kritik öneme sahiptir. İklim değişikliği nedeniyle bu tür olayların hem sıklığı hem de yoğunluğu artabilir ve bu durum, özellikle en yoksul nüfus gruplarının tarımsal verimliliğini ve hanehalkı refahını etkileyebilir. İklim değişikliğine karşı yüksek kırılganlık, bu etkilere karşı düşük hazırlık düzeyiyle daha da kötüleşmektedir.
Amaç beyanı veya iklimsel kırılganlığı azaltma niyeti	Ülkenin merkezinde ve güneyinde yer alan, son mil bağlantısını iyileştirmeye yönelik müdahalelerin hedeflediği proje alanları, sel ve kuraklıklara karşı özellikle savunmasızdır. İklim kaynaklı afetler, altyapı, geniş bant bağlantısı, veri altyapısı ve kamu hizmetleri üzerindeki baskıyı artırmaktadır. Bu bağlamda, iklim dostu dijital altyapıya yapılan yatırımlar ve ekonomi genelinde dijitalleşmeye geçiş, gelişmiş dayanıklılık ve adaptasyonun temel itici güçleri olacaktır. Bu, acil durumlarda temel hizmetlere ve kamu yardımına gelişmiş ve kesintisiz dijital erişim yoluyla daha az kırılganlık ve şoklara daha iyi yanıt verme becerisini içerir.
İklim değişikliğini azaltmaya yönelik proje faaliyetleri kırılganlık	• Dijital altyapının iklim riski değerlendirmesi ve doğal afet dayanıklılığına ilişkin standartların uygulanması (Tip 1). • İklim değişikliği kaynaklı kesintilere karşı hizmet dayanıklılığının sağlanması ve doğal afetlere müdahalede dijital kimlik uygulamalarına ilişkin teknik destek (Tip 2). • İklim şokları (Tip 2) durumunda uyum mekanizması olarak yenilikçi dijital araçların ve hizmetlerin kullanılması konusunda kırsal, iklim açısından savunmasız yararlanıcılara eğitim verilmesi.
Finansal türü enstrüman	Yatırım kredisi
Toplamin tahmini adaptasyon finansmanı (miktar ve yüzde)	Toplam uyum finansmanı 9,71 milyon dolar olarak tahmin edilmiş olup, bu da %6,47'ye denk gelmektedir. Uyum finansmanı orantılı bir yaklaşım kullanılarak tahmin edilmiştir.

Tablo C.2.4. Projelerde adaptasyon finansmanının izlenmesine ilişkin vaka çalışması #4

Proje	Eğitimde Dayanıklılık
Sektör(ler)	Sosyal
Kısa açıklaması proje	Program, Doğu Afrika ülkelerindeki kurak ve yarı kurak bölgelerde eğitime erişimde eşitliği sağlamayı ve iklim değişikliğinin etkileriyle daha da kötüleşen yoksulluk ve göç gibi eğitim engellerini ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Programın amacı, proje ülkesindeki kurak ve yarı kurak bölgelerdeki okul dışı çocukların (OOSC) (6-17 yaş) ve gençlerin (18-35 yaş) kaliteli eğitime erişimini, beceri geliştirmeyi ve istihdam edilebilirliğini artırmaktır.
İklim kırılganlığı bağlam	Proje ülkesindeki hedef coğrafi alanlar, artan yüksek sıcaklıklar, kuraklık ve düzensiz yağış düzenleri gibi iklim değişikliğinin etkilerine karşı son derece savunmasızdır. Bu bölgeler, son on yıldır ciddi kuraklıklar yaşamakta, geçim kaynaklarının büyük ölçüde kaybına yol açmakta ve 4,2 milyondan fazla insanın ciddi gıda güvensizliği yaşamasına neden olmaktadır. Proje hedef bölgesinde kuraklıkların daha yoğun ve sık hale geldiği ve döngülerinin kısaldığı gözlemlenmektedir; 1970'ler ve 1980'lerde on yılda bir kuraklık görülürken, bu dönemde üç yılda bir kuraklık görülmektedir. Hedef bölgedeki topluluklar, geçimlerini sağlamak için büyük ölçüde toprak ve su gibi iklime duyarlı kaynaklara bağımlıdır. Yağmur suyuyla beslenen tarıma aşırı bağımlılık ve yetersiz teknoloji kullanımı, gıda güvensizliğini daha da kötüleştirmektedir. Kuraklık ve su ve meralara yetersiz erişim, geçimin temel kaynağı olan hayvancılığı etkilemektedir. Topluluklar genellikle su ve mera arayışıyla göç etmekte ve bu durum öğrenmenin sürekliliğini etkilemektedir. Kuraklığın etkisiyle ortaya çıkan göç, çocukların öğrenimi üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir çünkü çocuklar uzun süre tek bir okulda veya bölgede kalamamaktadır. Yeterli gıda ve beslenme eksikliği de çocukların optimal gelişimini ve öğrenme kapasitesini etkilemektedir. Bu nedenle, müşteri hükümet bu sorunları acilen ele almaya karar vermiştir.
İklimsel kırılganlığı azaltmaya yönelik amaç veya niyet beyanı	Program, ülkenin kurak ve yarı kurak topraklarında eğitime erişimde eşitliği sağlamayı ve iklim değişikliğinin etkileriyle daha da kötüleşen yoksulluk ve göç gibi eğitim engellerini ortadan kaldırmayı amaçlıyor.

Proje	Eğitimde Dayanıklılık
İklim değişikliğini azaltmaya yönelik proje faaliyetleri kırılganlık	Proje, iklime dayanıklı su altyapısının kurulması, alternatif gelir kaynaklarının teşvik edilmesi ve iklim dostu tarım uygulamalarının benimsenmesi yoluyla toplulukların kuraklığın etkileriyle başa çıkma konusundaki dayanıklılığını ve uyum kapasitesini artırmayı amaçlıyor. Proje müdahaleleri aracılığıyla gıda ve su temininin artması, böylece göç ve yoksulluğun azalması ve dolayısıyla 30.200 okul dışı çocuğun (OOSC) kayıt ve devamlılığının artması; yaklaşık 3.000 işsiz gencin mesleki ve teknik eğitim ve girişimcilik eğitimi (iklim duyarlılığı ve yeşil işletmeler dahil) aracılığıyla beceri geliştirme olanağından yararlanması; 6.000 kadının gelir getirici faaliyetlerle ilgilenmesi; 20 öğretmenin konutla ilgilenmesi ve genel iş yaratımının 10.000 kişiyi ilgilendirmesi beklenmektedir. Proje faaliyetleri şunları içermektedir: 30.200 okul dışı çocuğun temel eğitime erişimini, eşitliğini ve eğitimde kalmasını sağlayacak ve kolaylaştıracak önlemler; 20 okula temiz gıda depolama siloları ve enerji tasarruflu sobalar sağlanması; okullarda iklim dostu su ve sanitasyon altyapısı (12 okulda 12 adet güneş enerjili sondaj kuyusu açılması ve donatılması ve yüksekte su depoları yerleştirilmesi; okulların çevresindeki topluluklara su sağlamak için arıtma tesislerine sahip 12 su büfesi kurulması; 20 km yarıçapında yaşayan okullara ve topluluklara 12 sondaj kuyusundan su sağlamak için 12 adet güneş enerjili küçük paletli su tankeri sağlanması; stratejik noktalara sığır yalakları inşa edilmesi; 3.000 genç için beceri geliştirme ve istihdam sağlanması). Proje ayrıca, mikro sulama ölçeklendirmesi için sondaj kuyuları ve gölet inşaatı kullanılarak gıda güvenliğini teşvik edecek ve faydalanıcı okulların ve toplulukların tarımsal potansiyelini artıracak, 6.000 hane reisine tohum ve gübre gibi tarımsal girdi sağlanacak, ağaç örtüsü yetiştirilecek ve hayvanlar için yem ve briket sağlanacaktır.
Finansal türü enstrüman	Yatırım kredisi
Toplaman tahmini adaptasyon finansmanı (miktar ve yüzde)	Toplam proje maliyeti 17 milyon ABD dolarıdır ve tamamı MDB temel kaynağından finanse edilmektedir. Bu tutarın 11 milyon ABD doları (%66) iklim finansmanına ayrılmıştır. İklim finansmanı, okul devamsızlığının önündeki engellerin kaldırılması ve orantılı bir yaklaşım benimsenmesi yoluyla adaptasyonu mümkün kılan proje faaliyetlerinin bileşenleriyle bağlantılıdır.

EK C.3. İKLİM AZALTMA FİNANSMANININ İZLENMESİ İÇİN ORTAK YÖNTEM

Çok taraflı kalkınma bankası finansmanının iklim değişikliğini azaltma finansmanı olarak nitelendirilebilmesi için, çok taraflı kalkınma bankaları aşağıdaki koşulları uygular: *İklim Azaltma Finansman Takibi için Ortak İlkeler*²⁷ yatırımlarını hafifletme finansmanı olarak doğrulamak için (*Azaltma Ortak İlkelerinin 2021 güncellemesi*)²⁸ (Bu raporda tüm Çok Taraflı Kalkınma Bankası (MDB) azaltma finansmanının takibi için kullanılmıştır). Bu ortak ilkeler, ön değerlendirmelerde kullanılmak üzere tasarlanmıştır ve amacına veya finansal kaynakların kaynağına değil, finanse edilen faaliyet türüne odaklanmaktadır. Uygun faaliyetlerin listesi sektöre göre sunulmaktadır. Uygun faaliyetlerle bağlantının açık veya yeterli bir şekilde gösterilmesi koşuluyla, uygun faaliyetleri destekleyen politika eylemleri, teknik yardım ve programlar da uygundur.²⁸ Değerlendirme sonuçları, iklim değişikliğinin azaltılması finansmanının raporlanmasında kullanılmaktadır. *Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının İklim Finansmanına İlişkin Ortak Rapor*.

Ortak ilkeler, iklim değişikliğinin azaltılmasına önemli bir katkının aşağıdaki üç kategorideki iklim değişikliğinin azaltılması faaliyetlerini içerebileceğini kabul etmektedir:

- Paris Anlaşması'nın uzun vadeli sıcaklık hedefine tam olarak uygun olan ve negatif, sıfır veya çok düşük sera gazı emisyonlarıyla sonuçlanan negatif veya çok düşük emisyonlu faaliyetler, örneğin arazi kullanımında karbon tutulması veya bazı yenilenebilir enerji biçimleri.
- Hâlâ önemli sera gazları yayan sistemlerin bir parçası olan ancak iklim açısından nötr bir ekonomiye geçiş için önemli olan ve bu geçiş katkısında bulunan geçiş faaliyetleri, örneğin doğrudan veya dolaylı olarak fosil yakıt kullanan üretimde enerji verimliliğinin artırılması.
- Çok düşük emisyonlu teknolojilerin üretimi gibi diğer faaliyetlerin iklim değişikliğinin azaltılmasına önemli katkı sağlamasını mümkün kılan faaliyetleri etkinleştirme.

27 https://www.eib.org/attachments/documents/mdb_idfc_mitigation_common_principles_en.pdf

28 Her uygun faaliyetin, ayrı olarak listelenmeyen, destek kapsamında yürütülen politika eylemleri, teknik yardım ve programları içerdiği anlaşılmaktadır. Yalnızca başka bir yerde açıklanan uygun faaliyetlerle doğrudan ilişkilendirilemeyen politika eylemleri, teknik yardım ve programlar ayrı olarak listelenmiştir.

Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (ÇKB) ve IDFC, 18 Ekim 2021 tarihinde ortak ilkelerin yeni bir versiyonunu yayınladı. Uygun faaliyetlerin listesini de içeren bu yeni ortak ilke versiyonu, özellikle aşağıdaki iki husus dikkate alınarak iki yıllık bir süre zarfında geliştirildi:

- i. IPCC tarafından Paris Anlaşması hedeflerine ulaşmak için gerekli olduğu belirtilen ekonomideki yapısal değişikliklerin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan yeni azaltım faaliyetlerinin değerlendirilmesi.
- ii. Kısa vadede sera gazı emisyonlarını azaltmasına rağmen, uzun vadede emisyon teknolojilerinin kilitlenmesine yol açabilecek ve dolayısıyla Paris Anlaşması'nın uzun vadeli sıcaklık hedefini baltalayabilecek faaliyetlerin belirlenmesi. Bu tür faaliyetler iklim değişikliğiyle mücadele finansmanı olarak değerlendirilemez.

Çok taraflı kalkınma bankaları ve IDFC, o tarihten bu yana, gelecek raporlama yılında uygulanmaya başlanacak olan küçük güncellemeler ve açıklamalar içeren, azaltma finansmanı izleme ortak ilkelerine ilişkin bir güncelleme sağladı.

Ortak ilkelerin yeni versiyonunun yayınlanmasından itibaren beş yıl içinde metodolojide kapsamlı bir gözden geçirme planlanmakta olup, daha düzenli aralıklarla küçük değişiklikler yapılabilir. Bu gözden geçirmeler, ekonomik faaliyetlerin daha derinlemesine karbonsuzlaştırılmasını sağlayabilecek teknoloji gelişmelerini de dikkate alacaktır. Dolayısıyla, mevcut liste, net sıfır sera gazı emisyonlu bir ekonomiye geçiş ilerledikçe gelecekte uygun olmayabilecek bazı faaliyetleri de içermektedir.

Lütfen ortak ilkelerin ve uygun faaliyetlerin tam listesini inceleyin: https://www.eib.org/attachments/documents/mdb_idfc_mitigation_common_principles_en.pdf

Tablo C.3.1. Projelerde azaltma finansmanının izlenmesine ilişkin vaka çalışması #1

Proje odağı	Şarj edilebilir pillerde kullanılmak üzere %100 silikon anot üretimi
Sektör	Üretim
Kısa açıklaması proje	Proje, elektrikli araçlar (EA) pillerinde kullanılmak üzere %100 silikon anot üretimi için bir tesisin inşasını finanse etti. Bu tür anotlar, geleneksel grafit bazlı anotlara kıyasla daha düşük karbon ayak izine, daha yüksek enerji yoğunluğuna ve pillerin şarj süresini kısaltmaya sahiptir.
Sınıflandırma (şöyle) Ortak İlkeler İklim Azaltımı için Finans Takibi): (1) Sektör (göre) (Ortak ilkelerin 2-12. Tablolarına bakınız) (2) Kategori (3) Uygun etkinlik	(1) Üretim (2) Düşük karbonlu kalkınmayı destekleyin (3) Yenilenebilir enerji, enerji verimliliğinin artırılması veya diğer düşük karbonlu teknolojilerde kullanıma özel bileşen, ekipman veya altyapı üretimini destekleyen projeler.
Finansal türü enstrüman	Öz sermaye yatırımı
Azaltma finansmanının hesaplanması, temel (örneğin, uygun) dahil bileşenler)	%100 iklim değişikliğiyle mücadele finansmanı: Proje, elektrikli araçlarda kullanılacak piller için yenilikçi bileşenlerin üretimini destekliyor.
Azaltma türü finans (öz kaynaklar, eş finansman)	Öz kaynaklarla ortak finansman.

Tablo C.3.2. Projelerde azaltma finansmanının izlenmesine ilişkin vaka çalışması #2

Proje odağı	Deniz aşırı yenilenebilir enerji santrallerinin ana kara şebekelerine bağlanması için özel denizaltı kablolarının üretimi
Sektör	Elektrikli ekipman, cihaz ve bileşen imalatı
Kısa açıklaması proje	Kredi, şirketin adaların birbirine bağlanması ve açık deniz rüzgar projelerinde kullanılan derin deniz sualtı kablolarının üretimine yönelik üretim kapasitesini artırmasının yanı sıra şirketin işletme sermayesi ihtiyaçlarını ve Ar-Ge faaliyetlerini finanse etmesini sağlayacak.
Sınıflandırma (şöyle) Ortak İlkeler İklim Azaltımı için Finans Takibi): (1) Sektör (göre) (Ortak ilkelerin 2-12. Tablolarına bakınız) (2) Kategori (3) Uygun etkinlik	(1) Üretim. (2) Düşük karbonlu kalkınmaya destek. (3) Yenilenebilir enerji, enerji verimliliğinin artırılması veya diğer düşük karbonlu teknolojilerde kullanıma özel bileşen, ekipman veya altyapı üretimini destekleyen projeler.
Finansal türü enstrüman	Yatırım kredisi
Azaltma finansmanının hesaplanması, temel (örneğin, uygun) dahil bileşenler)	Çok Taraflı Kalkınma Bankası tarafından sağlanan toplam 65 milyon avruluk tutar, iklim değişikliğiyle mücadele finansmanı olarak değerlendirilmektedir. İklim değişikliğiyle mücadele sonuçları aşağıdaki faaliyetlerle bütünleştirilmiştir: • Her yıl 800 - 1 500 MW yeni yenilenebilir enerji kapasitesinin devreye alınmasını sağlamak. • CO2'yi azaltın270 tnCO2 emisyonu2e/y. • Alüminyum ve bakır geri dönüşüm tesisinin kapasitesini sırasıyla 300 tn/y ve 1.340 tn/y artırmak.
Azaltma türü finans (öz kaynaklar, eş finansman)	MDB kendi hesabı

Tablo C.3.3. Projelerde azaltma finansmanının izlenmesine ilişkin vaka çalışması #3

Proje odağı	Düşük karbonlu enerjinin gelişiminin hızlandırılması
Sektör	Enerji ve ekstraktifler
Kısa açıklaması proje	Operasyonun amacı, yeşil hidrojeni teşvik etmek için destekleyici politikaları ve düzenlemeleri güçlendirmek, ek yenilenebilir enerji (YE) kaynaklarını artırmak, özel sektör de dahil olmak üzere düşük karbonlu enerjiye daha fazla yatırım için iklim finansmanını artırmak ve bir karbon piyasasının başlatılmasını desteklemektir.
Sınıflandırma (şöyle) Ortak İlkeler İklim Azaltımı için Finans Takibi): (1) Sektör (göre) (Ortak ilkelerin 2-12. Tablolarına bakınız) (2) Kategori (3) Uygun etkinlik	Düşük karbonlu kalkınma için politika desteği ve teknik yardım İklim değişikliğinin azaltılması için politika desteği ve teknik yardım Elektrik taşımacılığı Enerji depolama ve ağ istikrarı İklim değişikliğinin azaltılmasına destek
Finansal türü enstrüman	Kalkınma politikası kredisi ve IDA kredisi

Proje odağı	Düşük karbonlu enerjinin gelişiminin hızlandırılması
Azaltma finansmanının hesaplanması, temel (örneğin, uygun) dahil bileşenler)	MDB tarafından sağlanan toplam 1,5 milyar dolarlık tutar, aşağıdaki faaliyetleri finanse ettiği için iklim değişikliğiyle mücadele finansmanı olarak sayılıyor: • Elektrolizör imalatına, yeşil hidrojen üretimine ve tüketimine teşvik sağlanması. • Yenilenebilir enerji güç tedarikinde eyaletler arası iletim sistemi ücretlerinden muafiyetin uzatılması. • Yenilenebilir enerji kullanımının ve yenilenebilir enerjinin tükettiği gücün belirli bir payını zorunlu kılan enerji depolama yükümlülüklerinin ölçeklendirilmesi. • Yenilenebilir enerji ve enerji depolama satın alımını zorunlu kılarak yenilenebilir enerji penetrasyonunu artırmak. • Enerji depolama hizmetlerinin ücretlendirilmesinin desteklenmesi ve yenilenebilir enerjinin daha fazla entegre edilebilmesi için depolama kapasitesinin genişletilmesine yönelik pompaj depolama projelerine ilişkin kılavuzların hazırlanması. • Yenilenebilir enerji ihalelerinin yapılması. • Açık deniz rüzgar enerjisinin geliştirilmesine yönelik bir stratejinin desteklenmesi; • Güneş enerjisinin daha da yaygınlaştırılması için teşvikler sağlanması. • Karbon piyasasının kurulması. • İklim değişikliğiyle mücadele yatırımlarına odaklanan yeşil harcamalara ayrılan bütçenin artırılması.
Azaltma türü finans (öz kaynaklar, eş finansman)	MDB kendi hesabı

Tablo C.3.4. Projelerde azaltma finansmanının izlenmesine ilişkin vaka çalışması #4

Proje odağı	Yenilenebilir enerji ve pil enerjisi depolama sistemleri
Sektör	Enerji
Kısa açıklaması proje	Proje, şirketin kömürden uzaklaşma planının bir kısmını desteklemek için sürdürülebilirlikle bağlantılı bir finansman olarak yapılandırılmıştır. Bu finansman, güneş fotovoltaik ve pil enerji depolama sistemlerinden oluşan yeni ve mevcut yenilenebilir enerji varlıklarının yeniden değerlendirilmesi yoluyla gerçekleştirilecektir. Bu, temiz enerji arzına katkıda bulunacak bir Çok Amaçlı Kalkınma Bankası (MDB) sürdürülebilirlikle bağlantılı kredisidir. Proje, pil enerji depolama teknolojisinin uygulanmasıyla verimliliği artıracak, daha fazla arz güvenliği sağlayacak ve yenilenebilir enerji üretiminin kesintiliğini azaltmaya yardımcı olacaktır.
Sınıflandırma (şöyle) Ortak İlkeler İklim Azaltımı için Finans Takibi : (1) Sektör (göre) (Ortak ilkelerin 2-12. Tablolarına bakınız) (2) Kategori (3) Uygun etkinlik	(1) Enerji. (2) Yenilenebilir enerji üretimi. (3) Elektrik, ısıtma, mekanik enerji ve soğutma sağlamak için düşük yaşam döngüsü sera gazı emisyonlarına sahip yenilenebilir enerji üretimi.
Finansal türü enstrüman	Yatırım kredisi (sürdürülebilirliğe bağlı kredi)
Azaltma finansmanının hesaplanması, temel (örneğin, uygun) dahil bileşenler)	Kredi, şirketin kalan kömür üretim varlıklarının devre dışı bırakılması veya yeniden dönüştürülmesi için belirli bir sürdürülebilir performans hedefi ile yapılandırılmış olup, sera gazı emisyonlarını 800.000 tondan fazla CO2 azaltarak iklim değişikliğinin hafifletilmesine katkıda bulunmaktadır. Yıllık Kredi, MDB'den 200 milyon ABD doları, MDB'nin Yönetilen Ortak Kredi Portföyü Programı kapsamındaki yatırımcılardan 114,5 milyon ABD doları ve MDB'nin seferberlik programı kapsamındaki Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri odaklı bir yatırımcıdan 35,5 milyon ABD doları içermektedir. MDB tarafından, toplam 400 milyon ABD doları tutarındaki finansman paketini tamamlamak için 50 milyon ABD doları tutarında ek bir paralel kredi düzenlenmiştir. Projenin iklim değişikliğiyle mücadele finansman payı %100'dür.
Azaltma türü finans (öz kaynaklar, eş finansman)	MDB'nin kendi hesabı ve seferberliği.

EK C.4. HEM UYUM HEM DE AZALTMAYA YARDIM EDEN FİNANSMAN

Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (ÇDB), sera gazı emisyonlarını azaltırken iklimsel kırılganlığı da azaltarak hem azaltma hem de uyum sağlamanın iki yönlü faydasını sağlayan bazı bileşenleri ve/veya alt bileşenleri, proje unsurlarını veya oranlarını belirler. Aynı proje, alt proje veya proje unsuru hem azaltma hem de uyum sağlamaya katkıda bulunduğunda, ÇDB'nin iç süreçleri hangi oranların azaltma veya uyum olarak sayılacağını belirleyerek gerçek finansmanın iki kez sayılmasını önler. Bazı ÇDB'ler, aynı bileşenlerin, unsurların veya oranların hem azaltma hem de uyum sağlamaya katkıda bulunduğu projeleri ayrı bir kategori olarak rapor eder (bkz. Tablo C.4.1). ÇDB'ler, bu tür projeler için en iyi raporlama yöntemi üzerindeki çalışmaları sürekli olarak geliştirmektedir.

2023 yılı için AfDB, AIIB, EBRD ve IDBG, ikili fayda rakamlarını ayrı ayrı takip ederken, diğer Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (ÇKB), ikili fayda finansmanını kendi iç sistemlerine göre uyum ve azaltma arasında bölüştürmüştür. Her iki yaklaşımda da çifte sayım söz konusu değildir. Tablo C.4.2, uyum, azaltma ve ikili fayda finansmanında kullanılan araç türleri hakkında daha fazla ayrıntı sunmaktadır.

Tablo C.4.1. Çok taraflı kalkınma bankasının (MDB) adaptasyonu, azaltılması ve ikili fayda sağlayan iklim finansmanı (milyon \$)

Çok taraflı veritabanı	Uyum finansmanı	Azaltma finansmanı	Çift fayda finansmanı	Toplam
AfDB	2 053	2 796	999	5 849
AIIB	331	3 093	10	3 434
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	248	6 844	371	7 464
IDBG	1 459	4 513	1 573	7 545
IsDB	405	1 385	308	2 098
TOPLAM	4 497	18 632	3 261	26 390

Tablo C.4.2. Araç türüne göre MDB adaptasyonu, azaltma ve çift fayda sağlayan iklim finansmanı (milyon \$ olarak)

Enstrüman tipi	Uyum finansmanı	Azaltma finansmanı	Çift fayda finansmanı	Toplam
Yatırım kredisi	17 388	68 805	1 407	87 599
Politika temelli finansman	2 868	7 917	983	11 768
Hibe etmek	2 595	2 361	41	4 997
Garanti	386	5 994	521	6 901
Öz sermaye	64	1 927	17	2 007
Kredi limiti	263	6 135	38	6 437
Sonuç odaklı finansman	1 704	2 553	0	4 257
Diğer	82	689	255	1 027
Toplam	25 336*	96 368	3 261	124 966*

(*) Şekil 1a ve 1b için dipnot 1'e bakınız.

Tablo C.4.3. Çift fayda sağlayan bir projenin izlenmesine ilişkin vaka çalışması #1

Proje odağı	Bölgesel gıda güvenliği değer zinciri geliştirme
Sektör	Tarım/gıda güvenliği
Kısa açıklama projenin	Proje, manyok, patates ve tatlı patates alt sektör değer zincirlerine entegre destek sağlayarak, Batı Afrika'daki birçok ülkede gıda ve beslenme güvenliğini artırmayı, ekonomik çeşitliliği ve büyümeyi teşvik etmeyi, sürdürülebilir istihdam fırsatları yaratmayı ve hane halkı gelirlerini iyileştirmeyi amaçlamaktadır. Proje, teknoloji geliştirme, yayım hizmetleri ve eğitimden sorumlu kamu ve özel kurumların araştırma ve kapasitelerini güçlendirmek; gelişmiş tarımsal mekanizasyon teknolojilerini teşvik etmek; hasat sonrası yönetimi, alt ürün geliştirmeyi ve katma değeri güçlendirmek; ticarileştirmeyi teşvik etmek; tarımla ilgili politika ve koordinasyonu güçlendirmek; finansal hizmetlere erişimi ve değer zincirleri boyunca sağlam verilerin kullanılabilirliğini ve erişilebilirliğini güçlendirmek için bütünsel ve talep odaklı bir yaklaşım benimsemektedir. Projenin temel temalarından biri, değişen yağış düzenleri de dahil olmak üzere gıda sisteminin iklim değişikliklerine karşı dayanıklılığını artırmaktır.
Sınıflandırma: (1) azaltma ve (2) adaptasyon finans	Uyum: İklim dostu tarım; Sulama; Bitki araştırma ve geliştirme; Hava durumu bilgisi ve erken uyarı. Azaltma: Enerji – biyomalzeme üretimi yoluyla sera gazı azaltımı; Atık – Biyolojik atıkların geri kazanımı ve geri dönüşümü; Tarım – Karbon tutulması (MDB Azaltma İklim Finansmanı kategorileri için Ortak İlkeler).
Hesaplanması iklim finansmanı, dahil olmak üzere temel (için örnek, uygun bileşenler)	Toplam proje değeri = 63,3 milyon dolar Toplam iklim finansmanı = 24,1 milyon dolar (toplam proje maliyetinin %38'i) Uyum finansmanı bileşenleri • Kuraklığa ve sıcağa dayanıklı yüksek verimli ürün çeşitlerinin araştırılması, erişimi ve yaygınlaştırılması. • Küçük ölçekli sulama altyapısı. • Çiftçilerin iklim bilgilerine ve yayım hizmetlerine erişimi. Azaltma finansmanı bileşenleri • Atık biyogaz üretimi. • Doğal biyokütle yakıt talebinin azaltılması.
Finansal türü enstrüman	Yatırım kredisi
Finans türü (kendi hesabına, ortak finansman)	MDB kendi hesabı

EK C.5. ENSTRÜMAN TÜRLERİ

A)Danışmanlık hizmetleri:MDB danışmanlık hizmetleri, ulusal ve yerel yönetimlere ve özel sektör oyuncularına çeşitli konularda, örneğin yatırım iklimlerini nasıl iyileştirecekleri ve temel altyapılarını nasıl güçlendirecekleri konusunda danışmanlık hizmeti vermeyi içerir. MDB, personel zamanı, çalışmalar ve müşterilerle eğitim gibi danışmanlık programlarının yönetim maliyetlerini takip eder ve raporlar. Yatırımlara benzer şekilde, bazı programlar %100 iklimle ilgilidir ve bazılarının genel program bütçesinde iklim bileşeni izlenir.

B)Özkaynak:Bir işletmedeki mülkiyet hakkı, sahip olunan hisse senedi sayısı ve sınıfına orantılı olarak işletmenin varlıkları üzerinde bir hak iddiasını temsil eder.

C)Hibe:Geri ödeme gerektirmeyen nakit, mal veya hizmet transferleri. Yatırım desteği, politika bazlı destek ve/veya teknik yardım ve danışmanlık amacıyla hibeler sağlanır.

D)Bağlamak:İhracı bir müşteri tarafından yapılan ve bir MDB tarafından desteklenen, gelirlerinin yalnızca yeni ve/veya mevcut iklim projelerinin kısmen veya tamamen finansmanına veya yeniden finansmanına uygulandığı bir tahvil türü.

Sadece iklim finansmanının izlenmesine yönelik ortak MDB metodolojisinde yer alan faaliyetler için kullanılan gelir yüzdesi iklim finansmanı olarak sayılır.

e)Garantiler:Garanti, bir MDB'nin ticari ve ticari olmayan riskleri karşılamak için sağladığı araçlardır.

Garantiler, özel sektör yatırımlarını, devlet veya kamu iktisadi teşebbüslerinin ticari borçlanmasını ve/veya devletin bütçe finansmanı ve reform programlarını desteklemek için ticari borçlanmasını destekler. Garantiler, finansman ortaklarının kendi başlarına kolayca üstlenemeyecekleri veya yönetemeyecekleri belirli riskleri devretmelerine olanak tanıyan uygun projeler için verilir. Garantiler, öz sermayeyi ve çok çeşitli borçlanma araçlarını kapsar ve finans sektörü projelerini (sermaye piyasası yatırımları, ticaret finansmanıcıları ve sektörler arası faaliyetlere karşılık gelen finans dışı sektör faaliyetleri dahil) destekler.

F)Yatırım kredileri:Krediler geri ödemesi gereken transferlerdir.

Yatırım kredileri, Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının (ÇKB) yetkileri doğrultusunda, sürdürülebilir sosyal ve/veya ekonomik kalkınmayı teşvik etmeyi amaçlayan her türlü kalkınma faaliyeti için kullanılabilir. İklim finansmanının izlenmesine yönelik ortak ÇKB metodolojisine dahil faaliyetler için kullanılan gelirler, iklim finansmanı olarak değerlendirilir.

- Yeniden finansman:Refinansman, mevcut bir borç yükümlülüğünün farklı koşullar altında başka bir borç yükümlülüğü ile değiştirilmesidir.

Yeniden finansman, aşağıdaki şartlara tabi olarak iklim finansmanı olarak sınıflandırılabilir: o

Projenin tüm süresi boyunca finansal kapanışa ulaşan veya eşik noktasını geçen varlıkların yeniden finansmanı, müşterinin önümüzdeki 24 ay içinde o tutarda yeni iklim anlaşmaları başlatmayı taahhüt etmesi koşuluyla.

- Finansal kapanışın henüz gerçekleşmediği veya projenin henüz tam olarak inşa edilmediği ve faaliyete geçmediği varlıkların yeniden finanse edilmesi.
- Kısa vadeli köprü kredilerinin yerine ek uzun vadeli fonlar getirmek veya iklimle ilgili varlığın finansal koşullarını, önceki kredilerden daha iyi koşullara sahip uzun vadeli krediler aracılığıyla güçlendirmek (örneğin, vade uyumsuzluğunu düzeltmek, varlık oluşturma maliyetlerini ayarlamak, döviz kuru etkisini azaltmak, pahalı borcu değiştirmek vb.).

- O İnşası tamamlanmış veya faaliyete geçmiş ancak henüz zarar etme noktasına ulaşmamış iklim finansmanı projelerinin (örneğin, yakın zamanda inşa edilen güneş enerjisi projeleri) yeniden finansmanı. Zarar etme koşulları yatırım ekibi tarafından onaylanır.

- İşletme sermayesi: İşletme sermayesi, işletme giderleri için sağlanan finansmandır.

İşletme sermayesi, iklim finansmanının izlenmesine ilişkin ortak MDB metodolojisinde yer alan faaliyetlerin uygulanmasını ve işletilmesini sağlıyorsa, buna olanak sağlıyorsa veya destekliyorsa iklim finansmanı olarak kabul edilir.

G) Kredi limitleri: Kredi limitleri, fonların sağlanacağına dair bir garanti sağlar, ancak fonlar sağlanana kadar hiçbir finansal varlık mevcut olmaz. İklim finansmanı, kredi limitinin Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının iklim finansmanı izleme metodolojilerinde uygun olarak tanımlanan faaliyetlere ayrılan kısmıdır.

H) Politika tabanlı finansman (PBF): Kamu borçlusunun, yurt içi veya yurt dışı kaynaklı kalkınma finansmanı için gerçek veya öngörülen ihtiyaçlarını karşılamasına yardımcı olan finansman.

Politika temelli finansman, ulusal politikanın belirli bir teması veya sektörü için bir politika ve kurumsal eylem programını destekler. Her politika eylemi için maliyet tahmini yaklaşımını kullanırsa da, PBF ödemeleri, borçlunun kredi sözleşmesindeki politika taahhütlerini yerine getirmesine bağlıdır.

Bu kamu finansmanının iklim finansmanı olarak raporlanan oranı, politika temelli finansmanın devam edebilmesi için kararlaştırılan iklimle ilgili "politika eylemlerinin" oranıyla aynıdır. Örneğin, her üç politika eyleminden biri iklimle ilgiliyse, ortaya çıkan politika temelli finansmanın üçte biri iklim finansmanı olarak sayılacaktır.

Ben) Sonuç odaklı finansman (RBF): Sonuç odaklı finansman, fonların dağıtımını doğrudan hükümete ait bir programdaki ölçülebilir sonuçlara bağlar.

RBF, sonuçların elde edilmesi ve sürdürülmesi için hesap verebilirliği ve teşvikleri artırmayı, kamu sektörü programlarının etkinliğini ve verimliliğini iyileştirmeyi, kurumsal gelişimi teşvik etmeyi ve kalkınmanın etkinliğini artırmayı amaçlamaktadır. İklim finansmanının izlenmesine yönelik ortak Çok Taraflı Kalkınma Planı (MDB) metodolojisinde yer alan faaliyetler için kullanılan gelirler, iklim finansmanı olarak kabul edilmektedir.

EK C.6. ORTAK MDB İKLİM FİNANSMANI İZLEME METODOLOJİSİYLE İLGİLİ 2020 SONRASI HEDEFLER

Ortak MDB iklim finansmanı izleme metodolojisine ilişkin 2020 sonrası hedefler	
AfDB	Yıllık toplam onayların %40'ı iklim finansmanı olacak ve bunun en az %50'si uyum finansmanı olacak (İklim Değişikliği Eylem Planı (2020-2025)). 2020-25 dönemi için iklim finansmanının 25 milyar dolara iki katına çıkarılması, uyum finansmanına öncelik verilmesi. Kaynak: <u>Afrika Kalkınma Bankası, 2020-2025 yılları arasında iklim finansmanına 25 milyar dolar ayrılarak taahhütlerini ikiye katladı</u>
ADB	2030 yılına kadar, taahhüt edilen operasyonlarının en az %75'i (egemen ve bağımsız operasyonlar dahil olmak üzere üç yıllık hareketli ortalamaya göre) iklim değişikliğinin azaltılmasını ve uyumunu destekleyecektir. ADB'nin kendi kaynaklarından sağlanan iklim finansmanı, 2019-30 dönemi için 80 milyar dolara ulaşacaktır. ADB, 2021 yılında iklim finansmanı hedefini 2030 yılına kadar 20 milyar dolar artırarak 100 milyar dolara yükseltmiştir. Kaynaklar: <u>Strateji 2030: Refah İçinde, Kapsayıcı, Dayanıklı ve Sürdürülebilir Bir Asya ve Pasifik Bölgesine Ulaşmak</u> <u>Basın Bülteni: ADB, 2019-2030 İklim Finansmanı Hedefini 100 Milyar Dolara Çıkardı</u> Orta vadeli hedefler: Operasyon sayısının %65'i (üç yıllık hareketli ortalamaya göre) ve 2019-2024 dönemi için 35 milyar dolar. Kaynak: <u>ADB Kurumsal Sonuçlar Çerçevesi, 2019-2024: Politika Belgesi</u>
AIIB	Paris Anlaşması'nı destekleme taahhüdünü yansıtan AIIB, 2025 yılına kadar gerçek finansman onaylarında iklim finansmanının %50'lik payına ulaşmayı veya onu aşmayı hedefleyecek. Kaynak: <u>AIIB Kurumsal Stratejisi: Geleceğin Altyapısının Finansmanı</u>
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	Yeşil finansmanın 2025 yılına kadar EBRD'nin toplam yıllık yatırımının %50'sinden fazlasını oluşturması hedefleniyor. EBRD'nin <u>2021-25 dönemi için Yeşil Ekonomi Geçiş (GET) yaklaşımı</u> EBRD'nin faaliyet gösterdiği ekonomilerin yeşil, düşük karbonlu ve dirençli ekonomiler inşa etmesine yardımcı oluyor. Yeni yaklaşım, 2025 yılına kadar EBRD'nin tüm Yıllık Banka Yatırımlarının %50'sini yeşil finansman hedefi olarak belirliyor. Bu yeşil finansman, hem azaltım hem de uyum için iklim finansmanının yanı sıra diğer çevresel hedeflere yönelik finansmandan oluşuyor. EBRD'nin iklim eylemi için ayrı hedefleri yok. Bununla birlikte, EBRD'nin mevcut yatırım odağına uygun olarak, finansmanın büyük kısmının ortak Çok Taraflı Kalkınma Planı (ÇKB) yaklaşımı kapsamında iklim finansmanı olarak sınıflandırılmasını bekliyor. 2016-2020 dönemini kapsayan önceki dönemde, kümülatif iklim finansmanı bildirilen yeşil finansmanın yaklaşık %95'ini oluşturuyordu. Kaynak: https://www.ebrd.com/ne-yapiyoruz/alin.html
EIB	Avrupa Yatırım Bankası (AYB), 2025 yılında faaliyetlerinin %50'sini aşmak üzere iklim eylemi ve çevresel sürdürülebilirliğe ayrılan finansman payını kademeli olarak artıracak. 2021'den itibaren EIB, hem iklim finansmanını hem de çevresel sürdürülebilirlik finansmanını kapsayan bir hedefe ulaşacak. 2021 ve 2022 verilerine göre, iklim finansmanı, hedefe yönelik raporlanan hacmin yaklaşık %95'ini oluşturuyor. Ayrıca, Uyum Planımız kapsamında, uyum finansmanının 2025 yılına kadar iklim finansmanının %15'ine ulaşması bekleniyor. Kaynaklar: <u>EIB Grubu İklim Bankası Yol Haritası 2021-2025</u> <u>EIB İklim Uyum Planı: İklim değişikliğine karşı dayanıklılık oluşturmak için AB Uyum Stratejisini destekliyor</u>
IDBG	IDB Grubu operasyonlarındaki iklim finansmanı (2020-23 dönemi için tüm finansman taahhütlerinin yüzdesi olarak iklim finansmanı onaylarının oranı) %30 ve üzeridir (yıllık taban). Not: IDB Yatırım, kapanışlar düzeyinde raporlama yapar (onaylar düzeyinde değil). Kaynak: https://crf.iadb.org/tr IDB Grubu Yönetim Kurulu, 2024-2030 dönemi için yeni bir kurumsal stratejiyi onayladı ve bu stratejide artık temel hedef olarak iklim eylemi yer alıyor. IDB Grubu, mevcut iklim finansmanı hedeflerinin gözden geçirilmesi de dahil olmak üzere, buna uygun yeni bir Etki Çerçevesi geliştiriyor.
İsDB	İKB, 2025 yılına kadar toplam mali taahhütlerinin %35'inin iklim finansmanı hedefine ulaşmayı taahhüt ediyor. Bu %35 iklim finansmanı hedefi <u>haric tutar</u> İslam Özel Sektör Kalkınma Kurumu (ICD), Uluslararası İslam Ticaret Finans Kurumu (ITFC) ve İslam Yatırım ve İhracat Kredi Sigorta Kurumu (ICIEC) dahil olmak üzere İslam Kalkınma Bankası Grubu üyelerinin operasyonları. Kaynak: <u>İslam Kalkınma Bankası 2020-2025 İklim Eylem Planı</u>

NDB

NDB, 2022-2026 döneminde toplam onayların yüzde 40'ını enerji geçişi de dahil olmak üzere iklim değişikliğinin azaltılması ve uyumuna katkıda bulunan projelere yönlendirmeyi hedefliyor.

Kaynak:https://www.ndb.int/wp-content/uploads/2022/07/NDB_StrategyDocument_eVersion_07.pdf

Dünya Bankası Grubu

Dünya Bankası Grubu, 2021-25 İklim Değişikliği Eylem Planı'nda, 2021-25 mali yılında ortalama %35 iklim finansmanı sağlama hedefi koydu ve IDA ve IBRD iklim finansmanının en az %50'sinin uyuma tahsis edilmesi gerekiyor.

Dünya Bankası Grubu, COP28'de, 1 Temmuz 2024 ile 30 Haziran 2025 tarihleri arasında gerçekleşecek mali yıl için yıllık finansmanının yüzde 45'ini iklimle ilgili projelere ayırma hedefini duyurdu.

Bu hedefler, 2016-20 mali yılında ortalama olarak elde edilen %26'lık orana göre önemli bir artışı ve Dünya Bankası Grubu'nun toplam finansmanının da genişlemesiyle dolar bazında daha da büyük bir artışı temsil ediyor.

Kaynaklar:<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/35799> <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2023/12/01/world-bank-group-doubles-down-on-financialambition-to-drive-climate-action-and-build-resilience>

